

Bethlehem Checkpoint 300....going to pray during Ramadan
(Patricia Mercer, July 16, 2015)

“The Land of Checkpoints”

Israëls Apartheidsregime in de West Bank

(De boom ken je aan zijn vruchten)

door

Herman De Ley

BACBI-DOSSIER Nr. 5

2022

Inhoudstafel

Ter inleiding

1. Belegering van Palestina's Civiele Samenleving

2. Bezetting en Cybersurveillance

3. Bureaucratie van de Bezetting

Literatuurlijst

-- §§§ --

"Machsom (Checkpoint) Watch - an organization of women dedicated to monitoring human rights abuse at military checkpoints – has painstakingly recorded and reported the violence and humiliation caused by the checkpoint system; the delaying of the sick, the elderly, and infants needing medical care, the births and deaths occurring on the hard shoulder; the manner in which the circulation regime penetrated and violated every aspect of Palestinian daily lives, delaying, humiliating and exhausting people in a daily struggle to survive, attempting, as they claimed, to make Palestinian political resistance beyond their capacity to undertake. At Huwwara checkpoint south of Nablus, *Machsom Watch* activists reported the arbitrary and random nature of Israeli orders designed to make travelling by Palestinians an uncertain experience, and often discourage it altogether. For example, on 6 September 2004 Israeli soldiers decided to detain every ninth adult male wishing to cross the checkpoint, on the 19th of the same month, every man whose name was Mohammad was detained, which accounted for very large numbers. Sometimes, again at random, some passengers were asked to wait four hours; at others, without warning or announcement, the checkpoint would be closed. While the queues of Palestinian passengers stretch on both sides of the checkpoints, Jewish settlers cruise unhindered through separate gates and down protected corridors that lead to segregated Jewish-only roads."

(Eyal Weizman, *"Hollow Land. Israel's Architecture of Occupation,"* p. 147)

-- §§§ --

Ter Inleiding

1. De hiernavolgende bespreking wil een bescheiden bijdrage leveren aan de deconstructie van het apartheidsregime dat Israël sedert de Juni-oorlog van 1967 met geweld en wreedheid dagelijks oplegt aan de Palestijnse bevolking van de Westelijke Jordaanoever.¹ De bespreking spitst zich daarbij niet toe op particuliere daden van “barbarij”² van bezettingssoldaten en -politie maar veeleer op de procedures en mechanismen die aan de koloniale terreur een schijn van legaliteit of in elk geval van normaliteit moeten verlenen.

Directe impuls voor de uiteenzetting en daarom ook het onderwerp van het openingskapittel was het “Order” van de Israëlische minister van Defensie - juist: van Oorlogvoering - ex-generaal Benny Gantz (die zichzelf tijdens zijn kiescampagne aanpreekt wegens het bombarderen van de Gazastrook). Zes bekende mensenrechtenngo’s in de West Bank zijn daarin gebrandmerkt als “terroristische” organisaties. Kapittel 2, vervolgens, gaat in op de in Israël ontwikkelde *cyberspy* technologie. Door leger en veiligheidsdiensten gehanteerd voor een invasieve surveillance, schendt zij het recht van de Palestijnen op privacy. Kapittel 3, tenslotte, is het meest omvangrijke en bespreekt wat de Israëlische sociologe Yael Berda bestempelt als de “bureaucratie van de bezetting.” Onder de misleidende benaming van “Civiele Administratie”, is het het bezettingsleger erom te doen alle aspecten van het leven van de onderworpen bevolking op dictatoriale wijze te reglementeren en manipuleren.

De aspiraties van deze bespreking kunnen niet anders dan bescheiden zijn. Hoewel met een uitgebreid notenapparaat en dito literatuurlijst, is zij niet het werk van een expert. Zij beperkt zich tevens tot de Westelijke Jordaanoever (zonder Oost-Jeruzalem) en spitst zich toe op Israël’s systematische aanslag op het mensenrecht van de Palestijnse bevolking op vrijheid van beweging. Centraal daarin staan het militaire netwerk van checkpoints — “*ces lieux de misère morale*” (Cypel, p. 41) — en het vergunningenstelsel, allebei gebaseerd op de verregaande fragmentering en verkaveling van Palestina’s territorium.

Met het aan de titel toegevoegde dictum: “*De boom ken je aan zijn vruchten*,” wil ik aangeven dat een menselijk of moreel oordeel over het Zionisme — als een project gericht op wat in hedendaagse weliswaar door uiterst-rechts toege-eigende discours moet geduid worden als de omvolking van Palestina — zich niet moet richten op door promotoren ervan verkondigde *intenties en justificaties*. Evenmin kunnen meningsverschillen tussen ‘linkse’ en ‘rechtse,’ of ‘seculiere’ en ‘religieuze’ partijen de basis vormen voor een overwogen oordeel. Wat centraal moet staan, mij dunkt, is de maatschappelijke en menselijke *werkelijkheid* waartoe het Herzliaanse project *in de feiten* geleid heeft.

2. Laat ik dat in deze inleiding heel kort maar concreet proberen te ‘adstrueren’ aan de hand van het lot dat Palestina’s kinderen jaar in jaar uit beschoren is. Kinderen, omdat de manier waarop een politieke overheid binnen het door haar gecontroleerde territorium ‘omgaat’ met de kinderen die erin opgroeien, van beslissend belang is voor de menswaardigheid ervan. In de post-1967 ‘Joodse Staat Israël,’ zijnde een op apartheid berustend regime tussen de Middellandse zee en de Jordaan, is het maatschappelijke en menselijke statuut van kinderen op zich ambivalent of beter gezegd: het is afhankelijk van de vraag of ze overeenkomstig de geldende criteria al dan niet behoren tot de groep die

¹ De titel: Israël kreeg de naam van “*the State of the Checkpoints*” en de Bezette Gebieden die van “*the Land of Checkpoints*.” Zie Eyal Weizman, “*Hollow Land. Israel’s Architecture of Occupation*” (2017), p. 147.

² Sylvain Cypel, “*L’État d’Israël contre les Juifs*” (2020), p. 35, met vertaald citaat van Gideon Levy: “la barbarie est le véritable code moral qui prévaut au sein de l’armée.”

binnen het volledige territorium over de suprematie beschikt. Voor de raciaal onderdrukte bevolking gelden kinderen als een toeverlaat en belofte voor de toekomst, maar voor de onderdrukkers gelden diezelfde kinderen als een bedreiging. De maatschappelijke en politieke omgang en behandeling zijn navenant. Wat dat betekent in het geval van de Joodse Staat Israël, 'spreken de cijfers voor zich.' Vorig jaar, 2021, bijvoorbeeld, was het apartheidsregime aansprakelijk voor de dood van 78 kinderen in de West Bank en de Gazastrook - wat 2021 voor Palestijnse kinderen tot het dodelijkste jaar heeft gemaakt sedert 2014.³ In een ruimer tijdspectief: sedert 2000 (het jaar dat de Tweede Intifada begon) zijn 2.206 Palestijnse kinderen door de Israëlische ordestrejdkrachten - 'Israel Defense Forces,' 'Border Police,'... - om het leven gebracht. Tijdens de eerste maanden van dit jaar: tussen half februari en half april, zijn 9 Palestijnse minderjarigen gedood. Om het bij meer dan louter cijfers te houden:⁴

- "An Israeli sniper shot and killed 16-year-old **Mohammad Akram Ali Taher Abu Salah** with live ammunition on February 13 while Israeli forces deployed in the village of Silat Al-Harithiya, near Jenin."
- "Israeli forces shot and killed 13-year-old **Mohammad Rezq Shehadeh Salah** on February 22 in Al-Khader, southwest of Bethlehem."
- "Israeli forces shot and killed **Yamen Nafez Mahmoud Khanafseh** in Abu Dis on March 6."
- "**Nader Haitham Fathi Rayyan**, 16, was killed by Israeli forces around 6:20 a.m. on March 15 outside the entrance of Balata refugee camp. Nader is the fourth Palestinian child killed by Israeli forces in 2022, all within a 30-day period."
- "Israeli forces shot and killed **Sanad Mohammad Khalil Abu Atiya**, 16, in Jenin after conducting a search and arrest operation in Jenin" (March 31).
- "**Mohammad Zakarneh**, 17, was injured in clashes during an Israeli raid into Jenin city on Sunday and died of his wounds" (Daily Sabah, 10 April).
- "Last night, Israeli forces shot 16-year-old **Mohammad Hussein Mohammad Qassim** in the abdomen with live ammunition in the city of Jenin. Mohammad succumbed to his wounds this morning" (11 April).
- "A 14-year-old Palestinian was shot and killed Wednesday by Israeli security forces. He was identified as **Qusai Fuad Hamamra**, a resident of Husan" (Haaretz, April 13).
- "Israeli forces shot 17-year-old **Shawkat Kamal Shawkat Abed** in the abdomen shortly after 8 a.m. on April 14 in Kafr Dan, a village located northwest of Jenin. Shawkat underwent surgery but succumbed to his injuries early in the morning on April 15."

Minder extreem maar evengoed *barbaars* is de opsluiting en mishandeling van Palestijnse kinderen in een Israëlische gevangenis.⁵ Sinds 1967 is dat het lot geweest voor meer dan 53.000

³ Khaled Quzmar: "This was the deadliest year for Palestinian children since 2014" (+972 Magazine, Dec 14, 2021), <https://www.972mag.com/DCIPalestinian-children-killings-2021/> .

⁴ Zie: "Israeli forces shoot, kill 16-year-old Palestinian boy in Nablus" (DCIP, March 17), https://www.DCIPalestine.org/israeli_forces_shoot_kill_16_year_old_palestinian_boy_in_nablus . Ook: Gideon Levy & Alex Levac, "A Teen Leaves for Work. Minutes Later His Body Is Pierced by 12 Bullets" (Haaretz, March 26, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/twilight-zone/premium.HIGHLIGHT.MAGAZINE-a-teen-leaves-for-work-minutes-later-his-body-is-pierced-by-12-bullets-1.10698949> . Verder o.m.

§ https://www.DCIPalestine.org/israeli_forces_shoot_kill_16_year_old_palestinian_boy_in_jenin.

§ <https://www.dailysabah.com/world/mid-east/17-year-old-palestinian-teen-dies-of-wounds-from-israeli-fire>

§ https://www.DCIPalestine.org/israeli_forces_kill_16_year_old_palestinian_boy_in_jenin .

§ https://www.DCIPalestine.org/israeli_forces_shoot_kill_16_year_old_palestinian_boy_near_bethlehem

§ https://www.DCIPalestine.org/17_year_old_palestinian_boy_succumbs_to_injuries_after_israeli_shooting

⁵ Zie Netta Ahituv, "Endless Trip to Hell': Israel Jails Hundreds of Palestinian Boys a Year. These Are Their Testimonies. They're seized in the dead of night, blindfolded and cuffed, abused and manipulated to confess to crimes they didn't commit. Every year Israel arrests almost 1,000 Palestinian youngsters, some of them not yet 13" (Haaretz, March 16, 2019), <https://www.haaretz.com/israel-news/premium.MAGAZINE-israel-jails-hundreds-of-palestinian-boys-a-year-1.7021978> .

minderjarigen.⁶ Vorig jaar, 2021, waren het er samen ongeveer 1.300. Op ‘*Palestinian Prisoners Day*’ van 17 april dit jaar (‘Dag’ ingesteld in 1974 door de Palestinian National Council) zaten 160 kinderen opgesloten in een gevangenis van de bezetter.⁷ Aan elke opsluiting voorafgaand: veelal via een nachtelijke raid, geblinddoekt in een legerjeep ontvoerd en vastgehouden in barre omstandigheden, worden Palestijnse kindgevangenen reeds tijdens hun ondervraging onderworpen aan geweld van verbale, psychische, fysieke en soms zelfs seksuele aard. Eens veroordeeld door een in militaire rechter en vervolgens opgesloten, worden zij in de gevangenis door de Israëlische gevangenisbewakers behandeld als volwassenen — wat betekent dat zij aan gelijkaardige ondervragingen, martelingen, onderzoeken en detentieomstandigheden onderworpen worden. Ook de opsluiting in een isoleercel van kinderen is een frequente praktijk van de bezetter.⁸ Hoewel ook door Israël ondertekend, wordt (ook) het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (1989) door Israëls politie-, arrestatie-, gevangenis- en ondervragingsdiensten systematisch geschonden.

Bijzonder wraakroepend, bij dit alles, is het lot van de jonge **Ahmad Al-Manasra**. In november 2015, 13 jaar oud, werd hij in Jeruzalem op extreem gewelddadige manier door de Border Police opgepakt — eerst overreden door een kolonist en bloedend, werd hij brutaal mishandeld, met een schedelbreuk als gevolg (zijn kozijn Hassan, 15 jaar, was net tevoren door een agent doodgeschoten). Vandaag, zo melden zijn ouders, heeft Ahmads herhaalde, langdurige opsluiting in een isoleercel, in combinatie met psychologische en fysieke marteling en het hem onthouden van de nodige medicatie, geleid tot zware psychische stoornissen.⁹

Een uitgebreid en gestructureerd rapport, tenslotte, over de geweldplegingen tegen Palestijnse kindgevangenen tijdens de eerste maanden van 2022 en over de bijzonder schadelijke impact ervan werd op 12 april gepubliceerd door het ‘Negotiations Affairs Department’ van de PLO.¹⁰

“Om, dus, die boom!”

⁶ “Israeli occupation authorities have arrested more than 53,000 Palestinian children since 1967” (MEMO, April 5, 2022), <https://www.middleeastmonitor.com/20220405-50000-palestinian-children-detained-by-israel-since-1967/>. FYI: de Israëlische “Parents Against Child Detention” groep, “organized to combat the widespread phenomenon of child detention in the West Bank and East Jerusalem, and for the rights of Palestinian minors in criminal proceedings... We work to promote the protections to which minors are entitled, in accordance with the principles of the International Convention on the Rights of the Child.” <https://pacd.org.il/en/about-us/>.

⁷ Zie het ‘fact sheet’ van Addameer, “On Palestinian Prisoners’ Day 2022” (4p.), <https://www.addameer.org/sites/default/files/publications/On%20Palestinian%20Prisoners%E2%80%99Day%202022.pdf>.

⁸ UNICEF, “Children in Israeli Military Detention,” <https://www.unicef.org/sop/reports/children-israeli-military-detention>. Report (Bulletin No. 2: Feb, 2015), 16p.), <https://www.unicef.org/sop/media/216/file/Children%20in%20Israeli%20Military.pdf>. Zie ook Addameer, “IMPRISONMENT OF CHILDREN,” Dec 2017, https://www.addameer.org/the_prisoners/children. Samenvattend: H.De Ley, “Het ‘LAW-TRAIN’ Project: Waarom een partnership met de Israëlische politie onverdedigbaar is” (17 maart 2017), pp. 44-47, https://www.bacbi.be/pdf/lawtraindossier_NL.pdf.

⁹ Yousef M. Aljamal, “Ahmad Al-Manasra: A Palestinian Child Who Grew up Behind Israeli Bars.” Ahmad Al-Manasra: A Palestinian Child Who Grew up Behind Israeli Bars. Israeli prisons where Palestinian prisoners are held lack the minimum standards of human dignity” (Politics Today, April 12, 2022), <https://politicstoday.org/ahmad-al-manasra-a-palestinian-child-who-grew-up-behind-israeli-bars/>.

¹⁰ “A Scarred Childhood: Israeli Attacks against Palestinian Children in the Occupied West Bank in 2022.” Media Briefs, April 12, 2022 (State of Palestine, PLO, Negotiations Affairs Dpt.): <https://www.nad.ps/en/media-room/media-briefs/scarred-childhood-israeli-attacks-against-palestinian-children-occupied-west>.

1. De Belegering van de Palestijnse Civiele Samenleving

1.1. Israëlsche mensenrechtenorganisaties - bovenal maar niet alleen 'Breaking the Silence' en 'B'Tselem'¹¹ - vormen geregeld het mikpunt van politici zowel als van ultranationalistische groepen.¹² Samen met hun stafleden en vrijwilligers worden ze geconfronteerd met laster- en haatcampagnes en wanneer hun activisten Palestijnse boeren bv. bij de oogst trachten te beschermen, zijn ook zij het slachtoffer van door het leger gedulde agressie van jongkolonistenuit. Algemeen hebben zij af te rekenen met een politiek beleid dat vrijheid van meningsuiting en vereniging belaagt en buitenlandse ondersteuning verdacht maakt als staatsvijandig.¹³ Aan de universiteiten wordt de hetze tegen linkse of kritische academici al dan niet met de steun van de rectorale overheid aangevuurd door extreemrechtse, fascistoïde studentenorganisaties zoals 'Im Tirtzu'.¹⁴ De politieke hetze, hoe dan ook, tegen de mensenrechtenngo's is nog eens extra giftig geworden sedert de hoofdaanklaagster van het Internationaal Strafhof (ICC) in Den Haag heeft aangekondigd een onderzoek te zullen opstarten over de schendingen van de mensenrechten op de West Bank en in de Gazastrook.¹⁵

Daarmee vergeleken, is de situatie voor de *Palestijnse* ngo's op de bezette Westelijke Jordaanoever nog veel hachelijker. Zoals de hele bevolking rechteloos is, levend onder de dictatuur van meer dan

¹¹ Voor een lijstje van (21) Israëlsche ngo's, zie <https://www.bacbi.be/pdf/israel-ngos.pdf>.

¹² David Palumbo-Liu, *"Israel Unleashes an Onslaught on Human-Rights NGOs, Artists, and Writers. The new wave of McCarthyite smears and repressive laws is unprecedented"* (The Nation, Feb 26, 2016), <https://www.thenation.com/article/israel-unleashes-onslaught-on-human-rights-ngos-artists-and-writers/>. Er was onder meer een poging om het kantoor van Breaking the Silence in brand te steken (Willem Staes in interview door Erik Raspoet, "11.11.11: 'Israëlsche desinformatiecampagne in Europa moet stoppen,'" (Knack, 21 jan 2020), <https://www.knack.be/nieuws/wereld/11-11-11-israelische-desinformatiecampagne-in-europa-moet-stoppen/article-longread-1555619.html>). De meest 'doeltreffende' pro-Israël organisatie is 'NGO Monitor' (zie <https://www.ngo-monitor.org/>). Oppericht in 2002 door een prof van de Bar Ilan Universiteit, ziet zij het als haar opdracht "to end the practice used by certain self-declared 'humanitarian NGOs' of exploiting the label 'universal human rights values' to promote politically and ideologically motivated anti-Israel agendas." Onder het mom van "promoting critical debate and accountability of human rights NGOs in the Arab Israeli conflict," is het deze ngo erom te doen (1) ngo's te delegitimeren die opkomen voor en steun verlenen aan de Palestijnse bevolking, en (2) de internationale financiële ondersteuning ervan te ondermijnen. Zie het rapport van de 'Policy Working Group,' September 2018: *"Ngo Monitor: Shrinking Space. Defaming human rights organizations that criticize the Israeli occupation"* (pdf, 47p.), http://policyworkinggroup.org.il/report_en.pdf.

¹³ Ze zijn bv. verplicht op alle documenten en publicaties te vermelden dat ze buitenlandse steun ontvangen. Bv. op de site van de 'Coalition of Women for Peace' figureert op alle pagina's onderaan de vaste tekst: *"In the aftermath of the amendment of the law for NGO's by the government to delegitimize human rights organizations, we announce accordingly that most of our funding is from 'foreign political entities' that share our values and support our activities for justice, women and human rights"*, <https://coalitionofwomen.org/article/316>.

¹⁴ Zie bv. Chemi Shalev, *"Im Tirtzu and the Proto-fascist Plot to Destroy Israeli Democracy"* (Haaretz, April 10, 2018), <https://www.haaretz.com/opinion/.premium-the-proto-fascist-plot-to-destroy-israeli-democracy-1.5378187>. Ook Shira Kadari-Ovadia, *"Jerusalem's Hebrew U to Reexamine Collaboration With Right-wing Group That Blacklists Academics. Students will continue to receive credits for volunteering with Im Tirtzu, which has targeted left-wing groups and academics, at least through the end of the academic year"* (Haaretz, Feb 27, 2020), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-hebrew-u-to-reexamine-collaboration-with-right-wing-group-that-blacklists-academics-1.8593969>: "Im Tirtzu aims to strengthen and promote 'Zionist values in Israel,' and a significant part of its activity is battling lecturers with left-wing views." Veel vroeger reeds Noam Sheizaf, *"Jerusalem Court: Okay to call Im Tirtzu a 'fascist group'"* (+972, Sept 8, 2013), <https://www.972mag.com/jerusalem-court-okay-to-call-im-tirtzu-a-fascist-group/>

¹⁵ *"Internationaal Strafhof kondigt onderzoek aan naar de 'situatie in Palestina', met één voorbehoud"* (The Rights Forum, 21 dec 2021): <https://rightsforum.org/nieuws/internationaal-strafhof-kondigt-onderzoek-aan-naar-de-situatie-in-palestina-met-een-voorbehoud/>.

tweeduizend Militaire Orders,¹⁶ zo werken ngo-medewerkers en activisten onder de constante dreiging van vervolging en agressie.

“Ze worden fysiek aangevallen door kolonisten, vaak onder het toeziend oog van het Israëlische leger dat zich zelf niet onbetuigd laat. Het leger voert raids uit op ngo-kantoren en pakt aan de lopende band activisten op. Die worden gefolterd in detentiecentra.” (Willem Staes)

Israëlische lastercampagnes – onder de *“valse voorwendselen van de mensenrechten”* zouden zij banden hebben met *“terroristische”* organisaties – hebben ook hier als doel de geloofwaardigheid van de Palestijnse organisaties en hun publicaties te ondermijnen. Politieke druk en lobbying bij de EU moet ervoor zorgen dat financiële ondersteuning wordt afgesneden.¹⁷ De kwetsbaarheid van hun medewerkers voor vervolging (op verdenking van lidmaatschap van of steun aan een *“terroristische”* organisatie) en voor straffeloos fysiek geweld wordt er vanzelfsprekend door vergroot. De algemene situatie voor Palestijnse civiele organisaties en hun activisten is de laatste jaren alleen maar verder verslechterd. Vanuit Israëliisch oogpunt zijn burgeractivisten in het algemeen - niet enkel medewerkers van ngo's maar ook syndicalisten, maatschappelijke werkers, cultuurwerkers, studenten e.a. - in feite gevaarlijker dan verzetsstrijders.

“Vanuit het oogpunt van de Shin Bet [Geheime Politie] vormt iedere Palestijn een bedreiging, (maar) zij hebben vooral moeite met geweldloze activisten, omdat die een volksbeweging kunnen leiden en wijdverbreid protest uitlokken, terwijl zij ook sympathie kunnen wekken bij de internationale gemeenschap. Vanuit dat gezichtspunt *is er geen Palestijn die géén bedreiging vormt*. ‘Geen enkele Palestijn kan daar vrij van zijn,’ aldus Eitay Mack, een Israëliisch mensenrechtenadvocaat. Mack zei dat het níét ging om het controleren of voorkomen van aanslagen door Palestijnse militanten. ‘Ze wéten hoe ze terroristische organisaties moeten aanpakken maar waar ze zich het meest zorgen over maken zijn maatschappelijke organisaties.’”¹⁸

De meest frontale aanval, tot op heden, tegen het Palestijnse middenveld kwam op 19 oktober 2021 met het *“Order”* van Benny Gantz (minister van Defensie) dat zes bekende ngo's effectief tot *“terror*

¹⁶ Zie HRW, *“Born Without Civil Rights. Israel's Use of Draconian Military Orders to Repress Palestinians in the West Bank”* (Nov 2019), https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/palestine1219_web_0.pdf. Levend onder een bezetting, hebben de Palestijnen binnen het internationaal recht het statuut van *“protected persons”*. Zij mogen bv. niet onderworpen worden aan collectieve bestraffing of geweld, hun privaatbezit mag niet geconfisqueerd, hun waardigheid niet geschonden en zij mogen niet uit hun woning uitgedreven worden. Cf. B'Tselem, *“The Occupied Territories and International Law”* (11 Nov 2017), https://www.btselem.org/international_law. Slotparagraaf: “Israel's policies throughout the Occupied Territories over the past half a century have been veering farther and farther away from protecting the population to verging on actual neglect. This is not an abstract issue. It has tangible repercussions: *dispossession, oppression, abuse and killings* are the outcome of a formalistic interpretation of rules designed to prevent exactly that.”

¹⁷ Wat de EU betreft en de Europese Commissie is van weerwerk tegen Israël's criminalisering van de civiele organisaties nauwelijks sprake. Cf. de 2020 EU-richtlijnen inzake voorwaarden voor financiële ondersteuning, zie Tariq Dana, *“Criminalizing Palestinian Resistance: The EU's New Conditions on Aid to Palestine”* (Al-Shabaka, Feb 2, 2020), <https://al-shabaka.org/commentaries/criminalizing-palestinian-resistance-the-eus-new-conditions-on-aid-to-palestine/>. Het verzet ertegen werd onderschreven door 134 Palestijnse ngo's, zie: Dima Abu-maria (6 Jan 2020), *“Palestinian NGOs Refuse ‘New’ Terror-Related EU Funding Terms”* (The Media Line, 3 Feb 2020), <https://themedialine.org/by-region/palestinian-ngos-refuse-new-terror-related-eu-funding-terms/>

¹⁸ Zie Lubna Masarwa, *“Israel can monitor every telephone call in West Bank and Gaza, says intelligence source. ‘Harsh invasion of privacy’ provides Israeli Security Agency a system of control over the Palestinians”* (Middle East Eye, Nov 15, 2021), <https://www.middleeasteye.net/news/israel-can-monitor-every-telephone-call-west-bank-and-gaza-intelligence-source>.

organisations” heeft verklaard.¹⁹ Het gaat om: # Al-Haq - Defending Human Rights,²⁰ # Addameer - Prisoner Support and Human Rights Association, # Defense for Children International–Palestine (DCIP),²¹ # Union of Agricultural Work Committees (UAWC),²² # Bisan Center for Research and Development,²³ en # Union of Palestinian Women Committees (UPWC).

Hoofdbedoeling is te maken dat ‘donorlanden’ (voornamelijk in de EU) hun financiële ondersteuning zouden stopzetten. Het enige EU-land dat dit tot op heden deed, is Nederland: de nieuwe maar even Israëlgetrouwe regering heeft de ondersteuning van het op de landbouwers gerichte UAWC gestaakt.²⁴ Het ‘Order’ van Gantz stoelt op Israëls ‘*Anti-Terrorism Law 5776-2016*’.²⁵ Aangezien die enkel ‘kracht van wet’ heeft *binnen* de staat Israël, heeft de militaire commandant van de bezette Westelijke

¹⁹ Jonathan Lis & Hagar Shezaf, “*Gantz Declares Six Palestinian NGOs Terrorist Organizations*” (Haaretz, 22 Oct 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-gantz-declares-six-palestinian-ngos-terrorist-organizations-1.10317349>. Een reactie: “*UN experts condemn Israel’s designation of Palestinian human rights defenders as terrorist organisations*” (UN Human Rights, Office of the High Commissioner, 25 Oct 2021): “This designation would effectively ban the work of these human rights defenders, and allow the Israeli military to arrest their staff, shutter their offices, confiscate their assets and prohibit their activities and human rights work.” URL: <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=27702&LangID=E>.

²⁰ ‘Al-Haq – Law in the Service of Man’ is the best-known human rights organization in the West Bank and a key player in trying to take Israel to the International Court in The Hague,” zo Hagar Shezaf, “*Israel’s Spin in Its Efforts to Justify Labeling of Palestinian NGOs Terrorist Groups*” (Haaretz, Nov 18, 2021), <https://www.haaretz.com/opinion/.premium-israel-s-claims-against-six-palestinian-terror-groups-grow-steadily-weaker-1.10395051>.

²¹ Zie: “*DCIP Statement on Israeli Authorities’ Designation of DCIP as a “Terrorist Organization”*” (Oct 22, 2021), https://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/dcipalestine/pages/5323/attachments/original/1634923190/DCIP_statement_MoD_Designation_22OCT2021.pdf.

²² UAWC, <http://www.uawc-pal.org/index.php?&lang=en>: “The Union of Agricultural Work Committees (UACP) is registered as a non-governmental agricultural organization according to the Palestinian Associations and Non-Governmental Organizations Law No. 1 at the Palestinian Ministry of Interior. It is considered as one of the largest agricultural development institutions in Palestine as it was established in 1986 by a group of agronomists. When established, UAWC depended on volunteers completely and formed agricultural committees in the West Bank and Gaza to set the priorities of farmers and help the Union in implementing its programs and community activities.” July 18, 2021: “*Statement by UAWC after Israeli military raid on our headquarters in Al-Bireh*,” <http://www.uawc-pal.org/news.php?n=3779&lang=2>.

²³ Bisan Center, July 29, 2021: “*Occupation forces raid the offices of Bisan Center for Research and Development*,” <https://www.bisan.org/occupation-forces-raid-the-offices-of-bisan-center-for-research-and-development/>. Nov 8, 2021: “*Spyware Surveillance of Palestinian Human Rights Defenders*” <https://www.bisan.org/spyware-surveillance-of-palestinian-human-rights-defenders/>.

²⁴ UAWC, <http://www.uawc-pal.org/index.php?&lang=en>: “The Union of Agricultural Work Committees (UACP) is registered as a non-governmental agricultural organization according to the Palestinian Associations and Non-Governmental Organizations Law No. 1 at the Palestinian Ministry of Interior. It is considered as one of the largest agricultural development institutions in Palestine as it was established in 1986 by a group of agronomists. When established, UAWC depended on volunteers completely and formed agricultural committees in the West Bank and Gaza to set the priorities of farmers and help the Union in implementing its programs and community activities.” July 18, 2021: “*Statement by UAWC after Israeli military raid on our headquarters in Al-Bireh*,” <http://www.uawc-pal.org/news.php?n=3779&lang=2>. PS Aanvullend: de financiële ondersteuning van Al Haq door de Europese Commissie werd ‘tijdelijk opgeschort.’ Zie: “*Statement Al-Haq about funding suspension imposed by the European Commission*” (Jan 21, 2022), <https://www.alhaq.org/advocacy/19424.html>.

²⁵ “Israel’s draconian Counterterrorism Law of 2016, Article 24(a) imposes up to three years in prison on anyone who ‘commits an act of identification with a terrorist organization, including by publishing words of praise, support or sympathy, If Israel is allowed to close Al-Haq, by far the most prestigious Palestinian organization, no other Palestinian rights group will ever be able to publish a report without the threat of being designated a terrorist organization hanging over its head,” Jonathan Pollak: “*B’Tselem, Yesh Din, Time to Close*” (Haaretz, Oct 24, 2021), <https://www.haaretz.com/opinion/.premium-b-tselem-yesh-din-time-to-close-1.10318594>.

Jordaanoever (de ‘Coordinator of Government Activities in the Territories’ of COGAT) de zes ngo’s op 3 november met een ‘militair order’ illegaal verklaard. De recente veroordeling van de voorzitter van het UPWC tot 16 maanden gevangenisstraf is er een directe toepassing van (Khitam was reeds opgesloten in arbitraire ‘administratieve detentie’).²⁶ Recentelijk hebben de 6 een gezamenlijke oproep gericht aan onder meer de EU en de US om “concrete actie te ondernemen tegen de voortdurende intimidatie en criminalisering van Palestijnse mensenrechtenverdedigers en civiele organisaties door de Israëlische bezettingsautoriteiten.”²⁷

Zoals met vele andere Israëlische dwangmaatregelen het geval is, steunt ook dit optreden tegen burgerrechtenngo’s nog altijd op de Britse ‘Defence Emergency Regulations’ van 1945. Door het VK zelf opgeheven, werden zij door het Israëlische regime heropgenomen en worden een aantal ervan sedertdien nog elk jaar hernieuwd. Dat is bijvoorbeeld het geval met het wederrechtelijke misbruik van de “administratieve detentie,” — dwz arbitraire gevangenzetting zonder aanklacht of proces, zelfs voor kinderen.²⁸

Onder de nieuwe verordeningen, dus, heeft het leger voortaan de ‘legale’ macht om bijvoorbeeld de kantoren van de zes organisaties te sluiten, hun activa in beslag te nemen en hun medewerkers op te sluiten. Publieke activiteiten en financiering en ondersteuning van hun werking zijn verboden. Zoals Amira Hass het formuleert (mijn vertaling):²⁹

“Nu zij illegaal zijn verklaard, zal zelfs een persconferentie, de publicatie van een artikel of een lezing voor diplomaten beschouwd worden als een onwettige daad die het IDF toestaat hen in het holst van de nacht te arresteren en zo lang gevangen te houden als de autoriteiten willen, hetzij door hen te berechten voor een militaire rechtbank, hetzij door hen zonder proces in administratieve hechtenis te plaatsen.”

Wat de bewijskracht betreft van de inlichtingen van Israël’s geheime politie (de ‘Shin Bet’ of ook ‘Shabak’ genoemd - beide zijn acroniemen), waarop Gantz beweert zijn ‘Order’ te hebben gebaseerd, journalisten laten er “geen spaander van heel”. Zie bv. Yuval Abraham, Oren Ziv en Meron Rapoport in het +972 Magazine (November 4, 2021):³⁰

²⁶ « *Khitam Saafin, l’activiste palestinienne des droits des femmes, condamnée à 16 mois de prison* » (Pour la Palestine, 21 février, 2022), <https://charleroi-pourlapalestine.be/index.php/2022/02/21/khitam-saafin-lactiviste-palestinienne-des-droits-des-femmes-condamnee-a-16-mois-de-prison/> : “Mercredi 16 février (2022), un tribunal militaire israélien a condamné Khitam Saafin, une éminente activiste des droits des femmes et, en même temps, présidente de l’Union des comités des femmes palestiniennes (UPWC), à 16 mois de prison et à 1 500 shekels israéliens d’amende (env. 460 USD). Khitam Saafin est actuellement emprisonnée en Israël dans le cadre de la très controversée politique d’arrestation administrative. »

²⁷ “The Six Palestinian Civil Society Organizations Demand Concrete Action to Revoke Israel’s Sinister Designation” (Al-Haq, April 6, 2022), <https://www.alhaq.org/advocacy/19829.html> .

²⁸ Zie: Addameer, Fact Sheet: “Induced Desperation: The Psychological Torture of Administrative Detention” (June 26, 2016), <http://www.addameer.org/content/fact-sheet-induced-desperation-psychological-torture-administrative-detention> .

²⁹ Amira Hass, “Palestinians Targeted by Pegasus Shows Israel’s Sense of Arrogance” (Haaretz, Nov 9, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-palestinian-targeted-by-pegasus-shows-israel-s-sense-arrogance-1.10366296>.

³⁰ URL: <https://www.972mag.com/shin-bet-dossier-palestinian-ngos/> . Zie ook The Rights Forum, “Veroordeel de Israëlische criminalisering van Palestijnse ngo’s” (25 nov 2021), <https://rightsforum.org/opinie/veroordeel-de-israelische-criminalisering-van-palestijnse-ngos/> .

“Geheim Israëlisch dossier levert geen bewijs voor het uitroepen van Palestijnse ngo's tot ‘terroristen’. Israël hoopte dat een geheim Shin Bet document Europese regeringen zou overtuigen te stoppen met het financieren van Palestijnse rechtengroepen. +972 en Local Call kregen de getuigenissen van het dossier in handen - en vonden geen echt bewijs om Israëls beweringen te staven.”

1.2. Alle zes ngo's in deze bespreking onder de loep nemen, is ondoenbaar, laat ik er daarom één uitkiezen: 'Addameer - Prisoner Support and Human Rights Association.'³¹ Gevestigd in Ramallah, is ze reeds lang een “*primary target*” van Israëls NGO Monitor.³² Reeds opgericht in 1992, verleent zij met haar onderzoekers en juristen rechtsbijstand aan Palestijnse politieke gevangenen en komt ze op nationaal en internationaal niveau tussen voor hun rechten. Via nauwlettend toezicht op de (wan)praktijken van gevangenisbewakers, het aanspannen van juridische procedures en bij middel van publicaties strijdt zij tegen mishandeling, foltering en andere ‘gangbare’ schendingen van de mensenrechten van gevangenen.³³

Een politiek van massale opsluiting van Palestijnen via hun veroordeling door een *militaire* rechtbank (kinderen door een militaire jeugdrechtbank) vormt vanaf het begin een cruciaal onderdeel van het Israëlische bezettingsregime. De gevangenis, met alle ellende die ermee gepaard gaat, was en is, direct of indirect, een bittere realiteit voor zo goed als de hele Palestijnse bevolking.³⁴ Statistieken van de VN geven aan dat sedert 1967 meer dan 800.000 personen gevangen zijn genomen door de bezettingsmacht, d.i. zo goed als 40% van de totale mannelijke bevolking. Het maakt dat omzeggens

³¹ Online: <https://www.addameer.org/> (met onder meer de dagelijkse cijfers van het aantal gevangenen per categorie). Voor een kaart met alle gevangenis en detentiecentra (in Israël en de West Bank) zie ibidem: <https://www.addameer.org/prisons-and-detention-centers>.

³² Zie over NGO Monitor het reeds vermelde rapport van de ‘Policy Working Group’, pp. 37-39, met een verwijzing naar <https://www.ngo-monitor.org/reports/european-funded-ngo-pflp-network/>. Addameer wordt in een NGO-Monitor lijst van “*NGOs With PFLP Ties*” opgelijst als “*PLFP-affiliate*” (PLFP: ‘Popular Front for the Liberation of Palestine’ - de enige nog relevante verzetsbeweging, zie Haaretz: “*The PFLP is a left-wing Palestinian faction with an armed wing*”). PS Behalve Addameer zijn in de lijst nóg 3 van de 6 nu verboden ngo's opgenomen: Al-Haq, DCIP en UAWC. PS “Linken” met het PFLP betreffen enkele medewerkers, niét de ngo.

³³ Eén van de gangbare misbruiken in Israëls gevangenis betreft langdurige eenzame opsluiting in een isoleercel, ook van minderjarigen - een praktijk die, zoals bekend, ernstige gezondheidsschade kan veroorzaken. Zie daarover een recent artikel in Haaretz: “*Israel's Prisons Hold Thousands of Inmates in Solitary Confinement, Some for Years*” (Chen Maanit & Josh Breiner, Feb 24, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-israel-s-prisons-hold-thousands-of-inmates-in-solidary-confinement-some-for-years-1.10630651> (overgenomen in Israel-Palestine News (Feb 25): <https://ifamericansknew.us11.list-manage.com/track/click>

³⁴ Zie de bundel “*Threat. Palestinian Political Prisoners in Israel*”, ed. by Abeer Baker & Anat Matar (Pluto Press, 2011; 261blz.). Openingsbijdrage van Maya Rosenfeld: “*The Centrality of the Prisoners' Movement to the Palestinian Struggle against the Israeli Occupation: A Historical Perspective*.” De bijdrage opent met: “*A Persistent Israeli Policy of Mass Imprisonment*”. PS Tegen de bevolking van de bezette Gazastrook, na 2006 door Israël tot “*vrijandig gebied*” verklaard, voert Israël een gans ànder, genocidair type van koloniale oorlog want met de inzet van het zwaarste wapentuig: gevechtsvliegtuigen en luchtbombardementen, drones en raketaanvallen, tanks, oorlogsschepen... Het voorlopig laatste bloedbad had plaats tijdens 11 dagen in mei van vorig jaar. Zie Maureen Clare Murphy, “*Gantz admits no one in Gaza is safe from Israel's terror*” (El, 19 May 2021), <https://electronicintifada.net/blogs/maureen-clare-murphy/gantz-admits-no-one-gaza-safe-israels-terror>. Citaat: “At least 213 people have been killed in Gaza since last Monday, including 62 children and 36 women. Some 72,000 Palestinians have fled from their homes amid intensive bombing.” Ook het inzetten in 2018 gedurende bijna een jaar (vanaf 29 maart) van IDF scherpschutters tegen de ongewapende deelnemers aan de Marsen voor de Terugkeer, inclusief tegen kinderen, medisch personeel, fotografen en reporters, past in diezelfde oorlogslogica (volgens de toenmalige minister van Defensie Avigdor Lieberman stelde zich geen probleem van moraliteit of legaliteit, alle deelnemers, immers, waren “*terroristen*”).

elke familie geconfronteerd wordt met de gevangenschap van minstens één lid van het gezin, het weze de vader-kostwinner en/of de zoons.³⁵

In de periode voor 'Oslo' had zich in de gevangenissen een 'nationale' gevangenbeweging gevormd, die een belangrijke rol speelde in de politieke bewustwording en ook zorgde voor kadervorming. Met de Oslo Akkoorden, echter, in 1993-95 afgesloten tussen de Israëli's en de PLO, kwam daaraan een einde: grote aantallen gevangenen werden vrijgelaten en velen ervan kregen een job in de veiligheidsdiensten van de nieuwe Palestijnse Autoriteit (die nauw samenwerken met de Israëlische). Sedertdien zijn Palestijnse gevangenen, die tijdens ondervragingen nog altijd het slachtoffer zijn van foltering en nood hebben aan juridische en sociale ondersteuning, meer dan ooit aangewezen op de diensten van een ngo als Addameer.³⁶

Ter illustratie: in 2019 waren meer dan 5.500 Palestijnen opgesloten, waarvan 889 kinderen en minstens 128 vrouwen.³⁷ Altijd veroordeeld door een militaire rechtbank, worden Palestijnen - mannen, vrouwen en minderjarigen - door de Israel Prison Service (IPS) naar gewoonte gecategoriseerd als "*security prisoners*", dwz als misdadigers die een bedreiging vormen voor de veiligheid van de Israëlische staat. Zij worden daarom vaak ook behandeld als criminelen; mishandeling en foltering, vooral maar niet enkel tijdens ondervragingen, zijn schering en inslag (ook bij kindgevangenen).³⁸ De vraag stelt zich of deze gevangenen, gelet op de militaire bezetting van hun land én hun veroordeling door militaire rechtbanken, internationaalrechtelijk niet dienen beschouwd en behandeld te worden als POWs ("*Prisoners of War*"), dus als krijgsgevangenen. Statuut en rechten van POWs werden

³⁵ Het verlies van een kostwinner heeft uiteraard altijd ook zware financiële effecten. De ondersteuning die de PA aan de getroffen families geeft, wordt door Israël en de VS belasterd als "*steun aan terroristen*," en wordt misbruikt om aan de PA de inkomsten te onttrekken waarop ze recht heeft (vooral douane-inkomsten).

³⁶ Over het leven in een Israëlische gevangenis (internationaalrechtelijk mogen Palestijnen niet opgesloten worden in een gevangenis in Israël - wat vaak wél het geval is), zie de bundel "*Threat. Palestinian Political Prisoners in Israel*", geredigeerd door Abeer Baker & Anat Matar (Pluto Press, 2011, 261p.). Openingsbijdrage van Maya Rosenfeld: "*The Centrality of the Prisoners' Movement to the Palestinian Struggle against the Israeli Occupation: A Historical Perspective*." De bijdrage opent met: "*A Persistent Israeli Policy of Mass Imprisonment*". PS In de Gazastrook, die door Israël na 2006 tot "*vijandig gebied*" is verklaard, voert Israël een gans ander type van koloniale oorlog, want gebaseerd op de inzet van zware oorlogsmunitie en -bewapening: gevechtsvliegtuigen en luchtbombardementen, drones en raketaanvallen, tanks, kanonnen, oorlogsschepen, e.d. De fysieke uitschakeling (vaak "*targeted assassinations*") van leiders en militanten geniet de voorkeur van Israël boven hun opsluiting. Het inzetten door het IDF gedurende bijna een jaar (vanaf 29 maart 2018) van scherpschutters tegen de ongewapende deelnemers aan de Gaza-Marsen voor de Terugkeer, inclusief tegen kinderen, medisch personeel, fotografen en reporters, past in dezelfde, genocidaire oorlogslogica (volgens de toenmalige minister van Defensie Liberman waren alle deelnemers "*terroristen*"). Het aantal gevangenen uit de Gazastrook is dan ook beduidend kleiner.

³⁷ Zie het rapport opgesteld door de Palestinian Prisoners' Society, de Prisoners' Affairs Commission en Addameer, en gepubliceerd op 'Samidoun - Palestinian Prisoner Solidarity Network' (30 Dec 2019): <https://samidoun.net/2019/12/year-end-report-israeli-occupation-arrests-over-5500-palestinians-in-2019/>.

³⁸ Zie Addameers 'press release' van 23 dec 2019: "*Addameer Collects Hard Evidence on Torture and Ill-Treatment Committed against Palestinian Detainees at Israeli Interrogation Centers* (pdf, 8 p.), <http://www.addameer.org/printpdf/3845>. Artikel van Tamara Nassar (met schetsen van folterposities), "*How Israel tortures Palestinians*" (The Electronic Intifada, 15 January 2020), <https://electronicintifada.net/blogs/tamara-nassar/how-israel-tortures-palestinians>. Ook: Yara Hawari, "*The Systematic Torture of Palestinians in Israeli Detention*" (Al-Shabaka, Nov 28, 2019), <https://al-shabaka.org/briefs/the-systematic-torture-of-palestinians-in-israeli-detention/>. In Israël zelf is een ngo tegen foltering actief: *Public Committee Against Torture in Israel* (PCATI): <http://www.stoptorture.org.il/en>.

vastgelegd in de Geneva Convention III (1949),³⁹ waartoe ook Palestina is kunnen toetreden in 2014. Een recente studie argumenteert dat de condities van die Conventie betreffende krijgsgevangenen wel degelijk van toepassing zijn op de Palestijnse gevangenen in Israëls gevangenissen. Hun gevangenschap en mishandeling door Israël als ‘onwettige strijders,’ ‘veiligheidsgevangenen’ of ‘criminelen’ zijn bijgevolg in strijd met de gevestigde regels van het internationaal humanitair recht (IHR). De Israëlische staat dient daarom voor het Internationaal Gerechtshof (ICC) te worden gebracht.⁴⁰

Terugkerend naar Addameer, medewerk(st)ers en ex-medewerk(st)ers ervan waren reeds in het verleden het slachtoffer van Israëls vervolging. De bekendste is ongetwijfeld Khalida Jarrar, eertijds vice-voorzitter en executief directeur van de ngo. In 2006 werd ze voor het PFLP verkozen als lid van het Palestijns parlement (de Palestinian Legislative Council), nadat ze ontslag had genomen als directeur van Addameer; ze was ook Palestijns vertegenwoordiger in de Raad van Europa. In april 2015 werd ze gearresteerd en in “*administratieve detentie*” geplaatst; in december van dat jaar werd ze via een “*plea bargain*” veroordeeld voor lidmaatschap van een ‘illegale’ organisatie (het PFLP). In juli 2017 opnieuw ‘administratief’ opgesloten, werd ze op 28 februari 2019 vrijgelaten en op 31 oktober van hetzelfde jaar opnieuw opgepakt. Pas op 26 september van vorig jaar 2021 is ze weer in vrijheid gesteld.⁴¹ Twee weken voor haar invrijheidsstelling kreeg ze van het gevangenisregime geen toelating om aanwezig te zijn bij de begrafenis van haar plots overleden dochter.

Een medewerker van Addameer die telkens opnieuw en tot op vandaag het slachtoffer was en is van Israëls vervolging, is de Frans-Palestijnse jurist en ‘*field researcher*’ Salah Hamouri (geb. in Jeruzalem, Palestijnse vader en Franse moeder; zijn Franse echtgenote is in 2016 Israël uitgezet, terwijl ze zwanger was). Hij werd achtereenvolgens opgepakt en gevangen gezet in 2004, 2005 en 2008. Ook in 2017-2018 is hij dertien maanden opgesloten geweest in “*administratieve detentie*” en dat was nog eens het geval in juli 2020. Op 18 oktober 2021 heeft zijn ‘gezworen’ vervolgstester, de radicaal-rechtse Ayelet Shaked (nu minister van Binnenlandse Zaken), hem zijn “*permanent residency*” als Jerusalemit ontnomen (nadien ook nog zijn ziekteverzekering...), onder de continue dreiging dat hij zijn land zal worden uitgezet. Op 7 maart, 2022, in de vroege ochtend, is hij in een raid tegen zijn woonst opnieuw opgepakt nadat een dag eerder een bijdrage van zijn hand gepubliceerd was op een bekende Amerikaanse webzine.⁴² Op donderdag 10 maart, vervolgens, is hij voor 4 maanden opgesloten in

³⁹ “Convention (III) relative to the Treatment of Prisoners of War. Geneva, 12 August 1949, Article 4: A. Prisoners of war, in the sense of the present Convention, are persons belonging to one of the following categories, who have fallen into the power of the enemy...” zie: <https://ihl-databases.icrc.org/ihl/WebART/375-590007?OpenDocument>

⁴⁰ Zie: Dr. Mutaz M. Qafisheh (Ass. Prof. of International Law, Hebron Univ.) & Ihssan Adel Madbouh (PhD, Ruhr Univ.), “*Palestine’s Accession to Geneva Convention III: Typology of Captives Incarcerated by Israel*” (Asian Journal of International Law, 8 Nov 2021, pp. 1-30), <https://www.cambridge.org/core/journals/asian-journal-of-international-law/article/abs/palestines-accession-to-geneva-convention-iii-typology-of-captives-incarcerated-by-israel/2EDFF76003322E64F458AB49074BD37D>. Zie over het POW-statuuat van Palestijnse gevangenen ook: Smadar Ben-Natan, “*Are There Prisoners in This War?*”, in: Baker & Matar, o.c., pp. 149-162. p. 149: “The essence of the claim of a prisoner of war is that of being a legitimate combatant in an armed conflict. That is the situation when a national of a state is fighting as a soldier in an armed conflict. Het is performing a duty, not committing a crime.”

⁴¹ Zie: “*Khalida Jarrar is free: Time to organize to free Palestine!*” (Samidoun, Sept 26, 2021), <https://samidoun.net/2021/09/khalida-jarrar-is-free-time-to-organize-to-free-palestine/>.

⁴² Zie Salah Hamouri, « *Israël ou le harcèlement d’État* » (billet de blog, Mediapart, 30 nov, 2021), <https://blogs.mediapart.fr/salah-hamouri/blog/301121/israel-ou-le-harcèlement-d-etat> : « J’avais 16 ans lorsque les autorités israéliennes m’ont emprisonné pour la première fois.... » Recente publicatie in Jacobin (March 6, 2022): “*We Are Palestinians, and We Refuse to Leave Our Homeland*,”

‘administratieve detentie.’ N.a.v. het ‘Pegasus’ schandaal was al gebleken dat Salah alvast één van de 4 Palestijnse ngo-activisten is wiens smartphone gehackt werd met die spyware (zie verder, kap. 2.3).⁴³

Ook Addameers coördinator van de Juridische dienst, Ayman Nasser, werd het slachtoffer van Israëlische vervolging. Aangehouden op 12 oktober 2012 (en gefolterd) was hij exact een jaar later vrijgelaten. In september 2018 opnieuw opgesloten, zit hij vandaag nog altijd in een Israëlische cel, onderworpen aan de willekeur en psychologische foltering die gepaard gaat met de “*administratieve detentie*.”⁴⁴ Er waren eerder ook gevallen waarin medewerkers van Addameer werden verbannen of met de dood bedreigd.⁴⁵

Addameer was zelf als organisatie op 19 september 2019, 2u ‘s nachts, het slachtoffer van een militaire raid op het kantoor in Ramallah. Volgens de Oslo Akkoorden, nochtans, bevindt maakt de stad deel uit van het ‘Gebied A’ dat, zagezegd, onder de ‘volledige’ controle staat van de Palestijnse Autoriteit (zie daarover verder in hfdst. 3.7).⁴⁶ Apparatuur en infrastructuur, samen vele duizenden dollars waard - met name informatiedragers: 5 laptops en 3 harde schijven, dossiers, opnames van veiligheidscamera's, e.a., - werden door de soldateska geroofd. Voor Addameer was het reeds de *derde keer* in haar bestaan dat iets dergelijks gebeurde. Dergelijke overvallen, aldus Director Sahar Francis, maken deel uit van Israël's continue agressie tegen de Palestijnse civiele samenleving. Ze zijn in het bijzonder gericht tegen ngo's omdat zij de Palestijnse bevolking helpen het hoofd te bieden aan een meedogenloos settler-kolonialistisch regime dat de autochtonen bewust en stelselmatig hun basisrechten en hun menselijke waardigheid onttrekt. Een regime ook dat in toepassing van het ongewijzigde zionistische project niet enkel het nog resterende territorium van Palestina stapsgewijs verder onteigent:⁴⁷ ook de civiele ruimte wordt door de bezetter steeds verder afgebouwd. De civiele ruimte

<https://jacobinmag.com/2022/03/salah-hamouri-palestinian-liberation-israeli-occupation/> Zie nu in Samidoun: “*French-Palestinian lawyer Salah Hamouri once again seized by Israeli occupation forces: Freedom now!*” (March 8, 2022), <https://samidoun.net/2022/03/french-palestinian-lawyer-salah-hamouri-once-again-seized-by-israeli-occupation-forces-freedom-now/>.

⁴³ Jack Khoury, “*Israel Detains Palestinian Lawyer Without Trial After Claim He Was Tapped With NSO Spyware*.” Salah Hamouri, hailing from East Jerusalem, faces a four-month administrative detention for membership of the outlawed Popular Front for the Liberation of Palestine” (Haaretz, March 13, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-israel-detains-palestinian-lawyer-without-trial-after-claim-he-was-hacked-by-pegasus-1.10671323>.

⁴⁴ Addameers ‘fact sheet’: *Induced Desperation: The Psychological Torture of Administrative Detention* (26 June 2016), <http://www.addameer.org/content/fact-sheet-induced-desperation-psychological-torture-administrative-detention>. Geactualiseerd: “*Administrative Detention Fact Sheet 2022*” (01/20/2022), <https://www.addameer.org/node/4665>.

⁴⁵ Zie het interview met Sahar Francis (Director van Addameer sedert 2005), « *Le régime carcéral d’occupation ne doit pas être amélioré, mais aboli !* » in ‘Palestine’, N° 82 (2019), pp. 31-33.

⁴⁶ *Israeli Occupation Forces Raid Addameer's Office and Steal its Belongings*” (Addameer, Sept 19, 2019), op <http://www.addameer.org/news/israeli-occupation-forces-raid-addameers-office-and-steal-its-belongings>. Zie ook Amnesty International, 19 Sept 2019: “*Israel ramps up assault on civil society with chilling raid on Palestinian NGO Addameer*,” <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/09/israel-ramps-up-assault-on-civil-society-with-chilling-raid-on-palestinian-ngo-addameer/>. PS In dezelfde maand, op 24 september, vielen soldaten ook het hoofdkantoor binnen van de ‘Union of Palestinian Women’s Committees’ (UPWC) in Hebron (Al-Khalil), <https://www.palestinechronicle.com/israeli-soldiers-storm-headquarters-of-union-of-womens-committee-in-hebron/>. Ze richtten een ravage aan en roofden harde schijven, een camera en een printer.

⁴⁷ Ter herinnering: in januari 2020 maakte Trump zijn ‘Vredesplan’ publiek. Daarin moesten de Palestijnen het stellen met nog maar 15% van historisch Palestina.’ Zie de bespreking ervan door de Belgische expert internationaal recht François Dubuisson, “*Trump ‘Plan’ would create a fictitious Palestinian state devoid of rights under international law*” (Mondoweiss, Jan 31, 2020), <https://mondoweiss.net/2020/01/trump-plan-would-create-a-fictitious-palestinian-state-devoid-of-rights-under-international-law/>. En Yara Hawari (Al-Shabaka), “*Trump’s*

in een maatschappij geeft aan de leden ervan de mogelijkheid zich te uiten, te organiseren en collectief te mobiliseren. De organisaties die ijveren voor de Palestijnse mensenrechten, zijn bij uitstek het slachtoffer van vervolging, repressieve maatregelen en gewelddaden van het apartheidsregime, precies met het politieke opzet om die civiele ruimte al maar verder in te krimpen.⁴⁸ In een reactie op de recente buiten-de-wetstelling van de 6 ngo's verklaarde directeur Sahar Francis: *"They targeted us for one reason: We're succeeding in changing the paradigm."*⁴⁹ De Israëlische aantijgingen van betrokkenheid bij "terroristische" organisaties beogen ook (of vooral?) de buitenlandse ondersteuning van de ngo's droog te leggen. Er mag gevreesd worden dat, zoals in het verleden, Israël's sterke lobby in de EU er ook in dit geval zal weten voor te zorgen dat de anti-Palestijnse drijfverijen van de 'Joodse natiestaat' binnen de Europese Commissie en diplomatie een gewillig oor vinden.

2. Bezetting en Cybersurveillance

2.1. Niettegenstaande de creatie in de Oslo Akkoorden van een 'Palestijnse Nationale Autoriteit' (géén soevereine 'regering', zie verder, kap. 3.7) staat het Palestijnse bevolkingsregister nog altijd onder de volledige controle van Israël (ook voor de bevolking van de Gazastrook). Wil de PA-administratie een 'Palestijnse' identiteitskaart (met PA-logo) kunnen afleveren, dan heeft ze daartoe nog vóór het drukken ervan de goedkeuring nodig van de bezettingsadministratie. Orwelliaans *"Civiele Administratie"* genoemd, is zij het die het ID-nummer toekent voor 'Palestijnse' ID-kaarten. Zónder zulk 'regulier' ID – voor duizenden inwoners van de West Bank én de Gazastrook is dat nog altijd het geval - heb je als Palestijn(se) géén door erkende *"residence status"* in de West Bank, ook al heb je je gehele leven nooit elders gewoond. Je riskeert dan, bij controle, als een 'illegaal' (of, erger, een 'infiltrant' of 'terrorist') te worden behandeld.⁵⁰ Zonder een geldig ID kun je hoe dan ook geen rijbewijs bekomen en al evenmin een paspoort voor het buitenland, kun je je niet officieel inschrijven als student, enz. In het verleden heeft Israël zich af en toe om opportuniteitsredenen soepeler opgesteld: in 2008, bijvoorbeeld, als een eenmalig gebaar van goede wil ten aanzien van PA President Abbas, werd de aanvraag van alsnog 32.000 personen goedgekeurd. Zonder verblijfsvergunning blijft iemands situatie hoe dan ook hachelijk. Mohammed Al-Jorf (die als adolescent reeds in 1998 een eerste maal

'peace' deal flagrantly tramples on Palestinian rights and freedoms" (The Guardian, Jan 30, 2020), <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/jan/30/trump-peace-deal-palestinian-rights-israel-international-law>.

⁴⁸ Zie Nathalie Janne.d'Othée, 'Palestine' N° 82 (Abp, nov-déc 2019). Voor een lijstje van (voorlopig 147) Israëlische en Palestijnse mensenrechtenngo's (15 februari 2022), zie <https://www.bacbi.be/pdf/hr-lijst.pdf>.

⁴⁹ Zie Yuval Abraham, "Sahar Francis, *'They targeted us for one reason: We're succeeding in changing the paradigm'*" (+972, Oct 25, 2021): "<https://www.972mag.com/palestinian-ngos-human-rights-attacks/>" "After being outlawed as 'terrorist organizations' overnight, Palestinian human rights groups talk to +972 about why Israel's allegations are not just unfounded, but amount to an act of political persecution."

⁵⁰ Amira Hass: "There are thousands in the West Bank who have been waiting 10, 20 or nearly 30 years for residency status, and according to the Israeli criteria they're transgressors, illegal sojourners in their own homes... As I've written many times and will keep doing in the future, Israel is the first and last to decide who may receive Palestinian residency status – even in the blockaded Gaza Strip. There, too, live thousands of Palestinians without residency status because Israel hasn't allowed it." Zie haar bijdrage: *"It Took a Decade for This Palestinian to Learn She Was Allowed to Live in the West Bank"* (Haaretz, Jan 11, 2020), <https://www.haaretz.com/us-news/premium-it-took-a-decade-for-this-palestinian-to-learn-she-was-allowed-to-live-in-west-bank-1.8380554>. PS *"Residency status"* mag niet vereenzelvigd worden met het woonrecht dat in een *rechtsstaat* automatisch samengaat met *burgerschap*. Die verblijfsvergunning (!) kan je dus ontnomen worden (dat gebeurt geregeld in Oost-Jeruzalem).

een aanvraag had ingediend) kreeg onlangs te horen van een agent van de Border Police die in zijn boordcomputer bij al-Jorfs naam geen id-nummer vond: *“Je bestàt niet!”*⁵¹

De zeggenschap over het Palestijnse bevolkingsregister, met alle erin opgeslagen persoonlijke gegevens, vormt een essentieel wapen in Israël's surveillance over de Bezette Gebieden. Palestijnen moeten hun ID-kaart altijd bij zich hebben zodat zij het kunnen voorleggen aan vaste en *“vliegende”* controleposten. In het allerm minst uitzonderlijke geval dat één van beide partners in een gezin, hoewel woonachtig in de West Bank, niét beschikt over een ID, stelt dat bij een controle een ernstig probleem. Het mensenrecht op gezinsvereniging of -hereniging, en dus op een normaal gezinsleven, wordt door de bezetter inderdaad niét gerespecteerd. Vanuit Israëlisch oogpunt is de toekenning van een verblijfsvergunning voor de bezette West Bank geen recht maar *een gunst*. Zo kan zelfs iemand uit de Gazastrook die gehuwd is met iemand van de Westelijke Jordaanoever, niet ‘legaal’ verhuizen naar de West Bank om er met zijn vrouw/ haar man en kinderen in gezinsverband samen te leven. Voor een Palestijn(se) gehuwd met een Israëlisch-Palestijn(se), zogeheten *“Israeli Arab”*, maakt een jaarlijks hernieuwde *“noodwet”* het sedert 2003 onmogelijk om als gezin officieel samen te leven in Israël.⁵² In de praktijk betekent het ook dat tienduizenden die gehuwd zijn met iemand met een Palestijns ID maar zelf bijvoorbeeld een Jordaans, Egyptisch of ander ‘Arabisch’ ID hebben, *‘illegaal’* in de West Bank wonen. Samen met haar/zijn gezin leeft zij/hij elke dag in de angst bij een controle betrapt en gedeporteerd te zullen worden.⁵³

Ten gerieve van hun controles hebben Shin Bet agenten en soldaten van de bezettersstaat tal van ‘nuttige’ gegevens over de gecontroleerden onmiddellijk tot hun beschikking dankzij: a) de discriminerende kleurcodes van de ID-kaarten: groen voor wie in de West Bank of de Gazastrook woont

⁵¹ In dit geval had de controlet een goede afloop: de verbouwereerde agent liet hem gaan. Zie uitgebreid Amira Hass, *“The Faces of Non-existent People: Palestinians Living Without an Official ID”* (Haaretz, July 29, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.MAGAZINE-the-faces-of-non-existent-people-palestinians-living-without-an-official-id-1.10053803>.

⁵² Cf. het “tijdelijke” Amendement van 2003 (*‘in het belang van de nationale veiligheid’*) bij de Nationaliteitswetgeving (*‘Citizenship and Entry into Israel Law’*) van 1952, dat sedertdien elk jaar door de Knesset hernieuwd werd. Dit jaar (2021), echter, met een coalitieregering die in de Knesset slechts over een heel krappe meerderheid beschikt en politiek heel heterogeen is (ze telt, voor de allereerste keer, ‘zelfs’ een *“Arab Israeli”*, weliswaar niet als minister), heeft de ‘routinematige’ hernieuwing van het ‘noodamendement’ in de Knesset voorlopig nog geen meerderheid gevonden. Sedert begin juli 2021, daarom, is de wet officieel vervallen. De radicaalrechtse minister van Binnenlandse Zaken, Ayelet Shaked gaf haar administratie desalniettemin de opdracht *“to handle Palestinian requests for family reunification as if a temporary law restricting such requests were still in force, even though the law expired in July,”* zie Chen Maanit & Bar Peled, *“Israeli Minister Asks Immigration Authority to Disregard Expiration of Palestinian Unification Law”*, Haaretz, Sept 13, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-ayelet-shaked-refuses-to-allow-palestinian-family-reunification-even-though-law-exp-1.10206895>. Het Hooggerechtshof heeft die politieke obstructie aanvaard. De schijnargumentatie erachter - Israël's ‘security’ zou in het geding zijn - is doorprikt: de opzet is wel degelijk raciaal-demografisch: het vrijwaren van Israël's ‘Joods karakter.’ Zie: Haaretz, *“Family Unification Bill Meant to Stop Palestinian ‘Creeping Right of Return,’ Israel’s Shaked Says.”* While officially, the amendment to the Citizenship Law restrictions is based on security concerns, senior officials admit it is a tool aimed at ensuring a Jewish majority in Israel,” (Haaretz, Feb 9, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/shaked-family-unification-bill-meant-to-stop-palestinian-creeping-right-of-return-1.10601224>.

⁵³ Ter info: Aaron Boxerman, *“Stuck in limbo, undocumented Palestinian spouses live shadow lives”* (The Times of Israel, Aug 29, 2021), <https://www.timesofisrael.com/stuck-in-limbo-undocumented-palestinian-spouses-live-shadow-lives/>: “Without papers, the spouses of Palestinians worry about every trip they take through parts of the West Bank outside Palestinian-controlled enclaves, where they run the risk of arrest or deportation at Israeli military roadblocks.” Ook Amira Hass, *“The Struggle for Palestinian Family Unification Succeeds – Haltingly, Little and Late”* (Haaretz, Oct 13, 2021): <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-the-struggle-for-palestinian-family-unification-succeeds-haltingly-little-and-lat-1.10290877>.

- (en zonder speciale vergunning geen toegang heeft tot Israël); lichtblauw voor een Palestijnse inwoner van Oost-Jeruzalem met zogenaamde ‘permanente residentie,’ en volblauw voor Israëli’s;⁵⁴
- b) de persoonsgegevens opgeslagen in het bevolkingsregister: identiteitsnummer, naam-en-voornaam, ouders en grootvader, geboortedatum, geslacht, adres, gezin, beroep, enz. ;
- c) de informatie vervat in de persoonlijke documenten, zoals vergunningen en visa (altijd voorzien van ieders uniek identiteitsnummer), en, eventueel,
- (d) belastende gegevens over wie, onwetend of niet, op een “zwarte lijst” van de Shin Bet staat.⁵⁵

Als surplus bovenop al die - deels ook digitaal - reeds beschikbare gegevens houden nachtelijke raids van kantoren van ngo’s die gepaard gaan met inbeslagnames van contactgegevens, dossiers, opnames van interviews, reële familiale en vertrouwelijke gegevens, enz. waarover mensenrechtenorganisaties in vertrouwen beschikken in het kader van hun activiteiten, voor Israëls veiligheidsdiensten de belofte in van extra ‘nuttige’ informatie, bijvoorbeeld over de verblijfsplaats van gezochte personen, voor de verdere ‘securisering’ van het bezettingsregime. Nieuwe gegevens kunnen het dan bijvoorbeeld mogelijk maken om “zwarte lijsten” te updaten. Iedereen die door de Shin Bet ooit is ‘aangemerkt’ als een “*security threat*,” staat op zulke “zwarte” lijst (vaak verneemt de betrokkene dat zelf pas nadat hij opgepakt is). Hij/zij wordt dan onder meer met de inzet van cyberspyware bestendig gevolgd, krijgt geen werkvergunningen, wordt bij manifestaties gevisieerd, bij razzia’s extra hard aangepakt (soms wordt ook zijn familie gestraft), en kan, eventueel, fysiek ‘uitgeschakeld’ worden. “*Targeted assassinations*” als een *courante* Israëlische politiek van “*problem solving*” mogen dan al zo’n 15 jaar geleden verlaten zijn (na eerst wel een ‘ravage’ te hebben aangericht onder Palestina’s politieke en militaire vertegenwoordigers),⁵⁶ dat betekent niét dat de veiligheidsdiensten haar volledig en principieel afgezworen zouden hebben. Een recente moordpartij, in volle daglicht uitgevoerd door een speciale eenheid van de Border Police tegen drie activisten, lijkt dat tegen te spreken.⁵⁷

[Tussen haakjes, met het opstellen van “zwarte” lijsten was de zionistische leiding reeds gestart in de jaren ’30 van de vorige eeuw, dus in nog volle ‘*pre-state*’ periode. Zij kwamen al onmiddellijk ‘van pas’

⁵⁴ Cf. Linah Alsaafin, “*The colour-coded Israeli ID system for Palestinians. Israel’s control over the Palestinian population is based on a system of colour-coded IDs in the occupied territories*” (Al-Jazeera, 18 Nov 2017), <https://www.aljazeera.com/news/2017/11/colour-coded-israeli-id-system-palestinians-171115164848669.html> PS: Ook de autonummerplaten hebben verschillende kleuren: geel voor de kolonisten, zwart voor het leger, en wit, groen, blauw of rood voor Palestijnse wagens (naargelang het ‘vergunningsniveau’ dat verleend werd). De kolonisten hebben aldus zo goed als overal ongehinderde doorgang, ook bij checkpoints (via een voor hen voorbehouden, aparte “*lane*”).

⁵⁵ Over de rol van “*blacklisting*” in Israëls veiligheidsbeleid zie: Nadia Abu-Zahra & Adah Kay, “*Unfree in Palestine. Registration, Documentation and Movement Restriction*” (Pluto Press, 2013), ch. 3, “*Blacklists*.”

⁵⁶ Zie hierover ter verklaring Weizman, o.c., ch. 9, “*Targeted Assassinations: The Airborne Occupation*.” P. 248: “A considerable part of Israel’s security logic of assassinations is grounded in the bias of Israel’s intelligence agencies towards personality analysis. .. (they) have tended to seek motives for political developments, as well as for terror attacks, not in response to a history of repression or in pursuit of rational political goals, but in the personal irrationalities, idiosyncrasies and inconsistencies of Arab leaders... The natural consequence of this logic was the belief that in killing, Israel’s security services remove not only a leader but also the cause of a political or security problem.”

⁵⁷ Zie recent: Jesse Rosenfeld, Oren Ziv and Ahmad Al-Bazz, “*Triple West Bank assassination recalls darkest days of the Intifada*” (+972, Feb 15, 2022), <https://www.972mag.com/west-bank-assassination-palestinians/> . “A joint report with The Intercept and Local Call investigates how Israeli forces carried out what appears to be their first assassination in the West Bank in 15 years, after they killed three Palestinian militants in Nablus.” De moordactie werd uitgevoerd door de ‘Border Police’s National Counter-Terrorism Unit,’ bekend als de ‘*Yamam*,’ Zie nu ook: “*Al-Haq Sends Urgent Appeal to UN Special Procedures on Israel’s Extrajudicial Killing of Three Palestinian Men in Nablus*” (March 13, 2022), <https://www.alhaq.org/advocacy/19710.html> .

om de Britten te helpen bij het neerslaan van de “Grote” of “Arabische Revolte” (1936-39). Daarna, in voorbereiding van de komende veroveringsoorlog, werd vanuit de Inlichtingendienst van de Hagana alles in het werk gesteld om van elk dorp en elke stad zoveel mogelijk en zo systematisch mogelijk informatie samen te stellen (de zogeheten “*Village Files*,” die zich niet beperkten tot dorpen). Ook academici werkten eraan mee. Per dorp werden onder meer topografie, wegen, land en waterbronnen geïnventariseerd en van de inwoners werd een profiel opgesteld:

“Deze enorme gegevensbank, compleet met kaarten, informatie over de bevolking, details over politieke activisten, dorpshoofden, aantallen en soorten wapens, militaire training, defensieve regelingen, enz. zou van onschatbare waarde blijken in de komende oorlog.”⁵⁸

De informatie speelden in 1948 effectief een belangrijke rol bij de verovering en etnische zuivering van honderden dorpen en razzia’s in steden. De milities werden dankzij de info met weinig of geen verrassingen geconfronteerd. Bij de *round-ups* van alle mannelijke inwoners (vanaf 16 jaar) na elke inname, werd wiens naam op een lijst voorkwam — bijvoorbeeld met de informatie dat hij 10 jaar eerder had deelgenomen aan de Grote Revolte — al onmiddellijk doodgeschoten.⁵⁹]

2.2. In het meer recente verleden heeft Israël’s ‘*surveillance*’ van de bevolking van de Bezette Gebieden een ‘grote sprong voorwaarts’ gemaakt dankzij de ontwikkeling van een “*weapons-grade*” cyber-technologie. Zij heeft het mogelijk gemaakt het recht van de Palestijnen op privacy en veiligheid in een voorheen ongekende mate te schenden en hun onderdrukking met behulp van massasurveillance nog te intensifiëren. Om te citeren uit het rapport van de ngo ‘7amleh – Arab Center for Social Media Advancement,’ “*Hashtag Palestine: Rise in Violations of Palestinian Digital Rights in 2021*.”⁶⁰

“De afgelopen paar jaar is de Israëlische surveillance drastisch geïntensifieerd ten einde de Palestijnen via verschillende technieken onder controle te houden; we mogen misschien stellen dat de Pegasus-software de meest opmerkelijke is. Zij maakt gebruik van gezichtsherkenning-camera’s en maakt een uitgebreide controle van alle Palestijnse telefoongesprekken mogelijk, wat een ernstige schending is van het recht op veiligheid en privacy. Bovendien zijn de bewakingstechnieken van de regering die tegen de Palestijnen worden gebruikt, geïntegreerd met de bewakingstechnieken die door particuliere Israëlische bedrijven zijn ontwikkeld.”

Zoals reeds het geval was voor de ‘klassieke’ wapenindustrie en -handel — hoewel een klein land, is Israël vandaag de zesde grootste wapenexporteur in de wereld⁶¹ — is Israël erin geslaagd de status te verwerven van een “*cyber superpower*” en aldus een vooraanstaande rol te spelen als toeleverancier

⁵⁸ Haim Bresheeth-Zabner, “*An Army Like No Other. How the Israeli Defense Forces Made A Nation*” (2020), p. 99.

⁵⁹ Zie Ilan Pappé, “*The Ethnic Cleansing of Palestine*” (2006), pp. 17-22. Over “*blacklisting*” vandaag, in Israël’s veiligheidsbeleid, zie: Nadia Abu-Zahra & Adah Kay, “*Unfree in Palestine. Registration, Documentation and Movement Restriction*” (Pluto Press, 2013), ch. 3, “*Blacklists*.”

⁶⁰ “7amleh’s Annual Report on Violations of Palestinian Digital Rights in 2021: Hashtag Palestine 2021,” p. 21, “Israeli Occupation’s Surveillance Technologies.” Zie: <https://7amleh.org/2022/01/10/hashtag-palestine-rise-in-violations-of-palestinian-digital-rights-in-2021>

⁶¹ Ayelett Shani, “*Israel’s Military Exports*” (Haaretz, updated April 10, 2018), <https://www.haaretz.com/.premium-turning-blood-into-money-1.5383840>. Per hoofd van de bevolking is Israël zelfs de grootste. Drie van Israël’s vier grootste wapenfabrikanten zijn staatsbedrijven: Israeli Aerospace Industries (IAI), Israel Military Industries (IMI) en Rafael Advanced Defense Systems Ltd. De vierde, Elbit Systems, is een meer internationaal gericht privébedrijf (maar rekent voor haar testgebied op het Israëlische ministerie van Defensie en het IDF). Zie Shir Hever, “*The Privatization of Israeli Security*” (2018), pp. 66-77, § 4.2.

én voor de eigen “*security sector*”⁶² én als exporteur van cyberware - met inbegrip, zo mag gesteld worden, van “*cyberoffensive*” software.⁶³ Voor dat succes heeft de staat onder meer kunnen rekenen op: een ‘pool’ van beschikbare experts (IDF officieren plegen nog vóór hun 50ste met pensioen te gaan om dan een ‘tweede carrière’ te starten),⁶⁴ universitaire onderzoekscentra, de “*advanced Military Intelligence units*” van het IDF (vooral de beruchte ‘Unit 8200’),⁶⁵ de Mossad,⁶⁶ de IT-afdelingen van de Shin Bet en de Nationale Politie alsook enkele honderden met overheidssteun geprivatiseerde ‘*homeland security*’ bedrijfjes. Voor dat succes inzake ontwikkeling én verkoop -van beveiligings- en bewakingssystemen moeten ook enkele ‘externe’ factoren in rekening worden gebracht:⁶⁷

“Er zijn twee andere redenen, volgens Prof. Neve Gordon,⁶⁸ waarom Israël zo’n buitenmaatse rol speelt in de wereldwijde bewakingsindustrie. Eén ervan is dat er ‘nauwelijks’ wettelijke beperkingen zijn voor veteranen ‘die bepaalde onderzoeks ideeën waaraan zij in het leger hebben gewerkt, meenemen en verder ontwikkelen’ in de particuliere sector. Bovendien, aldus Gordon, biedt Israël’s decennialange bezetting van de Westelijke Jordaanoever, Gaza en Oost-Jeruzalem, samen met zijn periodieke oorlogen, “een laboratorium voor het testen en verfijnen van verschillende producten die worden gecreëerd, of van verschillende technologieën.”

De militaire bezetting van de West Bank en de Gazastrook vormt inderdaad vanuit ‘commercieel’ oogpunt een bijzondere ‘troef.’ Als een “*real world laboratory*” bieden zij de gelegenheid om “*in real time*” oorlogs- en veiligheidstechnologie uit te testen op de erin opgesloten bevolking. Dat kan eventueel op bijzonder gewelddadige manier gebeuren: de drie Israëlische Gaza-oorlogen, bijvoorbeeld (nu

⁶² “(The security sector) includes not only the military, but the many intelligence services, including the Mossad spy agency, Israel’s arms manufacturers, homeland security and cyber warfare firms, as well as more conventional industries”, zo Jonathan Cook, “*Netanyahu scandals reflect corruption at the heart of Israeli society*” (Mondoweiss, Feb 3, 2017), via <http://mondoweiss.net/2017/02/netanyahu-scandals-corruption/>.

⁶³ Omer Benjakob, “*Israel Appoints New Cyber Czar – Here Are the Challenges He Faces.*” Gaby Portnoy will take over Israel’s cyber authority. Does his background in both military intelligence and the private sector put him in a good place to defend Israeli cyberspace?” (Haaretz, Feb 22, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/tech-news/.premium-israel-appoints-new-cyber-czar-here-are-the-challenges-he-faces-1.10627113>.

⁶⁴ “No other country has such a large pool of experienced former security, military and police personnel and no other country has been able to field test its systems and solutions in realtime situations.” Aldus het rapport van het International Jewish Anti-Zionist Network, “*Israel’s Worldwide Role in Repression*” (2012, 28 p.): <http://www.ijan.org/wp-content/uploads/2015/03/israels-worldwide-role-in-repression.pdf>.

⁶⁵ Zie daarover Corin Degani, “*An Elite Israeli Intelligence Unit’s Soldiers Are Sworn to Secrecy – but Tell All on LinkedIn*” (Haaretz, Nov 18, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/tech-news/.premium-an-israeli-intell-unit-s-soldiers-are-sworn-to-secrecy-but-tell-all-on-linkedin-1.10397237>. “Soldiers in Israel’s 8200 intelligence unit are so highly prized in the high-tech world that companies want to poach them even before they’re released, leading them to share their knowledge on the professional social network.”

⁶⁶ Hebreeuws acroniem voor ‘Institute for Intelligence and Special Operations.’ Zie bv. Rob Hartmans, “*De wreckers van de Mossad. Israël’s geheime dienst gaat tot het uiterste*” (Historisch Nieuwsblad, 1/2019), <https://www.historischnieuwsblad.nl/de-wreckers-van-de-mossad/>. Ook: “*How Mossad carries out assassinations.*” Fatal shooting in Malaysia puts spotlight on Israeli spy agency’s policy of targeted killings of Palestinian operatives (Aljazeera, April 22, 2018), <https://www.aljazeera.com/news/2018/4/22/how-mossad-carries-out-assassinations>.

⁶⁷ Zie Alex Kane, “*How Israel Became a Hub for Surveillance Technology*” (The Intercept, Oct 17, 2016), <https://theintercept.com/2016/10/17/how-israel-became-a-hub-for-surveillance-technology/>.

⁶⁸ Neve Gordon was voltijds professor aan de Ben-Gurion Univ., Dept. of Politics and Government. Na publicatie, in 2009 van een artikel van zijn hand in The Los Angeles Times, waarin hij verklaarde BDS te steunen en Israël een apartheidstaat noemde, werd het leven hem aan de BGU onmogelijk gemaakt. In 2012 emigreerde hij om te gaan doceren aan de Queen Mary Univ. of London, zie: https://en.wikipedia.org/wiki/Neve_Gordon.

recentelijk mei 2021, ook de 11 dagen durende bombardementen en beschietingen, met grote verwoestingen en vele tientallen burgerslachtoffers), moeten eveneens in dat licht beschouwd worden. Opmerkelijk, echter, is dat ook *private* Israëlische bedrijven een beroep kunnen doen op die 'testfaciliteit' in militair bezette gebieden. In de catalogi en op wapenbeurzen levert dat ook voor zulke bedrijven 'kwaliteitslabels' op zoals: "*field-*" of "*battle-tested*," "*combat-proven*," of eventueel nog concreter: "*it's Cast Lead battle-proven*," en "*it's Defensive Shield battle-proven*" – al dan niet samen met foto's of video-opnames van door het specifieke wapentuig aangerichte verwoestingen. De bijna 5 miljoen Palestijnen, opgesloten achter muren, omheiningen en versperringen en bovendien - misschien nog het 'interessantst' - *rechteloos* (want stateloos), figureren telkens weer als de ideale proefkonijnen (*'lab rats'*) "ten gerieve van de verrijking van een nieuwe elite van wapenhandelaars en generaals met pensioen," zoals Jonathan Cook het 'cru' stelt.⁶⁹

Op het vlak van de ontwikkeling en promotie van *high-tech* ordehandhavings-, bewakings- en veiligheidssystemen mag gesproken worden van een "*Israëliisch model*." Het vond en vindt cliënteel in heel de wereld.⁷⁰ Met het dubbele succesverhaal van zowel de Israëlische wapenindustrie⁷¹ als van zijn "*surveillance sector*" kun je zeggen dat de bezetting van de West Bank "*big business*" is geworden. Israël's status als 'Joodse' staat wordt door deze succesvolle inschakeling in de geglobaliseerde "*security*" economie en politiek extra gelegitimeerd.

Aanvullend: wat Israël's academische wereld betreft, kan vooral verwezen worden naar samenwerkingen met wapenbedrijven,⁷² betrokkenheid bij de ontwikkeling van surveillancetechnologie en een aanbod van speciale 'academische' opleidingen voor leger- of veiligheidsdiensten. Bij nader toezien is dat niet verwonderlijk. Zoals uitgebreid geargumenteed wordt door Haim Bresheeth-Zabner in zijn boek "*An Army Like No Other*" (2020), heeft Israël zich van bij zijn creatie in de Nakba gemanifesteerd en ontwikkeld als een uitgesproken militaristische staat. Dat houdt bijvoorbeeld in dat er in tegenstelling tot een land als België geen 'tussenschot' is tussen de universiteit en de leger-en-veiligheidsdiensten. Veel professoren zijn zelf hogere (reserve)officieren en het leger is vaak zichtbaar aanwezig op een campus. Sommige instellingen, dan weer, zijn betrokken bij onderzoek en ontwikkeling van 'hoogwaardig' oorlogstuig - niet enkel ten behoeve van het eigen leger maar ook voor de internationale wapenhandel. Dat geldt bijvoorbeeld voor het eerbiedwaardige "Technion - Israel Institute of

⁶⁹ Jonathan Cook, "*Israel's booming secretive arms trade. New documentary argues success of country's weapons industry relies on exploiting Palestinians*" (Al-Jazeera, Aug 16, 2013), <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2013/08/201381410565517125.html>. Cook verwijst naar de documentaire van Yotam Feldman, "*The Lab*" (2013), [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Lab_\(film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Lab_(film)). Zie ook Matt Kennard, "*The cruel experiments of Israel's arms industry*" (The Electronic Intifada, Dec 27, 2016), <https://electronicintifada.net/content/cruel-experiments-israels-arms-industry/19011>.

⁷⁰ Naomi Klein, "*(Israel) has become the world's 'shopping mall for homeland security technologies, reaping billions*," in: "*The Shock Doctrine*," quoted in Ali Abunimah, "*The Battle for Justice in Palestine*" (2014), p. 10.

⁷¹ Wat voluit deel uitmaakt van het cyberbewakings- en controlesysteem, zijn drones, waaronder de gevechtsdrones (UCAV's: "*unmanned combat aerial vehicles*") van de 'Heron' productielijnen van IAI. Volgens de mensenrechtenorganisatie Al Mezan hebben Israëlische drones tussen 2004 en 2014 in de Gaza Stroom bijna 2.000 doden gemaakt, waaronder ook kinderen. Zie ook Eyal Weizman, "*Hollow Land*," p. xix: "Domination from the air... is now increasingly enforced by overlapping swarms of unmanned drones on long missions. Hovering continuously over Palestinian towns and villages, they maintain a menacing, malevolent presence. The sound of their propellers' engines is the continuous backdrop of Palestinian daily lives."

⁷² Israël's universiteiten én leidinggevende onderzoekscentra werken nauw samen met het IDF en "the armament production and training companies, creating a seamless security continuum." Aldus Haim Bresheeth-Zabner, o.c., p. 20. Hij refereert in dat verband naar Israël's "militair-industrieel-academische complex."

Technology.⁷³ Opgericht in 1912, staat het Technion nog altijd vooraan inzake de ontwikkeling van militaire spits technologie en bouwt het gezamenlijke programma's uit met het leger én de wapenindustrie. Het werkt bijvoorbeeld zeer nauw samen met 'Israel Aerospace Industries,' of IAI, één van de grootste wapenbedrijven van Israël, dat onder meer actief is in de ontwikkeling en productie van militaire drones.⁷⁴ Ook de *wapenhandel* krijgt 'academische' aandacht in het Technion: in 2017 heeft het een speciale opleiding van 3 maanden gelanceerd ten behoeve van wapenhandelaars: "*Defense Strategy for International Markets*." Het programma focust zich op het leren promoten en 'marketen' van producten van Israëls wapenindustrie bij een wereldwijd publiek.⁷⁵

Terwijl in enkele instellingen half militaire onderzoekscentra actief zijn,⁷⁶ bieden sommige ook speciale opleidingen aan voor het Israëlische leger- en/of veiligheidspersoneel. Dat geldt bij uitstek voor de Bar Ilan University.⁷⁷ Zij verzorgt speciale opleidingen ten gerieve van Shin Bet veiligheidsagenten. In een apart departement bijvoorbeeld wordt een MA programma aangeboden dat exclusief bestemd is voor agenten in actieve dienst. Zoals Gideon Levy het becommentarieert:⁷⁸

"Bar-Ilán verdient de titel van de meest militaristische universiteit van allemaal - het biedt een overvloed aan programma's voor de veiligheidsstrijdkrachten. Er is het 'Jericho programma' voor de Shin Bet en een hele reeks programma's voor officieren in de IDF, voor officieren die op het punt staan tot de IDF toe te treden en officieren die de rang van bataljonscommandant hebben bereikt. De hele natie is een leger en Bar-Ilán is één en al veiligheid."⁷⁹

⁷³ Zie H. De Ley, "*Universiteit en Kolonialisme. Kritische bedenkingen bij partnerships met Israël*" (BACBI - Dossier Nr 1, 17 aug 2017), <https://www.bacbi.be/pdf/techniondossier2.pdf>. Het Technion is de oudste universitaire instelling in Israël: het werd opgericht in 1912, dus nog onder de Ottomanen, in Haïfa. Het behoort vandaag tot de wereldtopklasse en bezorgde Israël reeds 4 Nobelprijzen.

⁷⁴ Te vermelden zijn bv. de gevechtsdrones (UCAV's: "*unmanned combat aerial vehicles*") van de 'Heron' productielijnen. Samen met de 'Hermes' van Elbit zijn de toestellen verantwoordelijk voor de dood van talloze burger-slachtoffers, waaronder ook kinderen, in de Libanonoorlogen en de aanhoudende agressies tegen de Gazastrook. Zie het reeds vermelde BACBI-Dossier Nr 1, p. 64.

⁷⁵ Shimrit Lee, "*Top Israeli university marketing country's arms industry to the world*" (+972 Magazine, March 9, 2017). A new university course at Israel's Technion Institute of Technology teaches students how to brand and market Israel's defense industry to global audiences," <https://www.972mag.com/top-israeli-university-marketing-countys-arms-industry-to-the-world/>.

⁷⁶ Aan de Tel Aviv University (TAU) bijvoorbeeld is reeds vele jaren het 'Institute for National Security Studies (INSS)' actief. In dat INSS is de beruchte 'Dahiya-doctrine' ontwikkeld die disproportioneel geweld tegen een burgerbevolking aanbeveelt. De naam ervan verwijst naar de dichtbevolkte Dahiya wijk in Beiroet. In Israëls tweede Libanonoorlog in 2006 werd ze mét haar vele duizenden sji'itische bewoners door de Israëlische luchtmacht volledig in puin is gelegd.

⁷⁷ Bar-Ilán University, in de Israëlische context ideologisch rechtsconservatief, is veruit de snelst groeiende universiteit in Israël. Info: <https://www.biu.ac.il/en>. Inzake onderzoek beschikt Bar-Ilán over een half-militair studiecentrum dat zich toelegt op vraagstukken inzake Israëls nationale veiligheid: het "*Begin-Sadat Center for Strategic Studies*". In de staf ervan zijn tal van reserveofficieren te vinden. Het centrum, aldus de website, schuift "een realistische, conservatieve en zionistische agenda naar voren in de zoektocht naar veiligheid en vrede voor Israël". Een bijdrage bv. van Maj. Gen. (res.) Gershon Hachohen, "*Separation is not the Answer*" (Sept 29, 2016) werd gepleit voor de voortzetting van de bezetting van de West Bank in "a flexible, dynamic form of security in full friction [!] with the resident populations," <http://besacenter.org/perspectives-papers/368-hachohen-separation-not-answer/>.

⁷⁸ "*The Shin Bet's Academic Freedom*" (Haaretz, Sept 8, 2008), <https://www.haaretz.com/1.5026847>.

⁷⁹ Zie uitvoeriger: "*BACBI Law-Train Dossier*" (6 juni, 2017), p. 17v.: Ch. 3, "*Bar-Ilán is all security*," https://www.bacbi.be/pdf/lawtraindossier_NL.pdf.

2.3. Terugkerend naar de succesvolle toepassing van cybertechnologie voor Israël's controle en surveillance van de Palestijnse bevolking: in onderscheid met de traditionele technieken hoeven Israël's veiligheidsdiensten zich niet langer te beperken tot de controle van de 'social media' (facebook bv.) of tot het surveilleren van de bevolking als groep. Voortaan wordt gewerkt met 's mensen unieke 'biometrische gegevens' (via vingerafdruk, iris- of netvliesscan, stemherkenning en gezichtsscan). Israël is ook hierin een internationale koploper. In Israël zelf wordt cyber software bijvoorbeeld gebruikt voor geautomatiseerde identificaties bij massacontroles in de grote checkpoints.⁸⁰

Zoals reeds gezegd, doet ook Israël's "cyber industry" haar commercieel voordeel met de militaire bezetting van bijna 5 miljoen opgesloten Palestijnen als proefkonijnen. Geenszins toevallig, daarom, verkoos de "face-recognition" startup 'AnyVision' in 2019 zich in de West Bank te vestigen voor de verdere ontwikkeling van zijn gelaatsherkenningstechnologie. Tot diep in de West Bank zijn camera's geplaatst die de bevolking monitoren.⁸¹ In systemen, immers, die gebaseerd zijn op 'artificial intelligence' is het van groot belang dat het systeem continu met zoveel mogelijk informatie gevoed wordt- in dit geval voor het aanleggen van een omvangrijke database van Palestijnse gezichten. "Zonder haar toestemming, diende de Palestijnse bevolking aldus om het systeem van 'AnyVision' te trainen en de accuraatheid ervan te vergroten."⁸² Reeds in 2019 was AnyVision het voorwerp van een kritisch rapport waarin gesteld werd dat de technologie ervan in alle stilte ("quietly") door de regering werd gebruikt om de Palestijnse bevolking te observeren en bewaken.⁸³

Ook vandaag 'boert' AnyVision internationaal nog altijd goed maar het ondervindt concurrentie. Zoals bijvoorbeeld door soldaten bevestigd is aan de (ex-soldaten van) ngo 'Breaking the Silence',⁸⁴ wordt bij de dagelijkse controle en surveillance van de Palestijnse inwoners van Hebron volop gebruik gemaakt van de gezichtsherkenningstechnologie van 'Blue Wolf' (in sommige versies ervan

⁸⁰ Zie bv. Eliza Egret & Tom Anderson: "Check Point Software: Ex-Israeli military spooks profiting from the cyber-security industry" (Corporate Watch, Nov 25, 2019), <https://corporatewatch.org/check-point-software-ex-israeli-military-spooks-profiting-from-the-cyber-security-industry/> : "Several of Check Point's directors worked in cyber-intelligence for the Israeli military before starting careers in the private sector..."

⁸¹ Amitai Ziv, "This Israeli Face-recognition Startup Is Secretly Tracking Palestinians. 'AnyVision' has cameras deep inside the West Bank, allowing Israel to spot and monitor potential Palestinian assailants" (Haaretz, July 15, 2019), <https://www.haaretz.com/israel-news/business/.premium-this-israeli-face-recognition-startup-is-secretly-tracking-palestinians-1.7500359>.

⁸² Amitai Ziv, "Israeli Face-recognition Tech Used Within Israel Against Law, NBC Investigation Finds. Report confirms past Haaretz findings on AnyVision technology used to track West Bank Palestinians – but if used on Israeli citizens, it could be illegal" (Haaretz, Nov 2, 2019), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-israeli-face-recognition-startup-used-in-east-jerusalem-nbc-investigation-finds-1.8057282>. Zie nu: Ingrid Lunden, "AnyVision, the controversial facial recognition startup, has raised \$235M led by SoftBank and Eldridge" (TechCrunch+, July 7, 2021), <https://techcrunch.com/2021/07/07/anyvision-the-controversial-facial-recognition-startup-has-raised-235m-led-by-softbank-and-eldridge/>.

⁸³ Olivia Solon, "Why did Microsoft fund an Israeli firm that surveils West Bank Palestinians?" (NBC News, Oct 28, 2019), <https://www.nbcnews.com/news/all/why-did-microsoft-fund-israeli-firm-surveils-west-bank-palestinians-n1072116>. "Microsoft has invested in a startup that uses facial recognition to surveil Palestinians throughout the West Bank, in spite of the tech giant's public pledge to avoid using the technology if it encroaches on democratic freedoms." Voor het resultaat vandaag zie bv. Hagar Shezaf, "Israel Surveils Palestinians in West Bank in Massive Facial Recognition Program" (Haaretz, Nov 8, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/israel-surveils-palestinians-in-west-bank-in-massive-facial-recognition-program-1.10363514> (met verwijzing naar het artikel van Elisabeth Dwoskin, zie hieronder).

⁸⁴ <https://www.breakingthesilence.org.il/> Het onderzoek van Elisabeth Dwoskin (volgende noot) is gebaseerd op getuigenissen van soldaten, die werden verzameld door Breaking the Silence.

"White Wolf" genoemd).⁸⁵ Soldaten fotograferen met hun smartphone continu willekeurige voorbijgangers in de straten van dorpen en steden ongeacht of ze van iets verdacht worden. Gezichtsherkenning wordt erin gekoppeld aan persoonlijke gegevens: onder meer ID-nummer, leeftijd, geslacht, woonplaats, kentekennummers van voertuigen, contacten met andere personen en of men in Israël mag werken). Bij controle van een foto in de database, meldt de app via een kleurencode (rood, geel of groen) of de persoon die net gefotografeerd werd, moet worden aangehouden ofwel opgepakt voor ondervraging, ofwel met rust kan worden gelaten. Een ex-soldaat bestempelde de database als het geheime "*Facebook voor Palestijnen*" van het leger.

"Een soldaat vertelde aan de [Washington] Post dat 'deze databank een afgeslankte versie is van een andere, enorme databank, 'Wolf Pack' genaamd, die profielen bevat van vrijwel elke Palestijn op de Westelijke Jordaanoever, met inbegrip van foto's van de betrokkenen, hun familiegeschiedenis, hun opleiding en voor elke persoon een veiligheidsbeoordeling.' De 'Blue Wolf' databank identificeert Palestijnen als zijnde "*terroristen*" of "*potentiële terroristen*" en moedigt het Israëlische leger aan hen dan ook als zodanig te behandelen."⁸⁶

Onder de eenheden wordt gewedijverd om het grootste aantal 'foto's' te verzamelen⁸⁷ en de legerleiding zelf zet de soldaten onder een prestatiedwang: wie er tijdens zijn/haar 'shift' niet in slaagt 50 foto's in de databank in te voeren, zo luidt het, zal niet niet afgelost worden:⁸⁸

"Soldaten die op de Westelijke Jordaanoever zijn gestationeerd, hebben onlangs van hun commandanten instructies gekregen dat zij tijdens elke dienst bij een controlepost of wachtpost de gegevens en foto's van ten minste 50 Palestijnen moeten invoeren in het "Blue Wolf" volgsysteem van de IDF. Een soldaat die het quotum niet haalt, zo werd hun tijdens de briefing verteld, zal aan het eind van zijn dienst niet van zijn taak worden ontheven en zal gedwongen worden te blijven tot hij (zij) het quotum haalt."

Daarnaast is er, zoals gezegd, de inzet door Israël van de 'experten' van 'Unit 8200.' Voor hun 'surveillance' van de Palestijnse bevolking ontwikkelen en beschikken zij over een hoogwaardig cyberspionagesysteem. Die "*spy tech*" stelt hen in staat om duizenden Palestijnen die bij de Shin Bet terecht of

⁸⁵ Elisabeth Dwoskin (The Washington Post van 8 nov 2021): "*Israel escalates surveillance of Palestinians with facial recognition program in West Bank*," https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/israel-palestinians-surveillance-facial-recognition/2021/11/05/3787bf42-26b2-11ec-8739-5cb6aba30a30_story.html. Zie ook de bespreking ervan door The Rights Forum, 11 november 2021, <https://rightsforum.org/nieuws/israel-zet-gezichtsherkenning-in-tegen-palestijnse-bevolking/>.

⁸⁶ Michael Jansen, "*Big Brother Israel a 'Stalker State'*" (The Jordan Times, Nov 24, 2021), <https://www.jordantimes.com/opinion/michael-jansen/big-brother-israel-%E2%80%98stalker-state%E2%80%99>

⁸⁷ Legereenheden wedijveren met elkaar over wie het grootste aantal kan fotograferen; kinderen worden door soldaten zelfs uit bed gejaagd voor een foto, zie: Philip Weiss, "*Say cheese! Israeli soldiers force a dozen Palestinian children into nighttime photo lineup*" (Mondoweiss, Nov 17, 2021), <https://mondoweiss.net/2021/11/say-cheese-israeli-soldiers-force-a-dozen-palestinian-children-into-nighttime-photo-lineup/> - met verwijzing naar B'Tselem, https://www.btselem.org/video/20211117_soldiers_enter_residential_building_and_conduct_lineup_for_school_age_children_in_central_hebron#full. Ook Orly Noy, "*In Israel's dystopia, surveilling Palestinians 'improves their quality of life'*" (+972, Nov 9, 2021), <https://www.972mag.com/dystopia-surveillance-palestinians-army/>: "The 'Blue Wolf' database — which uses facial recognition technology banned in several countries — is the kind of policy that puts Israel in league with some of the world's cruelest governments."

⁸⁸ Yaniv Kubovich, "*Israeli Soldiers Not Allowed Off Shifts Until They Enter 50 Palestinian Names in Database*" (Haaretz, March 24, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-soldiers-not-allowed-off-shifts-until-they-enter-50-palestinian-names-in-database-1.10694278>. Beschikbaar via Israel-Palestine News: "*Israeli soldiers required to gather personal data on 50 Palestinians a day*," <https://israelpalestinienews.org/israeli-soldiers-required-gather-personal-data-50-palestinians-a-day/>.

ten onrechte genoteerd staan als “*security threats*”, de klok rond te monitoren. Let wel: het Israëlische belang van ermee bekomen informatie reikt verder dan directe ‘*security*’ bekommernissen: het dient ook ter ondermijning van het sociale weefsel van de Palestijnse samenleving.

“Het publiek kreeg een zeldzame glimp te zien van deze praktijken in 2014, toen 43 voormalige leden van de 8200 Eenheid reservedienst weigerden, waarbij ze in een verklaring die ze toen vrijgaven, de mishandelingen aanhaalden waarvan ze als soldaten getuige waren geweest. Deze surveillance, vervolgden ze, ‘wordt gebruikt voor politieke vervolging en om verdeeldheid te creëren binnen de Palestijnse samenleving door collaborateurs te rekruteren en delen van de Palestijnse samenleving tegen zichzelf in het harnas te jagen.’ De opstellers van de verklaring vertelden aan The Guardian... dat er ‘geen regels’ waren voor het surveilleren van Palestijnen. Zoals een soldaat uitlegde in een getuigenis: ‘Elke Palestijn kan het doelwit zijn en straffen ondergaan zoals weigering van vergunningen, intimidaties, afpersing of zelfs direct lichamelijk letsel Alle informatie die het mogelijk maakt een individu af te persen, wordt beschouwd als relevante informatie. Of die persoon nu een bepaalde seksuele geaardheid heeft, zijn vrouw bedriegt, of een behandeling nodig heeft in Israël of op de Westelijke Jordaanoever - hij is steeds een doelwit voor chantage.”⁸⁹

Het hoeft bij dit alles geen betoog dat de door Israël ontwikkelde en op grote schaal geteste ‘*spy tech*’ ook buiten Israël op een groot cliënteel kan rekenen, veelal vanwege autoritaire regimes (maar allicht ook van EU’s Frontex?). Zoals Jonathan Cook het formuleert: “de Israëlische software die op Palestijnen wordt toegepast, produceert nieuwe cyberwapens die zonder verwijl worden opgenomen in wereldwijde digitale platforms.”⁹⁰

2.4. Reeds maanden heerst er in democratische en mensenrechtenkringen, in de wereld én in Israël zelf, grote bezorgdheid over een nog méér ‘invasief’ product van de Israëlische “*cyber spy industry*”: de ‘*Pegasus spyware*.’ De ‘NSO Group’ (ook hiervan zijn oprichters afkomstig uit de 8200 Unit van het IDF) heeft deze software reeds met zeer grote winsten verkocht aan autoritaire overheden in Afrika, Azië, Europa en het Midden-Oosten zelf (bv. Saoedi-Arabië: zij zou gebruikt zijn bij de moord op de journalist Jamal Kashoggi in de Saoedische ambassade in Istanbul op 2 oktober 2018).

Pegasus wordt beschouwd als één van de krachtigste ‘cybersurveillance tools’ die op de markt verkrijgbaar zijn. Het biedt operatoren via een “*zero-click exploit*” - dus zonder een tussenkomst van de gebruiker zelf nodig te hebben - de volledige controle over alle gegevens en functies van de smartphone van het ‘doelwit.’

“Het bedrijf achter de software beweert dat ‘Pegasus’ enkel wordt ingezet voor legitiem onderzoek naar misdaad- en terreurzaken. In werkelijkheid wordt de spyware illegaal gebruikt om mensenrechtenactivisten, journalisten, advocaten en politieke leiders continu in de gaten te houden. Regeringen proberen aldus afwijkende meningen de kop in te drukken. Het begint met het bespioneren van critici, om hen vervolgens te intimideren en uiteindelijk de mond te snoeren... Pegasus-software maakt van telefoons de perfecte spionage-apparaten. Als de spyware

⁸⁹ Yousef Munayyer, “*Exporting the Tools of Apartheid*” (Jewish Currents, July 26, 2021): “NSO Group, the Israeli firm that sells its spyware to authoritarian regimes around the world, emerged from a military unit that perfected surveillance techniques on Palestinians,” <https://jewishcurrents.org/exporting-the-tools-of-apartheid/>.

⁹⁰ Zie Jonathan Cook, “*How Israeli spy tech reaches deep into our lives*” (Middle East Eye, Nov 11, 2019), <https://www.middleeasteye.net/opinion/how-hand-israeli-tech-reaches-deep-our-lives>.

eenmaal *ongemerkt* is geïnstalleerd op je telefoon, krijgen anderen toegang tot je foto's, video's, e-mails, adressen en berichten. Ze kennen je contacten en je wachtwoorden. Ze kunnen je locatie volgen, je gesprekken afluisteren en je camera aanzetten. Ze kunnen naar je kijken terwijl je slaapt. De hacking gebeurt uiterst heimelijk en efficiënt: bijvoorbeeld door een spraakoproep via WhatsApp, die niet eens aangenomen hoeft te worden.”⁹¹

Uit het onderzoek dat in juli van 2021 gevoerd werd door een consortium van internationale media, is gebleken dat het spionageprogramma reeds in meer dan 40 landen slachtoffers heeft gemaakt. De VS, beducht voor de oncontroleerbare effecten ervan, hebben de NSO Group op hun *“economic blacklist”* geplaatst *“for malicious cyber activities”*.⁹² Dat de Israëlische regering alles in het werk heeft gesteld om die Amerikaanse *“blacklisting”* ongedaan te maken,⁹³ hoeft niet te verbazen want het bedrijf en Israël's politiek establishment zijn sterk met elkaar verweven. Dat was reeds het geval onder Netanyahu maar geldt minstens evenzeer voor de huidige regering, met Naftali Bennet (zelf een gewezen *“high-tech entrepreneur”* en met goede contacten in NSO) als premier, Benny Gantz als minister van Defensie (omdat ‘Pegasus’ een ‘offensief’ systeem is, wordt de verkoop ervan buiten Israël gecontroleerd door het ministerie van Defensie) en zeker met de radicaal-rechtse Ayelet Shaked als minister van Binnenlandse Zaken (zijzelf noemde de president van NSO Group haar *“best friend”*).⁹⁴ Die nauwe banden maken NSO's Pegasus spyware des te aantrekkelijker voor klanten buiten Israël: de Staat Israël en het Ministerie van Defensie geven aan de systemen ervan een stempel van legitimiteit, met dien verstande, *en plus*, dat Israël en NSO garanderen zich niet te zullen bemoeien met beslissingen over wie het systeem aankoopt en wiens telefoons gehackt wordt.⁹⁵ Voor het bedrijf én Israël is

⁹¹ Geciteerd uit: Amnesty in Actie, Al Vlaanderen, jg. 48 nr 3, Nov 2021. De onthullingen zijn het resultaat van een internationaal onderzoeksproject van het journalistencollectief ‘Forbidden Stories,’ dat 80 journalisten van 17 media coördineerde, waaronder Knack en LeSoir, en Amnesty International. Zie ook: Hagar Shezaf & Jonathan Jacobson, *“Revealed: Israel's Cyber-spy Industry Helps World Dictators Hunt Dissidents and Gays”* (Haaretz, Oct 20, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.MAGAZINE-israel-s-cyber-spy-industry-aids-dictators-hunt-dissidents-and-gays-1.6573027>.

⁹² Zie: *“[US Department of] Commerce Adds NSO Group and Other Foreign Companies to Entity List for Malicious Cyber Activities”* (3 Nov 2021, <https://www.commerce.gov/news/press-releases/2021/11/commerce-adds-nso-group-and-other-foreign-companies-entity-list>): “NSO Group and Candiru (Israel) were added to the Entity List based on evidence that these entities developed and supplied spyware to foreign governments that used these tools to maliciously target government officials, journalists, businesspeople, activists, academics, and embassy workers. These tools have also enabled foreign governments to conduct transnational repression, which is the practice of authoritarian governments targeting dissidents, journalists and activists outside of their sovereign borders to silence dissent. Such practices threaten the rules-based international order.” Over de firma Candiru zie: Saggi Cohen, *“Israel's Candiru Hacking Tools Used Against Middle East and U.K. Sites, Report Says”* (Haaretz, Nov 17, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-report-israel-s-candiru-technologies-used-to-hack-middle-east-and-u-k-news-sites-1.10393104>. Ook de website Middle East Eye is gehackt.

⁹³ Patrick Kingsley & Ronen Bergman, *“Despite Abuses of NSO Spyware, Israel Will Lobby U.S. to Defend It”* (NYT, Nov 8), <https://www.nytimes.com/2021/11/08/world/middleeast/nso-israel-palestinians-spyware.html>.

⁹⁴ Zie Eytan Avriel, *“Israel, Spyware and Corruption: NSO Ties to Netanyahu, Bennett and Other Politicians.”* “NSO's story is a political one which begins with Israel's prime minister, seeps down to other ministers and reaches the very heart of the culture and the actions of the government” (Haaretz, Nov 15, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.HIGHLIGHT-israel-spyware-and-corruption-nso-ties-to-netanyahu-bennett-and-other-politicians-1.10383553>. Zie het Haaretz Editorial van January 31, 2022: *“NSO Is an Arm of Israel's Government,”* <https://www.haaretz.com/opinion/editorial/.premium-nso-is-an-arm-of-israel-s-government-1.10578017>.

⁹⁵ Dezelfde Eytan Avriel, in zijn (Hebreeuws) magazine The Marker (dat deelnam aan het onderzoek), legt in detail uit “wat de bron is van het zakelijke succes van NSO, dat zijn systemen voor tientallen miljoenen dollars, soms tot 100 miljoen dollar, aan een klant kan verkopen. Die geheime bron is: de patronage van de regering van Israël en haar politici die het systeem legitimiteit verlenen, samen met de afspraak dat Israël en de NSO zich

dan weer interessant dat, in tegenstelling tot conventionele wapens, 'Pegasus' zelfs na verkoop toch nog steeds onder controle staat van de exploitanten, waardoor zij kunnen weten welke telefoons door hun cliënten worden afgeluisterd.

Dat Israël's 'eigen' Palestijnse mensenrechtenactivisten tot de slachtoffers van 'Pegasus' behoren, mag niet verbazen.⁹⁶ In allereerste instantie, immers, ging het en gaat het de Israëlische overheerser erom zijn bezetting en onteigening van de Westoever te bestendigen en verdiepen door zoveel mogelijk aspecten van het leven van de Palestijnen te infiltreren en controleren. Gezien de verregaande rechteeloosheid van die bevolking staat niets dat in de weg:

"Hoewel gerapporteerd is dat Israël zelfs zijn eigen burgers bespioneert, zijn de Palestijnen 'uniek' omdat zij niet worden beschermd door fundamentele rechtsregels en geen beroep kunnen doen op de rechter, waardoor zij bij uitstek geschikt zijn om nieuwe technologieën op hen uit te proberen. 'Israël heeft er veel baat bij deze instrumenten te testen en ze later buiten het land te verspreiden,' aldus 'Israeli Cyberlaw attorney' Jonathan J. Klinger."⁹⁷

De bevindingen, echter, van onderzoeksrapporten over de "Pegasus" spyware zijn om nog een extra reden belangwekkend. Blijkt immers dat van de zes Palestijnen waarvan nu reeds geweten is dat hun smartphones gehackt werden, alvast vier actief zijn in een van de 6 ngo's die door minister Gantz recentelijk buiten de wet werden gesteld omdat ze een dekmantel zouden zijn voor een 'terroristische' organisatie (in casu de politieke partij PFLP - Popular Front for the Liberation of Palestine).⁹⁸ Tot die vier behoren: Ubai Al-Aboudi (Executive Director van het Bisan Center for Research and Development, Amerikaans staatsburger), onderzoeker Ghassan Halaika van Al-Haq en de reeds hoger vermelde Frans-Palestijnse jurist Salah Hamouri van Addameer.⁹⁹ Op een gezamenlijke persconferentie

niet zullen bemoeien met de beslissing van de koper over welke telefoons te hacken. Dit is een cruciaal punt. Het voordeel van Pegasus is dat de mensen van NSO er altijd op zullen toezien dat het systeem werkt, en dat de staat Israël in de gaten zal houden wie de koper besluit te volgen. Wegens deze service, die andere systeemfabrikanten niet bieden, zijn er de afgelopen jaren heersers geweest die bereid waren tientallen miljoenen dollars te betalen voor een enkele installatie. Zo werden Pegasus en NSO een centraal 'snoepje' in het (door Netanyahu) opwarmen van de relaties met de UAE, Marokko, Azerbeïdjan en Saoedi-Arabië" (Facebook).

⁹⁶ Zie "Palestinian rights defenders hacked with NSO's Pegasus, report finds" (Al-Monitor, Nov 8), <https://www.al-monitor.com/originals/2021/11/palestinian-rights-defenders-hacked-nso-pegasus-report-finds>. "6 Palestinian human rights defenders were reportedly hacked with Pegasus, according to a new digital forensic investigation into the controversial spyware developed by Israeli cyber-surveillance firm NSO Group."

⁹⁷ Sahar Amer, "Israel's Pegasus spyware: Tested in Palestine, sold to the world" (The New Arab, Aug 4, 2021), <https://english.alaraby.co.uk/analysis/israels-spyware-tested-palestine-sold-world>.

⁹⁸ Patrick Kingsley & Ronen Bergman, o.c.: „The latest accusations mark the convergence of what had previously been two separate diplomatic issues for Israel: its outlawing last month of six Palestinian rights groups it accused of being fronts for a banned militant group, which attracted widespread international criticism, and its longstanding support for NSO, which operates under state-issued licenses. The analysis said that four of the six Palestinians whose phones were hacked were employees of the outlawed groups." Zie ook Kirchgaessner Stephanie en Michael Safi (The Guardian, Nov 8, 2021): "Palestinian activists' mobile phones hacked using NSO spyware, says report. Investigation finds rights activists working for groups accused by Israel of being terrorists were previously targeted by NSO spyware", <https://www.theguardian.com/world/2021/nov/08/palestinian-activists-mobile-phones-hacked-by-nso-says-report>.

⁹⁹ Zie: Frank Bajak en Joseph Krauss, "Report: NSO spyware found on 6 Palestinian activists' phones" (The Associated Press, Nov 8, 2021), <https://apnews.com/article/technology-business-israel-jamal-khashoggi-hacking-6bfc5bc992de7f33f5c8e969e69ce15c>.

in november vorig jaar hebben de drie organisaties in felle bewoordingen het *staatsterrorisme* van Israël aan de kaak gesteld.¹⁰⁰ Zoals Amira Hass schrijft:

“Wanneer nu blijkt dat Israël om de een of andere reden Pegasus nodig heeft voor zijn pogingen om Palestijnse organisaties te onderdrukken die van nature tegen de bezetting werken, is de volgende vergelijking op zijn plaats: Israël is op zijn zachtst gezegd het zoveelste ondemocratische land, net als Mexico, Azerbeidzjan, Hongarije en Saoedi-Arabië. Iedereen die dit tot nu toe niet heeft opgemerkt, weet nu dat het zich richt tegen burgers - dat wil zeggen, tegen mensen die zich met geweldloze middelen tegen het beleid verzetten.”¹⁰¹

De persaandacht die dankzij het internationale onderzoek aan deze affaire is gegeven, heeft alvast gemaakt dat de staat Israël wegens zijn zeer nauwe betrokkenheid een slechte beurt heeft gemaakt op het vlak van ‘public relations.’

Postscriptum: (1) in februari is in Israël zélf een ‘Pegasus schandaal’ losgebarsten: in een reeks “*bombshell reports*” in een financieel dagblad werd aangeklaagd dat de Israëlische politie de door haar aangekochte licentie voor ‘Pegasus’ reeds een aantal jaren zou misbruiken om de telefoons te hacken van Israëlische publieke figuren, hoge functionarissen, protestleiders, journalisten, zakenlui, de zoon van Netanyahu, enz. Zoals Haaretz reporter Anshel Pfeffer hierbij opmerkte: het gebruik van deze spyware heeft in Israël geen probleem gevormd zolang enkel Palestijnen het slachtoffer ervan leken te zijn.¹⁰² In de tweede helft van februari, dan weer, is het betreffende “rapport” in vraag gesteld. De politie zou niet Pegasus maar “een ander, minder geavanceerd product van NSO hebben gebruikt.”¹⁰³ (2) 11 april 2022: ook commissarissen van de Europese Commissie (w.o. Didier Reynders) zijn gehackt door Israëlische NSO-spyware.¹⁰⁴

¹⁰⁰ Amira Hass, “*Palestinians Targeted With Israeli Spyware Decry ‘State Terrorism’*” (Haaretz, Nov 8, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-palestinians-targeted-with-israeli-spyware-decry-state-terrorism-1.10364800> . Ook: “*7 human rights organizations Condemn Use of NSO Group’s Pegasus Against Palestinian activists*” (8 Nov 2021), <https://7amleh.org/2021/11/08/7-human-rights-organizations-condemn-use-of-nso-group-s-pegasus-against-palestinian-activists> . Amitai Ziv & Amira Hass, “*NSO Spyware Used Against Palestinian Activists From NGOs Israel Outlawed, Report Says.*” Four of the infected phones have Israeli numbers, and their owners are East Jerusalem residents with Israeli identity cards. This is the first time Pegasus software has been found on a cellphone with an Israeli number (Haaretz, Nov 8, 2021).

¹⁰¹ Amira Hass, “*Palestinians Targeted by Pegasus Shows Israel’s Sense of Arrogance*” (Haaretz, Nov 9, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-palestinian-targeted-by-pegasus-shows-israel-s-sense-arrogance-1.10366296> . Zie ook het Haaretz Editorial, “*The NSO Affair Is a National Failure for Israel*” (Nov 7, 2021), <https://www.haaretz.com/opinion/editorial/the-nso-affair-is-a-national-failure-for-israel-1.10360110>

¹⁰² Anshel Pfeffer, “*Pegasus Scandal Is a Massive Can of Worms About to Erupt All Over Israel’s Elites*” (Haaretz, 7 Feb 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-pegasus-scandal-is-a-massive-can-of-worms-about-to-erupt-all-over-israel-s-elites-1.10596827> . Ook: Noa Sattath, “*With Pegasus, we’re approaching democracy’s point of no return.*” The reported use of this extreme and invasive spyware is a violation of basic human rights – and before being used on Israelis, it was tested on Palestinians (The Times of Israel, Feb 20, 2022), <https://blogs.timesofisrael.com/with-pegasus-were-approaching-democracys-point-of-no-return/> .

¹⁰³ Zie: Carrie Keller-Lynn, “*Eight key questions at the heart of the NSO spy software confusion*” (TOIL, Feb 21, 2022), <https://www.timesofisrael.com/eight-key-questions-at-the-heart-of-the-nso-spy-software-confusion/> .

¹⁰⁴ “*Exclusive: Senior EU officials were targeted with Israeli spyware*” (Raphael Satter & Christopher Bing, Reuters, April 11, 2022), <https://www.reuters.com/technology/exclusive-senior-eu-officials-were-targeted-with-israeli-spyware-sources-2022-04-11/> .

3. De Bureaucratie van de Bezetting

3.1. Tijdens de eerste decennia na de Zesdaagse oorlog was het de Israëlische bezetter nog in de eerste plaats te doen geweest om het gewapend verzet uit te schakelen. De 1949 Wapenstilstandsgrens tussen de West Bank en Israël - de 'Groene Lijn' - was althans overdag meestal open.¹⁰⁵ Na het uitbreken, echter, eind 1987, van de Eerste Intifada kwam daarin een drastische verandering. De bezetting ging zich richten op een disciplineren van de bevolking binnen een afgesloten ruimte (later ook fysiek door de Scheidingsmuur), ten einde de onderwerping te consolideren ten dienste van de kolonisering en judaïsering van het territorium.¹⁰⁶ De toenemende inperking van de mobiliteit van de mensen werd de hoofdstrategie in Israël's koloniaal "*population management system*."

Het recht je in je eigen land vrij te kunnen bewegen is één van de internationaal erkende grondrechten. Die 'vrijheid van beweging' is daarom opgenomen in de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens* – Verklaring die in Resolutie 217A van 10 december 1948 door de Algemene Vergadering van de VN (UNGA) is afgekondigd "*as a common standard of achievements for all peoples and all nations*." Artikel 13.1 luidt: "*Everyone has the right to freedom of movement and residence within the borders of each state*."¹⁰⁷ Het slotartikel 30 stelt aangaande de geproclameerde rechten uitdrukkelijk dat

"geen bepaling in deze Verklaring zal zodanig mogen worden uitgelegd dat welke Staat, groep of persoon ook daaraan enig recht kan ontlenen om iets te ondernemen of handelingen van welke aard ook te verrichten die de vernietiging van een van de rechten en vrijheden, in deze Verklaring genoemd, tot doel hebben."

In de Israëlische Onafhankelijkheidsverklaring van 14 mei 1948 (geproclameerd door Ben-Goerion in Tel Aviv)¹⁰⁸ was de creatie van een "*Joodse Staat in Eretz Israel*" gelegitimeerd op basis van UNGA Resolutie Nr 181 (II), 29 november 1947: "*Future government of Palestine*"¹⁰⁹ - een resolutie waarin een opdeling ("*partition*") van Mandaat Palestina in twee (deel)staten (plus Jeruzalem) was *aanbevolen*. Wie verwacht had, echter, dat de jonge Joodse staat zou instemmen met UNGA Resolutie 217A en de erin gestipuleerde verklaring van het mensenrecht op vrijheid van beweging, was bedrogen uitgekomen. Dat was nog meer het geval naar aanleiding van de vraag van de nieuwe staat om als lid te kunnen toetreden tot de Verenigde Naties. De betreffende Resolutie, UNGA 273, 11 May 1949, werd door

¹⁰⁵ Lees: Raja Shehadeh (medeoprichter van Al-Haq), "*Where The Line is Drawn. Crossing Boundaries in Occupied Palestine*," Ch. 3, "*Visiting Jaffa. Jaffa, 1978*" (2018).

¹⁰⁶ Zie Ilan Pappé, "*The Biggest Prison on Earth* (2017), ch. 10: "*The First Intifada*", 1987-1993."

¹⁰⁷ "*Universal Declaration of Human Rights*," <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights/>. Ratified by the United Nations General Assembly on 10 December 1948. Nederlandse versie: <https://mensenrechten.nl/nl/universele-verklaring-van-de-rechten-van-de-mens>. Het recht op vrijheid van beweging is 20 jaar later uitdrukkelijk herbevestigd in het "*UN International Covenant on Civil and Political Rights*" (in voege vanaf 23 maart 1967), art. 12. Voor de tekst ervan: <https://www.ohchr.org/en/professional-interest/pages/ccpr.aspx>.

¹⁰⁸ Uittreksel uit de officiële Engelse vertaling (Israel Ministry of Foreign Affairs): "On the 29th November, 1947, the United Nations General Assembly passed a resolution calling for the establishment of a Jewish State in Eretz-Israel; the General Assembly required the inhabitants of Eretz-Israel to take such steps as were necessary on their part for the implementation of that resolution. This recognition by the United Nations of the right of the Jewish people to establish their State is irrevocable," <https://mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/declaration%20of%20establishment%20of%20state%20of%20israel.aspx>

¹⁰⁹ "*Resolution 181 (II). Future government of Palestine*," (November 29, 1947): <https://unispal.un.org/unispal.nsf/9a798adbf322aff38525617b006d88d7/7f0af2bd897689b785256c330061d253?OpenDocument>.

de Algemene Vergadering goed gestemd onder de voorwaarde dat de Israëlsche staat “zonder voorbehoud de verplichtingen van het VN-Handvest aanvaardt en zich ertoe verbindt deze na te komen vanaf de dag waarop hij lid wordt van de VN.” Bij de bespreking was door vertegenwoordigers van andere landen tevens de uitdrukkelijke voorwaarde gesteld dat Israël zijn akkoord zou betuigen met UNGA Resolutie 194 (III), van 11 december 1948, over het recht op terugkeer (én compensatie) van de Palestijnse vluchtelingen. Israëls gezant, Abba Eban, had op die vraag bedrieglijk een “*unqualified affirmative answer*” gegeven.¹¹⁰ Tot op vandaag, echter, blijkt dit “*ongekwalificeerd bevestigend antwoord*” een... ongekwalificeerde leugen te zijn.¹¹¹ Het nieuwe Israëlsche regime, inderdaad, heeft amper enkele maanden later aan de vele honderdduizenden die door het bloedige geweld van de zionistische militie verdreven waren, elke terugkeer naar hun huizen en goed geweigerd (de verwoestingen van dorpen en centra hadden zelf al ‘ontradend’ moeten werken). Méér nog: Palestijnen die na het stilvallen van de vijandelijkheden in 1949 alsnog naar hun huis en gemeenschap trachten terug te keren, werden door de kolonistenstaat gecriminaliseerd en behandeld als “*infiltranten*.” De soldaten van een speciaal opgerichte ‘Border Guard Force’ hadden jarenlang het bevel op hen te vuren.

“De Palestijnse infiltranten waren een verschijnsel van lange duur...; in de loop van een decennium werden duizenden mensen gedood, en tienduizenden werden onder valse en illegale voorwendselen over de grens gedreven met de bedoeling zich aldus te kunnen ontdoen van Arabische dorpen die aan de wapenstilstandslinies paalden.”¹¹²

Het aantal vluchtelingen dat in die omstandigheden in opdracht van de nieuwe staat is doodgeschoten, wordt geschat op 3.000 à 5.000.¹¹³ Van de honderdduizenden die geen kans hadden gekregen om terug te keren, werden huis, grond en goederen via een speciale wet op “*Absentees*” in beslag

¹¹⁰ Wikipedia, “United Nations General Assembly Resolution 273,” https://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_General_Assembly_Resolution_273. Op de vraag ivm Resolutie 194 luidde Abba Eban antwoord: “I can give unqualified affirmative answer to the second question as to whether we will co-operate with the organs of the United Nations with all the means at our disposal in the fulfillment of the resolution concerning refugees.”

¹¹¹ In 1950, weliswaar, stemde het jonge Israëlsche parlement - de Knesset - een “Wet op de Terugkeer:” “*The Law of Return*,” zie <http://www.jewishagency.org/first-steps/program/5131>. Die wet, echter, richt zich niet tot de door de oorlog verdreven Palestijnse autochtonen maar uitdrukkelijk en uitsluitend tot (alle) Joden in de wereld — dwz tot personen die in overgrote meerderheid noch zichzelf noch hun voorouders ooit in Palestina geleefd hebben en voor wie er dus van “*terugkeer*” enkel metaforisch, in religieuze beeldspraak, sprake kon of kan zijn. De notie van “*terugkeer*” wordt in de Israëlsche wet dus, vanuit internationaal-juridisch oogpunt, in een *oneigenlijke* zin gebruikt. Het ging of gaat niet om ‘terugkeer’ maar om immigratie. In Israëls bestuurlijk taalgebruik wordt, verhullend, systematisch de bijbelse uitdrukking “*aliyah*,” i.e. “*opgang*” (sc. naar de Tempel) gebruikt (de immigrant wordt dienovereenkomstig “*oleh*” genoemd). Het oogmerk van de wet was en is, heel prozaïsch, de Joodse kolonisering van Palestina te verstevigen door het demografische overwicht van de Joodse bevolking — te ‘danken’ aan de verwoestende Nakba met de uitdrijving van zo’n 750.000 autochtonen — te vergroten. Dat verklaart ook de verbetering waarmee Israël niet enkel nakomelingen van de vluchtelingen belet naar hun vader/moederland terug te keren, maar ook iedere buitenlander van Palestijnse afkomst die het land wil betreden, onmiddellijk behandelt als een infiltrant of ‘terrorist’. Zie enkele jaren geleden het lot van de Palestijnse Belg Mustapha Awad, die de streek van zijn grootouders wou bezoeken: toen hij zich met zijn Belgisch ID aanmeldde aan de Jordaan-Israëlsche grensovergang, werd hij opgepakt en veroordeeld tot een jaar gevangenis. Pas na 253 dagen gevangenis en dankzij de mobilisatie van de Belgische samenleving werd hij vrijgelaten. Zie “*Mustapha Awad : « Sans vous, je ne serais pas là »*” (Charleroi pour la Palestine, 26 avril 2019), <https://charleroi-pourlapalestine.be/index.php/2019/04/26/mustapha-awad-sans-vous-je-ne-serais-pas-la/>.

¹¹² Haim Bresheeth-Zabner, o.c., p. 122.

¹¹³ Over de administratieve dwangmaatregelen die in de jaren 1948-50 bedacht en gebruikt werden om ook binnen de Groene Lijn zoveel mogelijk Palestijnen te ontnationaliseren en deporteren, zie Nadia Abu-Zahra en Adah Kay, “*Unfree in Palestine. Registration, Documentation and Movement Restriction*” (2013), ch. 2. “*Registration and Denationalisation*.”

genomen (soms toegewezen aan Arabisch-Joodse immigranten).¹¹⁴ Sedertdien leven, of beter: overleven de vluchtelingen, hun kinderen en kleinkinderen perspectiefloos en volledig afhankelijk van internationale humanitaire steun in (of in de omgeving van) een van de door het UNRWA¹¹⁵ beheerde vluchtelingenkampen in Libanon, Syrië en Jordanië maar ook in de West Bank en de Gazastrook (2/3 van de circa 1,8 miljoen inwoners van de Stroom leven er in een vluchtelingenkamp).¹¹⁶ Het duo Trump-Netanyahu had de ambitie om dit voor Israël nog altijd 'vervelende' probleem definitief 'op te lossen' door... het erkende vluchtelingenstatuut gewoon af te schaffen. Trump had daartoe alvast de Amerikaanse bijdrage aan het UNRWA ingetrokken.¹¹⁷

PS Geregeld worden de Verenigde Naties door Israël en zijn onvoorwaardelijke Amerikaanse bondgenoten beschuldigd van antisemitische vooringenomenheid. Alles wel beschouwd zou het nochtans niet mogen verbazen dat de Algemene Vergadering van de VN (UNGA) jaar in jaar uit resoluties stemt waarin Israël veroordeeld wordt. Ook in 2021 was dat het geval. De fundamentele reden is en blijft dat de Joodse staat de toezeggingen die het in 1949 aan de VN heeft gedaan, verloochende en ook latere, onwelgekommen resoluties genegeerd heeft. Dat geldt met name voor resoluties over de bezetting van 1967 en de onwettige kolonies ("settlements").¹¹⁸

¹¹⁴ De zgn. "Absentees' Property Law", <https://www.adalah.org/en/law/view/538>. Zie Adalah – The Legal Center for Arab Minority Rights in Israel: "de wet definieert personen die werden verdreven, die gevlucht zijn of die het land na 29 november 1947 hebben verlaten, hoofdzakelijk wegens de oorlog, alsook hun roerende en onroerende goederen (voornamelijk grond, huizen en bankrekeningen, en dergelijke), als 'afwezigen'." En: "eigendom toebehorend aan afwezigen werd onder de controle geplaatst van de Staat Israël" (mijn vertaling). Voor de volledige wettekst (in Engelse vertaling, pdf): <https://www.adalah.org/uploads/oldfiles/Public/files/Discriminatory-Laws-Database/English/04-Absentees-Property-Law-1950.pdf>. Ook vandaag nog wordt deze pseudo-wet gebruikt (bv om Palestijnen in Jeruzalem uit hun huis te drijven).

¹¹⁵ Het 'United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Middle East,' kortaf: het UNRWA, is opgericht door UNGA Resolution 302 (IV) van 8 december 1949 (toen bleek dat Israël weigerde de vluchtelingen te laten terugkeren en ook toen reeds de wil ontbrak om Israël te sanctioneren) "to carry out [...] direct relief and works programmes for Palestine refugees. The Agency began operations on 1 May 1950." Aldus op de website ervan: <https://www.unrwa.org/who-we-are/frequently-asked-questions>.

¹¹⁶ Wikipedia, "Palestinian Refugee Camps:" Palestinian refugee camps are camps set up by the *United Nations Relief and Works Agency* (UNRWA) in Jordan, Lebanon, Syria, the West Bank and the Gaza Strip to accommodate Palestinian refugees registered with UNRWA, who fled or were expelled during the 1948 Palestinian exodus after the 1948 Arab–Israeli War or in the aftermath of the Six-Day War in 1967, and their patrilineal descendants. There are 68 Palestinian refugee camps, 58 official and 10 unofficial, ten of which were established after the Six-Day War while the others were established in 1948 to 1950s. Whilst only a third of registered Palestinian refugees live within the boundaries of the refugee camps, Palestinian refugees "show extraordinary social and economic integration outside the camps and informal gatherings". Many Palestinian refugees live in adjacent or nearby "gatherings", defined as "the geographic area, outside the official camps."

¹¹⁷ April vorig jaar heeft VS President Biden ondanks Israëlsch verzet, de financiële steun aan het UNRWA heropgestart, mits een aantal strenge voorwaarden, zoals "zero tolerance" voor "anti-Semitism, racism or discrimination.") Het voorziene bedrag is \$150 miljoen (in 2016 bedroeg het nog \$355 miljoen. Zie hierover: "After restoring aid to Palestinians, Biden endorses two-state solution" (TOI, April 8, 2021), <https://www.timesofisrael.com/after-restoring-aid-to-palestinians-biden-endorses-two-state-solution/>, & "Biden administration says UNRWA commits to 'zero tolerance' for anti-Semitism" (TOI, April 13, 2021), <https://www.timesofisrael.com/biden-administration-says-unrwa-commits-to-zero-tolerance-for-anti-semitism/>.

¹¹⁸ Peter Larson, "Once again this year, the UN General Assembly repeatedly voted overwhelmingly to criticize Israel. Why?" (Mondoweiss, Dec 31, 2021), <https://mondoweiss.net/2021/12/once-again-this-year-the-un-general-assembly-repeatedly-voted-overwhelmingly-to-criticize-israel-why/>. Een belangrijk voorbeeld was United Nations Security Council Resolution (UNSCR) 2334 die gestemd is op 23 December 2016 (met een - uitzonderlijke - onthouding van de VS). De Resolutie stelt uitdrukkelijk "that Israel's settlement activity constitutes a 'flagrant violation' of international law and has 'no legal validity.' It demands that Israel stop such activity and fulfill its obligations as an occupying power under the Fourth Geneva Convention" (Wikipedia). Ter adstructie de

3.2. Naast vele andere mensenrechtenschendingen, dus, heeft de kolonisator aan de bevolking van de Westoever ook het grondrecht op vrijheid van beweging ontzegd. Die schending vormt zelfs één van de pijlers waarop het apartheidsregime gevestigd is.¹¹⁹ Restricties, immers, op de mobiliteit zijn uitdrukkelijk níét van toepassing op de kolonisten: behalve in uitzonderlijke omstandigheden (bv. tijdens de coronapandemie) kunnen zij zich vrij bewegen, ook, ondanks de monumentale Apartheidsmuur, op de Westelijke Jordaanoever (met uitzondering van de - afgesloten - Palestijnse enclaves) en in Oost-Jeruzalem. In de woorden van B'Tselem: ¹²⁰

“Israëlische burgers genieten vrij verkeer in het ganse door Israël gecontroleerde gebied (met uitzondering van de Gazastrook) en ze mogen het land vrij binnenkomen en verlaten. Palestijnse onderdanen, daarentegen, hebben een bijzondere Israëlische vergunning nodig om tussen de deelgebieden (en soms zelfs erbinnen) te reizen, en ook voor een reis naar het buitenland is een toestemming vereist.”

De situatie, daarmee vergeleken, van Israël's ‘eigen’ Palestijnse burgers — iets meer dan 20% van de bevolking, worden zij systematisch “*Israeli Arabs*,” “*Arab Israelis*” of gewoon “*Arabs*” genoemd¹²¹ — is die van gediscrimineerde tweederangsburgers. Zij hebben dezelfde politieke rechten als de “Joodse” burgers: ze nemen deel aan de verkiezingen, zijn vertegenwoordigd in de Knesset, de leider van een ‘Arabische’ partij is nu - nooit eerder gezien! - zelfs lid van de coalitieregering (géén minister, nochtans). Aan de Joodse “*nationaliteit*,” echter — PS uitsluitend Joodse burgers hebben een ‘nationaliteit’ en als zodanig *collectieve* rechten — zijn privileges verbonden. Bijvoorbeeld inzake grondeigendom: ‘Arab’ gemeentes hebben samen slechts over 2,5% van alle land rechtsbevoegdheid (hun steden lijden onvermijdelijk aan overbevolking en onderfinanciering). Israël's Palestijnen zijn wel degelijk het slachtoffer van raciale discriminatie.¹²² Zo kunnen zij zich bijvoorbeeld niet naar believen elders

UNSC Resoluties mbt Israël tussen 1948 en 2006 (met summieri inhoudsopgave): Y.Schmidt, “*List of U.N. Security Council Resolutions on Israel (1948 – 2006)*,” <https://www.bacbi.be/bacbi-schmidt-resolutions.htm> . PS The details of the Security Council Resolutions can be found and downloaded here .

¹¹⁹ “Restricting movement is one of the main tools that Israel employs to enforce its regime of occupation over the Palestinian population in the Occupied Territories,” aldus B'Tselem, “*Restrictions of Movement*” (11 November, 2017), https://www.btselem.org/freedom_of_movement/ .

¹²⁰ “*This is apartheid: The Israeli regime promotes and perpetuates Jewish supremacy between the Mediterranean Sea and the Jordan River*” (12 Jan 2021), https://www.btselem.org/press_releases/20210112_this_is_apartheid

¹²¹ Deze algemeen gebruikelijke naamgeving (ook in ‘linkse’ kringen) moet de Palestijnse minderheid binnen de Staat Israël denationaliseren. Bekend is Golda Meirs boutade: “*There was no such thing as Palestinians*,” https://en.wikipedia.org/wiki/There_was_no_such_thing_as_Palestinians . Zie nogmaals Nadia Abu-Zahra en Adah Kay, o.c., *Introduction*, p. 5: “In this book we focus on denationalisation rather than displacement or dispossession... The focus on denationalisation, rather than solely dispossession, implicitly recognises the nationality and citizenship of Palestinians prior to 1948... Palestinians were not stateless... They were passport-holding citizens of Palestine.”

¹²² Zie Ben Sales, “*4 ways Jews and Arabs live apart in Israeli society*” (Jewish Telegraphic Agency, April 12, 2016), <https://www.jta.org/2016/04/12/israel/4-ways-jews-and-arabs-live-apart-in-israeli-society> . Vandaag algemeen: Kali Robinson, “*What to Know About the Arab Citizens of Israel*” (Council on Foreign Relations, June 14, 2021), <https://www.cfr.org/background/what-know-about-arab-citizens-israel> . Ook Amnesty International (2020), “Local Palestinian councils in Israel went on strike to protest against discrimination in the distribution of the state budget for local councils. The vast majority of Palestinians in Israel, comprising over 20% of the total population, live in around 139 towns and villages. They received only 1.7% of the state budget for local councils” (<https://www.amnesty.org/en/location/middle-east-and-north-africa/israel-and-occupied-palestinian-territories/report-israel-and-occupied-palestinian-territories/>). De ngo ‘Adalah’ heeft meer dan 60 discriminerende wetten opgelijst, zie “*The Discriminatory Laws Database*,” <https://www.adalah.org/en/content/view/7771> .

in Israël vestigen. In tal van 'Joodse' steden bv. wordt er door "*admissions committees*" op toegekeken dat er zich geen 'Arabische' families vestigen.¹²³ Ook in publieke speeltuinen, parken en zwembaden zijn zij veelal niet welkom.

Wanneer we het dan hebben over 'bewegingsvrijheid,' bedoelen we heel ieders recht om te veranderen van plaats. Dat aan iemand ontzeggen komt, heel simpel gesteld, er in eerste instantie op neer dat men het voor hem of haar onmogelijk maakt zich *naar elders* te verplaatsen. Dat kan, nog altijd heel simpel gesteld, op één van twee manieren gebeuren: (1) door de persoon vast te houden in een gesloten ruimte: een cel, bijvoorbeeld, of (2) voor een persoon de uit- of doorgang te versperren. In het kader van zijn kolonisering van de West Bank maakt het Israëlische regime stelselmatig gebruik van *beide* 'methodes.'

De eerste methode: de fysieke opsluiting, is van toepassing telkens een Palestijn(se) als een zogeheten "*security prisoner*" wordt opgesloten in een Israëlische gevangenis (vaak binnen de Israëlische staat - wat in strijd is met de 4de Conventie van Genève).¹²⁴ Zoals hoger reeds vermeld (p. 8), is voor de hele periode sedert 1967 sprake van zo'n 800.000 mensen die als politieke gevangenen opgesloten zijn geweest.¹²⁵ Het maakt dat bijna elke familie geconfronteerd is met de gevangenschap van minstens één familielid, met de ontwrichting van dien: verlies van gezinshoofd, moeder, kostwinner, geliefde, kind,...¹²⁶ Vaak gaat individuele gevangenzetting gepaard met een collectieve straf: tegen zijn of haar familie, dorp of vluchtelingenkamp, en heel vaak volgt de afbraak van zijn/haar familiewoning... Nu, bij het begin van 2022, zitten 4.550 Palestijnen, waarvan 170 minderjarigen en 32 vrouwen, als politieke gevangenen opgesloten in een Israëlische gevangenis.¹²⁷

Naast de 'reguliere' gevangenschap, echter, uitgesproken door een militaire rechter op basis van een geformuleerde aanklacht, met bijstand van een advocaat en opgelegd voor een in principe vaste periode,¹²⁸ hanteert de COGAT of 'Commandatur' in de West Bank naar willekeur ook de

¹²³ Adalah: "Adalah demands Israel cancel illegal 'admissions committees' enforcing segregation in dozens of communities across the country. Committees in Israeli Jewish towns can reject potential residents based on 'social suitability', essentially enforcing de facto housing segregation between Jewish and Arab citizens (25/06/2019), <https://www.adalah.org/en/content/view/9751> . Ook de vraag bv. voor de opening van een Arabisch-sprekende lagere school, zelfs in een 'gemengde' stad of gemeente, wordt traditioneel geweigerd. Zie bv. "*The Need for an Arab Public School in Upper Nazareth*" (ACRI - Association for Civil Rights in Israel, April 21, 2021), https://www.english.acri.org.il/post/_139.

¹²⁴ Zie Abeer Baker & Anat Matar (edd.), "*Threat. Palestinian Political Prisoners in Israel*" (2011), p. viii: "The blurring of prisoners' personal characteristics by attaching to them the 'security' label... not only violates their rights as individuals, but also denies them their political definition and motivation." Zie ook ch. 1, Maya Rosenfeld, "*The Centrality of the Prisoners' Movement to the Palestinian Struggle against the Israeli Occupation: A Historical Perspective*." Voor een kaartje met alle gevangenissen in 'Groot Israël' zie Addameer, "*Prisons and Detention Centers*", <https://www.addameer.org/prisons-and-detention-centers> .

¹²⁵ Ramzy Baroud, "*These Chains Will Be Broken. Palestinian Stories of Struggle and Defiance in Israeli Prison*" (Clarity Press, 2020), p. 2.

¹²⁶ Het feit dat de Palestijnse Autoriteit de getroffen families financieel ondersteunt, wordt in de Amerikaanse pro-Israël kringen uitgekregen als "*steun aan terroristen*" en de stopzetting ervan wordt als voorwaarde gesteld voor buitenlandse ondersteuning.

¹²⁷ Voor de cijfers zie Addameer (22.12.2021), <http://addameer.org/> .

¹²⁸ 'Regulier?' In het kader van de militaire bezetting worden alle delicten - van verkeersovertredingen tot misdaden - begaan door Palestijnse burgers, oud én jong, gevonnist door rechters die deel uitmaken van het bezettingsleger en als zodanig onderworpen zijn aan militaire discipline. PS1: niet zelden worden Palestijnen op het einde van hun detentie alsnog in "administratieve detentie" geplaatst. PS2: Kolonisten, daarentegen, hoewel gevestigd in de West Bank, vallen onder *Israëliisch burgerlijk recht* en verschijnen dus, indien ze al vervolgd

“administratieve detenties.”¹²⁹ In toepassing, inderdaad, van Artikel 285 van het Militaire Order 1651 (dat teruggaat op de *“British Emergency Regulations”* van 1945) worden mensen (zelfs minder-jarigen) ook gevangengezet op basis van *“geheime informatie”* van de Shin Bet, zónder aanklacht en dus zonder mogelijkheid zich te verdedigen in een *“fair trial.”* In 2021 werden er 1.595 zulke detentieorders uitgevaardigd (nieuwe en verlengde).¹³⁰ Iedereen die zich op een of andere manier heeft laten ‘opmerken’ bij de Shin Bet: activisten, studenten, syndicalisten, buurtwerkers, cultuurwerkers, journalisten... riskeert bijgevolg op gelijk welk moment te worden opgepakt en voor onbepaalde tijd van zijn of haar vrijheid te worden beroofd.¹³¹ Wegens de complete willekeur en uitzichtloosheid (de voorziene periode van 6 maanden kan onbeperkt hernieuwd worden), voor de betrokkenen zelf maar ook voor hun familie en dierbaren, gaan zulke gevangenen vaak in hongerstaking.¹³² Zeer recent: Hisham Abu Hawash, vader van vijf, opgesloten in oktober 2020 zonder aanklacht, was in hongerstaking gegaan met de eis ofwel de aanklacht te vernemen ofwel vrijgelaten te worden. Pas na 141 dagen, na akkoord van de Israel Prison Service dat hij op 26 februari zal vrij komen, was hij bereid zijn hongerstaking stop te zetten. Er is gerede twijfel, echter, of zijn lichaam zich volledig zal kunnen herstellen.¹³³

Als maatregel ter versterking van het bezettingsregime heeft gevangenzetting van individuele activisten onvermijdelijk ook haar beperkingen. Voor de collectieve disciplineren, daarom, van de Palestijnse samenleving doet de ‘Civil Administration’ ook een beroep op de hoger vermelde ‘tweede,’ zeg maar: territoriale methode. Met het oog daarop is over het bezette grondgebied een uitgebreid ‘rasterwerk’ aangelegd. Bestaande uit meer dan 700 versperringen en obstakels,¹³⁴ heeft het

worden, voor een burgerlijke rechtbank in Israël. Zie Sharon Weill, *“Reframing the Legality of the Israeli Military Courts in the West Bank: Military Occupation or Apartheid?”* in: Abeer Baker & Anat Matar, o.c., ch. 13.

¹²⁹ Zie: Addameer, *“Administrative Detention Fact Sheet 2022”* (January 20, 2022), <https://www.addameer.org/node/4665> .

¹³⁰ Zie Palestine Online (2 Jan 2022), *‘Israel’ Issues 1595 Administrative Detention Orders Against Palestinians*, <http://palestineonline.org/israel-issues-1595-administrative-detention-orders-against-palestinians-in-2021/> . Ook Haaretz Editorial, *“Enough With Administrative Detentions”* (Jan 4, 2022): “In the Shin Bet security service state, ‘confidential material’ is enough for a military commander to sign an order for six months of administrative detention, and an additional one six months later, repeat ad infinitum”, <https://www.haaretz.com/opinion/editorial/enough-with-administrative-detentions-1.10515018> .

¹³¹ Cf. Talal Jabari, *“Administrative detention: ‘Because I said so’ ruling”* (+972, 14 August, 2016), <http://972mag.com/administrative-detention-because-i-said-so-ruling/110377/> .

¹³² “Administrative detainees embark on such hunger strikes as a last resort type of political protest and visibility against being reduced to what philosopher Giorgio Agamben calls ‘bare life’ (marginalized and deprived of political significance).” Zie het rapport van Addameer, *“Induced Desperation: The Psychological Torture of Administrative Detention”* (26/6/2016, 7 blz.), http://addameer.org/sites/default/files/publications/the_psychological_torture_of_administrative_detention.pdf . Ook Budour Youssef Hassan, *“When Hunger is the Only Option”* (EI, 6 Oct 2016), via <https://electronicintifada.net/content/when-hunger-only-option/18166> .

¹³³ Samidoun, <https://samidoun.net/2022/01/victory-for-hisham-abu-hawash-after-141-days-of-hunger-strike/> . “Het grootste gevaar voor een hongerstaker is hartfalen door kaliumgebrek. Ook het falen van andere organen is levensgevaarlijk. Bovendien dreigt zelfs als hij dit overleeft, nu reeds permanente beschadiging van zijn organen, met onomkeerbare zware medische gevolgen”, Lode Vanoost, *“Palestijns gevangen hongerstaker in levensgevaar, Israël weigert aanklacht te formuleren”* (De Wereld Morgen, 4 jan 2022), <https://www.dewereldmorgen.be/artikel/2022/01/04/palestijns-gevangen-hongerstaker-in-levensgevaar-israel-weigert-aanklacht-te-formuleren/> .

¹³⁴ “Palestinian pedestrian and vehicular movement is curtailed by the presence of 705 permanent obstacles across the West Bank,” in: *“It Is Apartheid. The Reality Of Israel’s Colonial Occupation Of Palestine”* (PLO, 2020, p. 23: “How Israel Maintains Its Apartheid Regime Over the Palestinian People”), <http://www.dci.plo.ps/files/It%20is%20Apartheid%20%20NAD-PLO.pdf> . Met verwijzing naar: UN OCHA,

vooreerst als taak de mobiliteit van de inheemse bevolking zoveel als mogelijk aan banden te leggen.¹³⁵ Meest in het oog springend zijn de meer dan 60 vaste “checkpoints” met hun materiële infrastructuur en gewapende staf.¹³⁶ In Israël’s “population management system,” evenwel, wordt een variëteit aan “closure types,” dwz soorten van afsluiting gebruikt die vrije verplaatsing, doorgang of toegang bemoeilijken of zelfs onmogelijk maken: van permanente tot tijdelijke (“vliegende”) posten of een “impromptu” controles, bemande tot onbemande, grootschalige tot... enkele betonblokken op de baan, een gracht of een berm.¹³⁷ Militaire controleposten vormen daarmee een integraal onderdeel van Israël’s koloniale ‘veiligheidsinfrastructuur,’ die het leven van de Palestijnen vaak tot een hel maakt. De uitbouw in het bijzonder van grootschalige “terminals” aan de Scheidingsmuur leidt tot lange mensenfiles, geregeld ook ondervragingen en identiteitscontroles, met de altijd aanwezige dreiging van geweld tegen wie zich voor zijn/haar dagelijks werk moet verplaatsen naar Oost-Jeruzalem of Israël.

3.3 In de context van Israël’s politiek van systematische schending van het recht op mobiliteit, heeft de fragmentering van het territorium met het eraan gekoppelde systeem van controleposten zware gevolgen voor het dagelijkse leven van de onderworpen bevolking.¹³⁸

“Deze geïsoleerde gemeenschappen zijn enkel met elkaar verbonden via een uitgebreid systeem van Israëlische militaire controleposten, waarvan vele permanent zijn en nog veel meer opgericht of afgebroken worden afhankelijk van de doelstellingen inzake ‘veiligheid’ op een bepaalde dag. Een groot deel van de surveillance vindt aldus dagelijks plaats bij deze Israëlische checkpoints. Hoewel Israël de geriefelijke term “veiligheid” gebruikt om zijn inhumane praktijken tegen de Palestijnen te rechtvaardigen, heeft de actuele veiligheid heel weinig te maken met wat er bij deze controleposten gebeurt. Vele Palestijnen zijn gestorven,¹³⁹ vele moeders zijn bevalen¹⁴⁰ of hebben hun pasgeborene verloren terwijl zij wachtten op een Israëlische veiligheids-

“Over 700 road obstacles control Palestinian movement within the West Bank” (8 Oct 2018), <https://www.ochaopt.org/content/over-700-road-obstacles-control-palestinian-movement-within-west-bank>. “Obstacles include 140 fully or occasionally-staffed checkpoints, 165 unstaffed road gates (of which nearly half are normally closed), 149 earth mounds and 251 other unstaffed obstacles.”

¹³⁵ “Restricting movement is one of the main tools that Israel employs to enforce its regime of occupation over the Palestinian population in the Occupied Territories”, aldus B’Tselem, “Restrictions of Movement” (11 Nov 2017), https://www.btselem.org/freedom_of_movement/.

¹³⁶ Voor een lijst van vaste checkpoints in 2019, zie B’Tselem: “List of military checkpoints in the West Bank and Gaza Strip” (25 Sept 2019), https://www.btselem.org/freedom_of_movement/checkpoints_and_forbidden_roads. In het kader van de privatisering van het Israëlische veiligheidsbeleid zijn een aantal checkpoints geprivatiseerd. Ook die privé-agenten, echter, zijn gewapend en dragen hetzelfde uniform als de soldaten. Zie Shir Hever, “The Privatization of Israeli Security” (2018), ch. 5.5: “Privatization of the Checkpoints”, pp. 121-129.

¹³⁷ In de bijzonder gedocumenteerde (met ook kaarten van enkele steden, bv.) “Occupied Palestinian Territory Humanitarian Atlas” van OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - occupied Palestinian territory, 2019, 58p.), p.50, worden als “closure types” opgelijst: ‘road barriers, road gates closed, road gates open, checkpoints, partial checkpoints, ditches, earthwalls, earthmounds, roadblocks, Green Line checkpoints.’ PS Ook het almaar aangroeiend apartheidswegennet vormt een grote, fysieke aanslag op de mobiliteit van de Palestijnen (zie ook verder, onder 3.10).

¹³⁸ Ramzy Baroud, “How Israel’s ‘security’ experiment in Palestine went global” (Arab News, 15 Nov 2021), <https://arab.news/8y5ct>.

¹³⁹ Zie <https://www.irishtimes.com/news/palestinian-dies-at-israeli-checkpoint-1.404576>.

¹⁴⁰ “Pregnant Palestinians give birth at Israeli checkpoints”, <https://www.thenewhumanitarian.org/fr/node/228642>.

machting. Het is een dagelijkse foltering, en de Palestijnen worden eraan onderworpen omdat zij willoze participanten zijn in een heel winstgevend Israëlsch ‘experiment.’”

Elke Palestijn, dus, die zich voor zijn of haar broodwinning,¹⁴¹ zijn of haar studies, voor medische redenen, een familiebezoek of voor welke persoonlijke reden ook naar elders wil of moet begeven, moet (1) voorzien zijn van een regulier ID en alle voor die dag nodige vergunningen en elektronische kaarten; (2) moet trachten in te calculeren hoeveel tijd de verplaatsing hem/haar in het slechtste geval zal kosten; (3) moet zich ‘op goed geluk’ aanbieden bij de controleposten onderweg, (4) moet hopen telkens veilig en niet al te lang te moeten aanschuiven en (5) alle controles probleemloos te zullen passeren. Elke passage, immers, door een checkpoint biedt de bezetter een gelegenheid om mensen te arresteren en, zonder aanklacht, eventueel voor maanden in ‘administratieve detentie’ gevangen te houden.¹⁴²

Ook zonder de extreme feiten die aan checkpoints gebeuren,¹⁴³ is het feit van gedwongen te zijn om soms verscheidene keren per dag gedurende een onvoorzienbare tijd te staan aanschuiven en, bij grote drukte, bovendien fysiek geprangd (of erger) te worden tussen de metalen dranghekkens,¹⁴⁴ en vervolgens onderworpen te worden aan de intimidatie, grillen en vernederingen vanwege vijandige (almaar vijandigere)¹⁴⁵ soldaten, een fysieke en morele aanslag op iemands leven. Tijdens en door de controles (ook aan tijdelijke, onverwachte wegversperringen, gesloten poorten, onaangekondigde inspecties, enz.) wordt niet louter de menselijke waardigheid en fysieke integriteit geweld aange-

¹⁴¹ Bv. indien je dagelijks tijdig op je werk in Israël moet geraken, dien je reeds midden in de nacht op stap te gaan om je overdrukke checkpoint tijdig te passeren. Eén van de beruchtste is ‘Checkpoint 300,’ tussen Bethlehem en Oost-Jeruzalem. Zie “*At the ‘worst checkpoint in the West Bank,’ Palestinians begin lining up at 3 a.m.*” (Mondoweiss, March 17, 2019), <https://mondoweiss.net/2019/03/checkpoint-palestinians-lining/>.

¹⁴² Dat gebeurde een jaar geleden met Imad Barghouti, astrofysicus en professor aan de Al-Quds Universiteit (Oost-Jeruzalem). Op 22 juli 2020, op zijn terugweg ‘s avonds naar huis, is hij in het checkpoint van Aboe Dis gearresteerd en direct opgesloten in de naburige Ofer gevangenis. Aangeklaagd wegens een facebookbericht, werd hij tweemaal door de rechter vrijgesproken maar door de militaire commandant elke keer opnieuw in administratieve detentie geplaatst. Gesteund door de internationale campagne van *Scientists for Palestine*, is hij op 1 juni 2021 dan toch in vrijheid gesteld, <https://www.scientists4palestine.com/prof-barghouthi-is-free/>.

¹⁴³ Vb.: In Hebron werd een vrouw die een checkpoint wou passeren, verplicht zich in aanwezigheid van mannelijke soldaten uit te kleden voor een veiligheidscheck. Zie: “*Checkpoints for humiliation: a journal piece*” (International Solidarity Movement, April 4, 2017), via <https://palsolidarity.org/2017/04/checkpoints-for-humiliation-a-journal-piece/>.

¹⁴⁴ Vgl. Jaclynn Ashley, “*Israel’s Checkpoint 300: Suffocation and broken ribs at rush hour*” (Al Jazeera, 13 March 2019), <https://www.aljazeera.com/features/2019/3/13/israels-checkpoint-300-suffocation-and-broken-ribs-at-rush-hour>. Zie ook Miriam Berger over het Qalandiya Checkpoint: “*Israel’s ‘Checkpoint Q’: a daily hurdle for Palestinians*” (Reuters, April 26, 2017), <https://www.reuters.com/article/us-israel-palestinians-qalandiya-idUSKBN17S23D>.

¹⁴⁵ Raciaal gedreven vijandigheid in het optreden van IDF-soldaten (vrouwen en mannen, gemiddeld 18 à 19 jaar oud) tegen een rechteloze bevolking moge dan al ‘onvermijdelijk’ zijn, vandaag de dag neemt ze een extreme, (zelfs voor het establishment) verontrustende vorm aan. Ter verklaring wordt gewezen op de toename in het IDF van rekruten uit ultraorthodoxe middens (de ‘*Haredim*’). De aandacht in de pers gaat vooral naar de “*Netzah Yehuda*” eenheid, een speciaal gevechtsbataljon gestationeerd in de West Bank, dat exclusief is samengesteld uit ultraorthodoxe soldaten en zeer nauwe banden heeft met de kolonistenbeweging. Zie bv. Judy Maltz, “*A Shocking Death Sparks Fierce Debate About Israel’s Haredi Battalion.*” ‘*Netzah Yehuda*’ is a special battalion of ultra-Orthodox soldiers. Following the latest in a series of violent incidents against Palestinians, calls are growing to rethink its existence – and Haredi deployment in general (Haaretz, Feb 16, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.HIGHLIGHT.MAGAZINE-a-shocking-death-sparks-fierce-debate-about-israel-s-haredi-battalion-1.10615212>.

daan: constant wordt ook *ieders tijd*, én dus *ieders leven* naar willekeur door de kolonisator gestolen. Zoals Amira Hass schrijft:¹⁴⁶

"Je hebt geen economen nodig om te berekenen hoeveel de economie en elk gezin verliezen door die duizenden uren (en liters brandstof) die Israël routinematig Palestijnen doet verspillen. Je hebt geen sociologen nodig om het proces te begrijpen waardoor sociale structuren, verbanden en relaties afbreken, uit elkaar vallen en verslijten. Zelfs zonder psycholoog is het duidelijk dat de gestolen uren een residu achterlaten van gemiste kansen, vernederingen en frustraties. En we hoeven niet te wachten tot de archieven in een andere eeuw worden geopend waarin 'IDF Order No. 1' zal worden gevonden: "*Roof hun tijd. Roof hun leven.*" En de redenering erachter is: hoe langer hun tijd in onze handen is, hoe strakker we hen controleren. Palestijnse tijd in Israëlische handen. Uren per dag, elke dag, bij elke poort in de Scheidingsmuur of het scheidingshek, bij elke controlepost, bij elke voertuiginspectiepost komt het leven van Palestijnse mannen en vrouwen tot stilstand terwijl ze wachten op gewapende Israëlische soldaten om hen te laten gaan."

Zoals ook Ramzy Baroud het samenvat (alluderend op de cybersurveillance):

"Een Palestijn zijn die onder de bezetting leeft, betekent verscheidene vergunningen en magneetkaarten bij je hebben, door diverse controles passeren, regelmatig gefotografeerd worden, je verplaatsing constant gemonitord hebben, bereid zijn om elke vraag over je vrienden, je familie, je collega's en kennissen te beantwoorden."¹⁴⁷

3.3. Het oogmerk van Israëls bezetting van de Westoever, mag je zeggen, bestaat erin om, in afwachting van de totale judaïsering, het verzet van de autochtone samenleving te breken, niet enkel door fysiek geweld en verdrijving maar ook door een vorm van 'sociocide.'¹⁴⁸ Een essentieel "*bureaucratisch wapen*" daarin vormt het vergunningenstelsel, dat zelf nauw gekoppeld is aan het 'raster' van controleposten en versperringen over het Palestijnse grondgebied. De Israëlische sociologe Yael Berda noemt dat stelsel "*het hart van (Israëls) bestuur over de bezette West Bank*:"¹⁴⁹

¹⁴⁶ Amira Hass, "Palestinian Time in Israeli Hands." *Hours a day, every day, at every gate in the separation fence, at every checkpoint, at every vehicle inspection post, Palestinians' lives come to a halt as they wait for armed Israeli soldiers to let them go past* (Haaretz, 4 Jan 2017), <https://www.haaretz.com/opinion/.premium-palestinian-time-in-israeli-hands-1.5481457>.

¹⁴⁷ Ramzy Baroud, "From Pegasus to Blue Wolf" (Mint Press News, Nov 18, 2021), <https://www.mintpress-news.com/pegasus-blue-wolf-israel-surveillance-experiment-went-global/278995/>.

¹⁴⁸ « *La politique israélienne de "sociocide"*, Ass. belgo-palestinienne, 3 janvier 2012 : « Plus qu'une politique d'apartheid, Israël commet ce qui pourrait – par dérivation du thème de génocide – être qualifié de sociocide vis-à-vis des Palestiniens et consistant à une destruction systématique de l'espace, du paysage, des maisons, de la politique, l'économie, la force de résistance mais aussi la culture palestinienne, » <http://www.association-belgo-palestinienne.be/la-politique-israelienne-de-sociocide/>

¹⁴⁹ Yael Berda (prof. sociologie & anthropologie, Hebrew Univ.), "The 'Permit Regime': Bureaucracy as a Weapon. The Institutional logic behind Israel's bureaucratic apparatus that regulates and restricts life under occupation" (Rosa Luxemburg Stiftung, August 2020, 9 blz.), <https://www.rosalux.de/en/publication/id/42798/the-permit-regime-bureaucracy-as-a-weapon>. Eerder, in 2017, publiceerde zij het boek: "*Living Emergency: Israel's Permit Regime in the Occupied West Bank*." Het boek spitst zich toe op de 'zwarte markt' van werkvergunningen in Israël, en de constante vrees bij arbeiders hun vergunning ontnomen te zullen worden wegens 'blacklisting.' Zie de bespreking door Rod Such, "How Israel's permit regime costs Palestinians" (The Electronic Intifada, 28 Sept 2017), <https://electronicintifada.net/content/how-israels-permit-regime-costs-palestinians/22816>. Op 9 Januari 2019 publiceerde +972 een gesprek met haar: "*Israel's permit regime isn't about security, it's about segregation.*" "The permit system for Palestinians allows Israel to recruit informants, suppress political activity,

“Het vergunningenstelsel, het hart van het bestuur over de bezette Westelijke Jordaanoever, is een bijzonder geheel van organisaties en technologieën, indien men het beoordeelt volgens de klassieke beginselen van rationele bureaucratie en management. In een moderne bureaucratie gaan ambtenaren naar verluidt praten op hun efficiëntie, met name in hun pogingen om de middelen af te stemmen op hun doelstellingen en verspilling van tijd en middelen te voorkomen. De bureaucratie van de bezetting, daarentegen, wordt gekenmerkt door een fenomeen dat ‘*doelmatige inefficiëntie*’ zou kunnen genoemd worden, en dat een product is van de ambiguïteit van een systeem dat zowel civiel als militair is, en [kampt] met een ernstig personeelstekort.”

Precies deze kenmerken, echter, van het Israëlische ‘*population management system*’ leveren, nog steeds volgens Yael Berda, twee ‘interessante’ resultaten op voor Israël (ibidem):

“door de reikwijdte van toezicht en controle te vergroten creëren ze bij de Palestijnen een afhankelijkheid van het bestuursstelsel, en ze bevorderen onzekerheid, desoriëntatie en wantrouwen binnen de Palestijnse samenleving door mobiliteit te verhinderen. Het mobiliteitsregime, immers, gekoppeld aan een apparaat voor massasurveillance, diende de afgelopen twee decennia ook als een middel voor sluipende annexatie. Het belemmeren van de mobiliteit maakte een uitbreiding mogelijk van de nederzettingen en de gebieden eromheen.”

Ontwikkeling, beheer en uitreiking van de vergunningen zijn toevertrouwd aan de in 1981 gecreëerde ‘*Civil Administration*’.¹⁵⁰ Deze bureaucratische arm van het bezettingsleger (de benaming moest de schijn wekken dat zij *in de plaats* kwam van het leger) heerst over zo goed als alle aspecten van het dagelijkse leven van de onderworpen bevolking.¹⁵¹ Het vergunningenstelsel staat daarin centraal. Bijvoorbeeld voor een landbouwer om zijn eigen land te mogen betreden en bewerken,¹⁵² voor

and create an opaque system of segregation and control. Just don’t say it’s about security,’ says Yael Berda,” <https://www.972mag.com/israel-permit-regime-palestinians-segregation/> .

¹⁵⁰ Over deze ‘*Civiele Administratie*’ zie bv. Eyal Weizman, ‘*Hollow Land*,’ p. 121: “The separation of the Civil Administration from the regional territorial command made a clear distinction between the two roles with which the military was then engaged in the Occupied Territories: the protection of Israeli civilians (through the suppression of the Palestinians) and sovereignty over the Palestinian population. Through its latter role the Civil Administration demonstrated Israel’s intention of making the occupation permanent and underscored its desire to continue normalizing it.” Zie ook Pappé, o.c., p. 179.

¹⁵¹ “De bevoegdheden ervan zijn bijzonder uitgebreid. Zij betreffen: het bevolkingsregister; reis- en werkvergunningen; infrastructuur: water, elektriciteit, vervoer en communicatie; gezondheidszorg, onderwijs en welzijn; land, planning en bouw; landbouw, handel en industrie; milieubescherming; archeologie en de natuurreserveaten... Belangrijk: zij behartigt uitdrukkelijk enkel de belangen van Israël (en dus ook de kolonisten), niet die van de onderworpen bevolking.” Zo de Israëlische mensenrechtenorganisatie Yesh Din, ‘*Through the Lens of Israel’s Interests: The Civil Administration in the West Bank*’ (21 Jan 2018), <https://www.yesh-din.org/en/lens-israels-interests-civil-administration-west-bank/> .

¹⁵² Nog eens extra vernederend is de situatie voor landbouwers wier land of een deel ervan zich — als gevolg van de willekeur [?] waarmee de Muur dwars door steden, dorpen en gronden is aangelegd — aan de andere zijde van de Scheidingsmuur is komen te liggen, in een zogenaamde ‘*seam zone*’. Zij zijn afhankelijk van een specifieke vergunning (voor zulke zones bestaan er niet minder dan 13 verschillende types) om hun land te mogen betreden; om die te verkrijgen dienen zij een lange en moeilijke procedure te ondergaan, vergezeld van documenten zoals testamenten, akten en gedetailleerde lijsten van hun oogsten, plus moeten zij desgevraagd hun land kunnen aanwijzen op een Israëlische stafkaart... Ze zijn ook telkens overgeleverd aan de willekeur van de soldaten die het betreffende hek moeten komen openen. Zie over een bijzonder ergerlijk geval: Amira Hass, ‘*Israel’s New Condition for Palestinians Hoping to Work Their Land: A Pop Quiz in Map Reading. The army confiscated dozens of crossing permits of farmers whose plots are beyond the separation barrier*’ (Haaretz, Jan 4, 2020), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-israel-s-new-condition-for-palestinians-hoping-to-work-their-land-a-pop-quiz-1.8352896>. De directrice van de ngo Hamoked, Jessica Montell, spreekt van een “kruipende onteigening van Palestijnen van land dat gevangen zit aan de andere zijde van de Scheidingsmuur.”

een arbeider te mogen gaan werken in Israël. Maar ook om je te kunnen laten behandelen in een hospitaal of om je elke dag naar je school of universiteit te kunnen begeven, enz. voor alles heb je vergunningen nodig. Niet verwonderlijk, is het systeem in de loop der jaren uitgegroeid tot een enorme bureaucratie die meer dan 100 (!) soorten van ‘vergunningen’ onder haar bevoegdheid heeft.¹⁵³ Tot die bevoegdheid behoort bijvoorbeeld het ‘al dan niet’ (in de praktijk zo goed als nooit) uitreiken van bouwvergunningen én het uitvaardigen van afbraakorders van Palestijnse structuren wegens... “géén bouwvergunning.”¹⁵⁴ De discriminatie in de behandeling van met name bouwaanvragen, enerzijds van Joodse kolonisten en anderzijds van Palestijnse autochtonen is stuitend, maar zij volgt volledig ‘logisch’ uit het zionistische kolonisatieproject dat nog altijd - meer dan ooit, zelfs - de ‘drijfkracht’ vormt van de Israëlische staat, welke politieke strekkingen ook deel mogen uitmaken van de regering (de Bennetregering berust op een coalitie tussen ‘linkse’ en ‘rechtse’ partijtjes maar wordt wel degelijk beheerst door de kolonisten).

In een regulier checkpoint volgt op de pasjes-en-vergunningencontrole eventueel een veiligheidscontrole door agenten van de Shin Bet (die heeft ook het laatste woord over het vergunningensysteem).¹⁵⁵ Het betreft hier - hoeft het gezegd? - geen louter ‘administratieve’ en hoogstens vervelende formaliteit of procedure. De machtslogica die gematerialiseerd is in het regime van controleposten, is er net op gericht een constante staat van onzekerheid en twijfel te creëren: zal het checkpoint open of gesloten zijn? zal mijn vergunning nog werken of niet? wat is de stemming onder de soldaten?... Zulke staat van onzekerheid is niet slechts een onvermijdelijk gevolg als wel de eigenlijke logica van Israël's soevereine geweld dat door de checkpoints in toepassing wordt gebracht. Langs een controlepost passeren gaat ‘noodzakelijk’ gepaard met intrusie, intimidatie en, niet zelden, geweld.

Geholpen door Israël's cyberspionagenetwerk in de West Bank en/of met de hulp van een informant, hebben de Shin Bet geheime agenten via iemands ID en het bevolkingsregister toegang tot alle persoonlijke gegevens. Daaronder kunnen zich ook belastende gegevens bevinden waarvan de betrokkene zelf nog géén weet had. Bijvoorbeeld ook dat hij of zij op de “zwarte lijst” staat als een “security threat.” Dergelijke classificatie van iemand als een ‘veiligheidsrisico’ moge dan al een snelle, onzichtbare administratieve maatregel zijn, de impact ervan op het dagelijks leven van mensen immens. De “black list” is een cruciaal instrument om die onzekerheid te creëren over de mobiliteitsstatus en dus

¹⁵³ Cf. Chaim Levinson, “Israel Has 101 Different Types of Permits Governing Palestinian Movement. Over the decades permit regimen grows into vast, triple-digit bureaucracy” (Haaretz, Dec 23, 2011), <https://www.haaretz.com/1.5222134>. Volgens een rapport van het VN-Bureau voor de Coördinatie van Humanitaire Zaken (OCHA) verliezen internationale mensenrechtenorganisaties die op de Westoever actief zijn, naar schatting 20 % van hun werkdagen aan het aanvragen en telkens vernieuwen van vergunningen voor hun medewerkers en... aan het oplossen van problemen ermee. Zie uitgebreid het Working Paper N° 18 van BADIL Resource Center for Palestinian Residency & Refugee Rights: “Forced Population Transfer: The Case of Palestine. Installment of a Permit Regime” (2015, 88p.), <https://www.badil.org/press-releases/980.html>.

¹⁵⁴ Zie bv. de bijdrage in Haaretz van Hagar Shezaf, “Israeli Demolition Orders for Palestinians in West Bank’s Area C Hit Five-year Record.” “797 demolition orders were issued by Israel last year, the Civil Administration said, while less than 1 % of Palestinian requests for construction permits in Area C were granted between 2016 and 2020” (Dec 7, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-demolition-orders-for-palestinians-in-west-bank-s-area-c-hit-five-year-record-1.10445759>.

¹⁵⁵ Yael Berda, o.c., p. 6: “Beginning in October 2000, Shin Bet’s control over the permit regime grew exponentially, changing from a body of agents and security experts to an organization that shaped the policy and practices of the administrative system. The expertise of determining whether Palestinians were friends or foes became an unassailable form of power. The definition of ‘security risk’ itself was expanded to include many residents previously exempt and was not a stable category, but rather a fluctuating matrix of profiles sometimes based on age, gender, region, family, political affiliation, or intelligence information. As the blacklist expanded, so did the indices and measures of the security threat profile, which remained classified.”

de precariteit in het licht te stellen van iemands persoonlijke en economische vooruitzichten. De alomtegenwoordigheid van 'de zwarte lijst' creëert bovendien een cultuur van wantrouwen en achterdocht *binnen* de Palestijnse samenleving, en dat is niet zonder reden: één van de meest voorkomende manieren om op de 'zwarte lijst' terecht te komen is dat je door een informant bent bestempeld als een "*security threat*" (Yael Berda, p. 7). Ook de aanvraag voor een vergunning - bv. voor een kankerpatiënt die een dringende afspraak heeft in een hospitaal in Tel Aviv of Jeruzalem - kan door een agent misbruikt worden om de persoon te chanteren om een 'reguliere' informant te worden.¹⁵⁶

In de woorden van Israël's belangrijkste mensenrechtenorganisatie, B'Tselem:

"De bewegingsvrijheid van de Palestijnen in de bezette gebieden is volledig overgeleverd aan de grillen van de koloniale staat, aan de instructies die de soldaten ter plaatse (DCO) krijgen en aan de wijze waarop zij die uitvoeren. Deze toestand dwingt de mensen in voortdurende onzekerheid te leven, waardoor het moeilijk is eenvoudige taken uit te voeren of plannen te maken. Een Palestijn die 's morgens van huis vertrekt, weet niet of hij/zij het wel zal halen om tijdig op zijn of haar werk te geraken, of om tijdig een medische afspraak na te komen, familie te bezoeken of een film mee te pakken. Misschien haalt men het, maar misschien wordt men bij een controlepost uren opgehouden, vastgehouden en vernederd door soldaten. Misschien moet men omkeren en de weg die men gekomen is, teruggaan. Misschien wordt men gearresteerd..."¹⁵⁷

Of nog erger: misschien zal hij of zij door een soldaat of veiligheidsagent mishandeld, of zelfs gedood worden... Israëlische checkpoints, inderdaad, fungeren voor Palestijnen ook als "*death traps*." Alleen al een banale vergissing van "*lane*" met je wagen, bijvoorbeeld, of een ongewild foutief manoeuvreren kan volstaan om door een soldaat standrechtelijk geëxecuteerd te worden...¹⁵⁸

Een bijzonder aspect, nog, van de dagelijkse impact van Israël's controlesysteem waaraan doorgaans minder aandacht wordt besteed, betreft de genderdimensies ervan. Meisjes en vrouwen worden extra hard getroffen. De dagelijkse implementatie, immers, van de controle door soldaten en agenten en de lichamelijke ervaring ervan bij al wie eraan onderworpen wordt, zijn sterk gendergebonden. Veldwerk bij één van de grootste checkpoints: Checkpoint 300, tussen Bethlehem en Jeruzalem, leverde de onderzoekers daaromtrent in drieërlei opzichten kennis op: 1) als genderruimtes die de mobiliteit van meisjes en vrouwen op een andere manier reguleren dan die van mannen; 2) als ruimtes die voor vrouwen specifieke lichamelijke ervaringen produceren; en 3) als '*security*' mechanismen

¹⁵⁶ Zie nogmaals Nadia Abu-Zahra & Adah Kay, o.c., ch. 3, "*Blacklists*" en ch. 4, "*Coercion and Collaboration*", ch. 4.3. "*Informants and Collaborators*."

¹⁵⁷ B'Tselem, "*Restrictions on Movement*" (11 Sept 2017), https://www.btselem.org/freedom_of_movement ..

¹⁵⁸ "Israeli checkpoints – which flagrantly violate Palestinians' freedom of movement and cut the West Bank into cantons – have become *death traps* where Palestinians are immediately sentenced to death for the slightest mistake or even on mere suspicion" (reliefweb, 26 June, 2020), <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/israeli-checkpoints-have-become-death-traps-occupied>. Dat was bv. het lot van Ahmed Erekat op 23 juni 2020: "Last Tuesday afternoon, Israel's police announced the death of Ahmed Erekat, 27, claiming he allegedly rammed his car into the Israeli '*Container checkpoint*' in Abu Dis, prompting soldiers to fire several lethal shots at him. According to the police statement, an Israeli soldier was lightly wounded by Erekat's car and discharged from a Jerusalem hospital the following day" (Euro-Med, June 26, 2020), <https://euromedmonitor.org/en/article/3631>. "*Israel kills Palestinian at checkpoint in West Bank, fourth to be killed in 24 hours*" (MEMo, 21 March 2019), <https://www.middleeastmonitor.com/20190321-israel-kills-palestinian-at-checkpoint-in-west-bank-fourth-to-be-killed-in-24-hours/>.

die relaties van zorg (bv. tussen moeder en kind) verstoren en reguleren.¹⁵⁹ Door de onontkoombare, dagelijkse passages langs een of meer checkpoints heeft het leven van vrouwen en meisjes bijzonder zwaar te lijden onder de sterk gendergebonden opgelegde dwang van (im)mobiliteit, belichaamde ervaringen en zorgrelaties:

“De vrees in het checkpoint te zullen worden blootgesteld aan onheil, begint voor een vrouw of meisje al onmiddellijk in de eerste sectie [de identiteitscontrole]. Die vrees wordt psychologisch van aard tijdens de erop volgende [de veiligheidscontrole,] in de ‘contactzone’ tussen kolonisator en gekoloniseerden.¹⁶⁰ Soldaten onderwerpen de vrouwen routinematig aan intimiderende en vernederende praktijken, bijvoorbeeld wanneer ze de metaaldetectoren passeren... Het is duidelijk dat het veiligheidspersoneel van het checkpoint totale controle heeft over het recht van vrouwen zich te presenteren zoals zij dat zelf willen, en dat die controle zich routinematig uit in het bevel om in de ruimte voor de bodyscans sommige kledingstukken uit te trekken... Thema's die hier samenkomen zijn: de anticiperende angst voor het ‘onverwachte’; de onderwerping aan veiligheidspersoneel dat er kennelijk op uit is stress en angst te veroorzaken; en de gerichtheid op het lichaam bij dit alles.”

3.4. Invoering en ontwikkeling van het vergunningstelsel — een stelsel dat het bestaan van de opgelegde restricties en dwangmaatregelen reproduceert én ‘legitimeert’ — zijn volgens Yael Berda gebaseerd op de perceptie van de bezetter geconfronteerd te worden met een gevaarlijke toestand van onveiligheid. Aan de Palestijnen moest daarom een draconische controle worden opgelegd “*simply for being Palestinian*”. Het vergunningstelsel resulteerde daarmee in “*a living emergency*” voor de bijna 5 miljoen Palestijnen (West Bank, Gazastrook en Oost-Jeruzalem).¹⁶¹ ‘De infusie van racialisering en ontmenselijking in de praktijken en routines van de bezettingsbureaucratie én van de dagelijkse gewapende uitvoerders op het terrein (soldaten, grenspolitie en privé-veiligheidsagenten) hebben het leven voor de slachtoffers ervan extra moeilijk en extra vernederend gemaakt’ (geciteerd in de bespreking van Berda’s boek door Rod Such).

Telkens zij een nieuwe vergunning trachten te bekomen van de ‘Civil Administration,’ worden de mensen bovendien geconfronteerd met een arbitrair en ondoorzichtig bureaucratisch systeem. De aanvragers zijn niet bij machte vooraf de kansen te beoordelen dat hun aanvraag zal worden goedgekeurd, of hoe snel ze zal worden goedgekeurd. Veel aanvragen, trouwens, worden zonder verdere uitleg geweigerd, zonder dat er een echte mogelijkheid is om in beroep te gaan. Bovendien worden reeds verleende vergunningen gemakkelijk ingetrokken, ook vaak zonder uitleg.

In willekeur opgelegd en waar nodig met wapengeweld afgedwongen, maakt het vergunningstelsel het zo goed als onmogelijk een normaal, menselijk en waardig leven te leiden – en dat is allicht ook de bedoeling. Zoals Moshe Dayan het na de 6-daagse oorlog in 1967 een delegatie van Palestijnse vertegenwoordigers waarschuwde: “*jullie zullen leven als honden* (sc. indien jullie niet vertrekken)”

¹⁵⁹ Zie Mark Griffiths & Jemima Repo, “*Women and checkpoints in Palestine*” (Security Dialogue, June 10, 2020), <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0967010620918529>

¹⁶⁰ “The concept of the ‘contact zone’ refers to the ‘social spaces where cultures meet, clash, and grapple with each other, often in contexts of highly asymmetrical relations of power, such as colonialism, slavery, or their aftermaths as they are lived out in many parts of the world today,” *ibidem*.

¹⁶¹ Vraag: gaat het hier enkel om een (al dan niet foute) “*perceptie*” van de Israëlische bezetter? Of maakt deze geïnduceerde chaos deel uit van het lange termijn zionistische project om de onteigening (“*dispossession*”) van Palestina – in hedendaagse extreemrechtse terminologie: de “*omvolking*” ervan – te finaliseren, namelijk met zoveel mogelijk land met zo weinig mogelijk “*Arabs*”?

(Wikiquote, “*Moshe Dayan*”). Het uitgangspunt van het internationaal humanitair recht wordt erdoor op zijn kop gezet, namelijk dat aan een persoon in zijn/haar land vrij verkeer moet worden toegestaan, en het vormt altijd weer een gemakkelijke manier voor een collectieve bestraffing. De schending, trouwens, van het recht op vrij verkeer leidt tot de schending van ook andere mensenrechten, zoals dat op een gezinsleven, op een goede gezondheid, onderwijs, eigendom, arbeid en levensonderhoud, cultuur en gemeenschapsleven. Het botst fundamenteel met het grondrecht op gelijkheid en menselijke waardigheid.¹⁶² Maar niet énkél hun waardigheid en vrijheid, natuurlijk, maar ook *hun tijd én dus hun leven* worden hen constant door de kolonisator bewust ontstolen want: “*hoe langer hun tijd in onze handen is, hoe strakker we hen controleren.*”¹⁶³

Bovendien maakt het bureaucratische systeem dat men als Palestijn voor bijna alles in zijn/haar leven afhankelijk is van *gunsten*, en dus van de willekeur, van je onderdrukker.

“De staat beschouwt het vergunningensysteem als een stelsel van privileges dat juridisch berust op de bevoegdheid van het centrale gezag om decreten uit te vaardigen. In tegenstelling tot een regime van rechten, dat de staat verplicht om inbreuken op individuele rechten te vermijden, staat een regime van privileges de vorst toe om aan bepaalde bevolkingsgroepen diensten toe te kennen (of in te trekken) in een instant administratief besluit, zodat de onderdaan afhankelijk is van de gratie en de welwillendheid van de vorst” (Yael Berda, o.c.).

Dat dit een ‘ontradend’ (Eng. “*chilling*”) effect heeft op deelname aan sociale activiteiten of initiatieven hoeft geen betoog - dat is net de bedoeling ervan. Als een ‘gunst,’ trouwens, kan een vergunning, in een wachtrij van aanvragers door de particuliere bureaucraat of veiligheidsagent met wiens of wier (meestal racistische) luimen men op dat ogenblik te maken krijgt, zowel verleend als geweigerd worden. En ‘vanzelfsprekend’ kan een toegekende vergunning op elk moment weer ingetrokken worden – bij iemands “*blacklisting*” als een “*security threat*” gebeurt dat automatisch.¹⁶⁴ Met welke totale willekeur de kolonisator (i.e. diens ‘administratie’) hierbij te werk kan gaan, bleek uit een strafmaatregel die toenmalig minister van Defensie, Avigdor Lieberman, in augustus 2016 uit zijn mouw schudde als een afschrikkingsmiddel (“*deterence*”): aan alle ‘verwanten’ van iemand die een aanslag had gepleegd, zou voortaan de toegang tot Israël geweigerd worden. De jaren nadien is effectief aan

¹⁶² Volgens sociologe Eva Illouz moeten de levensomstandigheden van de bezette Palestijnen daarom benoemd worden “*met hun wàre naam: die van slavernij.*” Zie haar bijdrage: “*47 Years a Slave: A New Perspective on the Occupation*” (Haaretz, Feb 7, 2014), <http://www.haaretz.com/israel-news/.premium-1.572880>.

¹⁶³ Amira Hass, “*Palestinian Time in Israeli Hands*. Hours a day, every day, at every gate in the separation fence, at every checkpoint, at every vehicle inspection post, Palestinians' lives come to a halt as they wait for armed Israeli soldiers to let them go past” (Haaretz, 4 Jan 2017), <https://www.haaretz.com/opinion/.premium-palestinian-time-in-israeli-hands-1.5481457>. Citaat: “There is no need for economists to calculate how much the economy and every family lose because of those thousands of hours (and liters of fuel) that Israel routinely makes Palestinians waste. You don’t need sociologists to understand the process by which social structures, compositions and relationships break down, fall apart and wear out. Even without a psychologist, it is clear that the stolen hours leave a residue of missed opportunities, humiliation and frustration.... And there is no need to wait for the archives to be opened in another century, where IDF Order No. 1 will be found: ‘*Rob time. Rob life. And the reasoning: The longer their time is in our hands, the tighter we control them.*’

¹⁶⁴ Yael Berda, o.c. . Als advocate werkte zij voornamelijk voor Palestijnse cliënten die hun brandmerking als een “*security threat*” betwistten. In haar boek schat ze dat meer dan 200.000 Palestijnen in de West Bank zo opgelijst staan. Uit de vaststelling dat alleen al het aanspannen van een zaak voor de Shin Bet vaak volstond om de vermelding te verwijderen, besluit ze dat willekeur een grote rol speelt.

honderden mensen de toegang ontzegd alleen maar omdat ze dezelfde familienaam hadden - ook al leefden ze in een andere stad en hadden ze nooit enige relatie gehad met de overtreder...¹⁶⁵

Tenslotte hoeft het geen betoog dat dit mensonwaardige systeem bol staat, voor de Israëlsche 'ordehandhavers,' van opportuniteiten om weerloze mensen af te dreigen, bijvoorbeeld opdat ze informatie zouden leveren over hun burens, zo al niet om iemand te 'overtuigen' om een informant te worden van de Shin Bet.

De 'lopende' bespreking, zoals gezegd, is volledig toegespitst op de West Bank maar volledigheidshalve: ook in de bestookte Gazastrook wordt het mensenrecht van de inwoners op bewegingsvrijheid door het bezettingsleger systematisch geschonden. Zoals nu te lezen valt in het "Parallele verslag voor de Vijfde Periodieke Evaluatie van Israël door het (VN) Mensenrechtencomité," paragraaf 15:¹⁶⁶

"Tot de ergste vormen van controle die Israël over de Gazastrook uitoefent, behoren de beperkingen op de vrijheid van beweging: naar, vanuit en binnen de Gazastrook. In de oostelijke, noordelijke en westelijke territoriale gebieden en waters heeft Israël eenzijdig brede 'bufferzones' ingesteld,¹⁶⁷ ook bekend als "*access restricted area*" (ARA), die militaire '*no go*' zones vormen. Ze worden afgedwongen door de bezettingstroepen die gebruik maken van alle soorten wapens en artillerie, inclusief scherpe munitie, granaten en traangas om burgers, eigendommen en voorwerpen te treffen. Van de Palestijnse boeren, vissers en andere burgers in de bufferzone wordt de vrijheid van beweging en van keuze van verblijf, zoals vastgelegd in artikel 12 van het *Convenant*, regelmatig geschonden. En dat geldt ook voor hun recht op leven, vrijheid en veiligheid van persoon, en werk."

Het mag niet verbazen dat hoger vermelde wanpraktijken vrij courant zijn in het Erez Crossing checkpoint waar Gazanen een vergunning moeten krijgen om bijvoorbeeld naar Jeruzalem te gaan. Dagelijks bieden er zich zieken of patiënten aan die de Gazastrook moeten kunnen verlaten voor een medische afspraak of ingreep in een hospitaal in Oost-Jeruzalem of Tel Aviv. De kans op een ambtelijk 'succes' voor de Shin Bet officier is nog eens extra groot wanneer een exit vergunning voor bijvoorbeeld een kankerpatiënt(e) letterlijk een zaak van leven of dood is.¹⁶⁸ Weigeringen of vertragingen

¹⁶⁵ Zie Amira Hass, "*The Sacred Task of Preventing Palestinians from Reaching Work. Since 2016 Israel has been revoking entry permits of people whose surnames are identical to those of Palestinian assailants. It's called deterrence*" (Haaretz, Feb 16, 2020), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-the-sacred-task-of-preventing-palestinians-from-reaching-work-1.8534870>.

¹⁶⁶ "*Parallel report for Israel's fifth periodic review by the Human Rights Committee.*" Submitted by Al Mezan Centre for Human Rights, Addameer Prisoner Support & Human Rights Association, Jerusalem Legal Aid and Human Rights Center (JLAC), Cairo Institute for Human Rights Studies & Al Haq-Law in the Service of Man (March 1, 2022), <https://mezan.org/en/uploads/files/16486357451157.pdf>, par. 15 (p. 5).

¹⁶⁷ Zogezegd (volgens Israël) 300m breed, strekken zij zich uit tot 1km in de Stroom (de zone als zodanig is niet gemarkeerd); het betreft daarbij een deel van de vruchtbaarste landbouwgrond (maar ook in de zee wordt ze afgedwongen ten nadele van de vissers). Zie uitvoerig Sara Roy, "*The Gaza Strip. The Political Economy of Development*" (2016, 3d ed.), pp. xlv-l.

¹⁶⁸ Al wie zich aandient bij Erez Crossing checkpoint, riskeert ondervraagd te worden door een officier van de Shin Bet. Afpersing is schering en inslag; 'géén informatie, géén exit'! Dat was bv. het tragische lot in 2016 voor 17-jarige Ahmed Shubeir die dringend een hartoperatie diende te ondergaan (hij was geboren met een hartafwijking) en reeds een concrete afspraak had met een hartchirurg in het Tel HaShomer Hospital in Tel Aviv. Op de cruciale dag, echter, werd hij een volle dag 'ondervraagd' door een Shin Bet agent. Ondanks diens 'aandringen' weigerde Ahmed namen of adressen te geven van 'activisten' in Gaza. De vergunning werd hem 'bijgevolg' geweigerd. De jongen zou zich daarna nog verschillende keren, tevergeefs, aandienen. Hij stierf onbehandeld,

om de Strook te mogen verlaten (eventueel ook voor iemand die de patiënt nodig moet begeleiden) liggen er hoe dan ook hoog (ook al wordt in het “draaiboek” van de COGAT of militaire overheid nood aan medische zorg uitdrukkelijk als een vergunningsgrond opgesomd).

3.5. Hoger had ik het reeds over het ‘rasterwerk’ van versperringen en controleposten dat Israël in de Bezette Gebieden heeft geïnstalleerd om de bewegingsvrijheid van de Palestijnen zoveel mogelijk aan banden te leggen. Daartegenover zijn Israël’s die zich, in strijd met de Vierde Conventie van Genève (1949, Art. 49 par. 6) maar onder bescherming van het leger én aangemoedigd door subsidies en faciliteiten als kolonisten gevestigd hebben in de West Bank, niét onderworpen aan restricties inzake hun vrijheid van mobiliteit, zij het met één uitzondering: de Palestijnse enclaves.¹⁶⁹ Een zich al maar verder uitbreidend, duur apartheidswegennet moet het hen zo comfortabel mogelijk maken om zich te verplaatsen naar het Israëlische “thuisland.” Ook het recht op mobiliteit, bijgevolg, is onderworpen aan raciale en etnische discriminatie.¹⁷⁰ Politiek-ruimtelijke voorwaarden om dit apartheidsregime te realiseren, waren en zijn de doorgedreven fragmentering van het veroverde en bezette territorium en de stelselmatige segregatie tussen de geprivilegieerde ‘witte’ en de onderdrukte ‘zwarte’ bevolking. Indien het woord ‘democratie’ - Israël als “*de enige democratie in het Midden-Oosten*” - al bruikbaar zou zijn, dan enkel als wat in de historische literatuur een “*Herrenvolk democratie*” wordt genoemd.¹⁷¹

Vanuit mensenrechtelijk oogpunt moeten de Israëlische ‘routines’ om de bewegingsvrijheid van de Palestijnse bevolking verregaand te reduceren, veroordeeld worden als politiek van systematisch onmenselijk handelen, die de bedoeling heeft Israëls raciaal gedreven heerschappij over die bevolking te versterken en bestendigen. Samen vormen zij aldus “*a strategic tool*” voor de implementatie van een apartheidsregime dat weliswaar niet identiek is maar wel vergelijkbaar is met het eertijdse Zuid-Afrikaanse (cf. de Bantoestans).¹⁷² Het voeren van zulk regime geldt internationaal als

thuis, op 14 januari 2017. Zie Mousa Tawfiq, “*Sick Gazan boy dies after being denied entry into Israel*” (Middle East Eye, 11 Feb 2017), <http://www.middleeasteye.net/in-depth/features/go-back-gaza-and-let-its-doctors-treat-you-966801647>. Mensenrechtenorganisatie Al-Mezan: “According to Al Mezan’s documentation, this year alone, four patients died, two of whom were children, after their access to hospitals outside the Gaza Strip was obstructed by the Israeli authorities. Only patients in need of urgent and lifesaving care are referred outside of the Gaza Strip,” Al-Mezan, p.r. 25 Nov 2021: “*Israeli authorities’ arrest a patient’s accompanier at Erez Crossing, blocking patient from access to urgent medical care*”.

¹⁶⁹ Een groot rood bord aan de toegangsweg van de enclave waarschuwt Israël’s: “*This road leads to Area ‘A.’ Entrance For Israeli Citizens Is Forbidden, Dangerous To Your Lives And Is Against The Israeli Law,*” zie: “*SESAME Field Trip: Warning! You are entering Area A,*” <https://www.dw.com/en/sesame-field-trip-warning-you-are-entering-area-a/a-50549825>.

¹⁷⁰ Racialisering was en is een essentiële karaktertrek van het project om vanuit Europa een “*eigen staat*” te vestigen in het Midden-Oosten. De militair afgedwongen ‘nationale’ zelfrealisatie van het “*Joodse Volk*” maakt (zelf)segregatie - afwijzing van co-existentie tussen Joden en niet-Joden - tot de essentie zelf van het zionisme. Zie: Ronit Lentin, “*Traces of Racial Exception. Racializing Israeli Settler Colonialism*” (2018), p. 77, met verwijzing naar Faez Sayegh (“*Zionist Colonization in Palestine*,” Beirut, 1965). Vergelijk de recente vergoelijkende commentaar van premier Naftali Bennet bij het extreme, terroristische geweld van Joodse jongkolonisten tegen Palestijnse dorpelingen: “Those who settle in Judea and Samaria are the pioneers of today. We have not taken a foreign land, we have reclaimed the land of our forefathers” (MEMO, 7 Jan 2022), <https://www.middleeastmonitor.com/20220107-israel-mk-settlers-are-subhumans/>.

¹⁷¹ “Herrenvolk democracy is a system of government in which only a specific ethnic group participates in government, while other groups are disenfranchised,” https://en.wikipedia.org/wiki/Herrenvolk_democracy. Zie Haim Bresheeth-Zabner, “*An Army Like No Other*,” (Verso 2020), p. 365.

¹⁷² Costanza Ferrando, “*Restrictions on Freedom of Movement in the West Bank: A Policy of Apartheid.*” The Palestine Yearbook of International Law 22 (2019-2020, publicatiedatum: 17 dec 2021), pp. 141-176. Zij pleit voor

een misdaad tegen de menselijkheid.¹⁷³ Reeds in 1973 is apartheid als dusdanig geanalyseerd en veroordeeld op de “Internationale Conventie over de Bestrijding en Bestrafing van de Misdaad van Apartheid.” De Conventie werd op 30 november 1973 bijgetreden door de Algemene Vergadering van de VN.¹⁷⁴ Direct relevant voor de Israëlische aanslag op het recht van de Palestijnse bevolking op bewegingsvrijheid is *Article II*, paragraaf (c):

“Artikel II: Voor de doeleinden van dit Verdrag zal de uitdrukking “*misdaad van apartheid*”, die gelijkaardige beleidsmaatregelen en praktijken van rassenscheiding en -discriminatie zal omvatten als degene die in Zuid-Afrika golden, van toepassing zijn op de volgende onmenselijke daden die begaan worden met het oogmerk de overheersing van een bepaalde raciale groep over een andere raciale groep te vestigen en handhaven, hen daarbij systematisch onderdrukkend:

...

(c) alle wetgevende en andere maatregelen die bedoeld zijn om een raciale groep of raciale groepen te beletten deel te nemen aan het politieke, sociale, economische en culturele leven van het land en het opzettelijk scheppen van omstandigheden die de volledige ontplooiing van die groep of groepen belemmeren, in het bijzonder door aan leden van een raciale groep of raciale groepen de fundamentele mensenrechten en vrijheden te ontfangen waaronder het recht te werken, het recht erkende vakverenigingen op te richten, het recht op onderwijs, het recht hun land te verlaten en ernaar terug te keren, het recht op een nationaliteit, het recht op vrij verkeer en verblijf, het recht op vrijheid van mening en meningsuiting, en het recht op vreedzame vergadering en vereniging...”

Israëls politiek, bijgevolg, van extreme en blijvende restricties inzake de mobiliteit van de Palestijnse bevolking in de West Bank mag niet worden afgedaan als een ‘spijtige’ inbreuk op één van de mensenrechten. Zij is de manifestatie van een apartheidsregime en moet bestreden worden als een misdaad tegen de menselijkheid.¹⁷⁵ Zie ook verder over de specificiteit van Israël's apartheidsregime. Een

een “*paradigm shift*”: de Israëlische bewegingsrestricties moeten vanuit een meer fundamentele invalshoek geanalyseerd worden, namelijk die van een “*policy of Apartheid*” - dus als een misdaad tegen de menselijkheid. Zie reeds eerder de PLO fact sheet: “*Palestinian Movement Restrictions Highlight Israeli Apartheid*” (PLO, 9 January 2016), <https://www.nad.ps/en/publication-resources/factsheets/palestinian-movement-restrictions-highlight-israeli-apartheid>, alsook “*It is Apartheid. The Reality of Israel's Colonial Occupation of Palestine*” (2020, pdf, 50p.), <http://www.dci.plo.ps/files/It%20is%20Apartheid%20%20NAD-PLO.pdf>. Zie verder, kap. 3.8.

¹⁷³ Zie het *Rome Statute of the International Criminal Court* (2011), Art. 7: Crimes against humanity, (j). The crime of apartheid, <https://www.icc-cpi.int/resource-library/documents/rs-eng.pdf>.

¹⁷⁴ “*International Convention on the Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid*.” Adopted by the General Assembly of the United Nations on 30 November 1973” (UNGA, 30 Nov 1973), tekst: <https://treaties.un.org/doc/publication/unts/volume%201015/volume-1015-i-14861-english.pdf> Ook: https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocities-crimes/Doc.10_International%20Convention%20on%20the%20Suppression%20and%20Punishment%20of%20the%20Crime%20of%20Apartheid.pdf.

¹⁷⁵ Het apartheidsregime in de bezette West Bank vormt een ‘regionaal’ onderdeel van een regime van suprematie dat het *gehéle* door de Staat Israël gecontroleerde territorium - van de Middellandse Zee tot de Jordaan - omvat. Zie B’Tselem, “*A regime of Jewish supremacy from the Jordan River to the Mediterranean Sea: This is apartheid*” (12 Jan 2021), https://www.btselem.org/publications/fulltext/202101_this_is_apartheid. Nu uitvoeriger het rapport van Amnesty International, Feb 1, 2022: “*Israel's apartheid against Palestinians: Cruel system of domination and crime against humanity*,” (pdf, 280p.), <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2022/02/MDE1551412022ENGLISH.pdf>. Slotzin: “Israel must dismantle this cruel system and the international community must pressure it to do so. All those with jurisdiction over the crimes committed to maintain the system should investigate them.”

overweging, echter, die bij dit alles nog moet gemaakt worden, betreft het finale oogmerk van de zionistische ideologie: ooit een land zónder Palestijnen.

3.6. Na de 6-daagse Oorlog van juni 1967 is, in toepassing van zijn basisstrategie van omsingeling, scheiding en fragmentering, heeft de bezetter aan elk van de voortaan ook fysiek van elkaar gescheiden Palestijnse territoria – de Westoever, Oost-Jeruzalem en de Gazastrook – een apart bezettingsregime opgelegd. Wat in het bijzonder de Westelijke Jordaanoever betreft, is vrij snel beslist om onder het voorwendsel van een tijdelijke *“belligerent occupation”* in afwachting van vredesonderhandelingen, (a) aan de bevolking noch het staatsburgerschap noch civiele rechten te verlenen (in de Oslo-Akkoorden, later, verwierpen zij enkel een *“beschermde verblijfsstatus”*), en (b) het grondgebied open te breken en op termijn te judaïseren via de ‘strategische’ inplanting van kolonies die dienst zouden doen als een soort van *“Joodse wiggen.”*¹⁷⁶

“Die segregatie is vandaag verankerd door de fysieke fragmentatie van het bezette Palestijnse territorium bij middel van meer dan 280 (internationaalrechtelijk illegale) Joods-Israëlsche nederzettingen. Daarvan zijn er 138 officieel erkend door de staat; ongeveer 150 zijn niet-erkende *“outposts”* of buitenposten. Allemaal, echter, worden ze door Israël voorzien van water, elektriciteit, telecommunicatie en vervoer.”¹⁷⁷

Daaraan moeten inzake onteigening van Palestijns land - dat voortaan voor Palestijnen ontoegankelijk werd - nog toegevoegd worden: de door Israël beheerde 20 industriezones, de IDF-legerbasissen, gesloten militaire zones en schiet- en oefenterreinen, de door het Jewish National Fund beheerde ‘natuurparken’ en sparrenbossen (vaak boven de ruïnes van dorpen die in de Nakba verwoest zijn), de als *“staatsland”* onteigende gronden (op basis van... een Ottomaanse wet), een omvangrijk, almaar aangroeiend apartheidswegennet (zie verder), enz.

Samen met het verbreken van de continuïteit en samenhang van het historische Palestijnse landschap diende vanuit zionistisch perspectief ook de culturele, economische en sociale verbondenheid van de Palestijnse samenleving ondermijnd te worden. Wat meer in het bijzonder de aanval op de culturele identiteit van Palestina betreft:

“Culturele negatie en obstructie hebben vele vormen aangenomen, waaronder: de degradatie van het Arabisch als officiële taal onder de *“Basiswet: Israël - de Natiestaat van het Joodse Volk”* van 2018 [zij stipuleert onder meer ook dat *“de Staat de ontwikkeling van Joodse settlements als een nationale waarde beschouwt en de vestiging en versterking ervan zal aanmoedigen en promoten”*], de judaïsering en/of transliteratie van Palestijnse plaatsnamen in het Hebreeuws, het uitwissen van Palestijnse plaatsnamen op landkaarten, het zich op industriële schaal toe-eigenen van archeologische sites voor Israëlsch-Joods commercieel-toeristisch gebruik door kolonisten (bijvoorbeeld het nationale park Herodium buiten Bethlehem, Nabi Samwil, Qumran, de berg Gurizim, het nationale park Ein Prat, de zogenaamde Stad van David en de Oude Stad in bezet

¹⁷⁶ Zie Pappé, *The Biggest Prison on Earth* (2017), p. 95, over de *“Yalon Wedges”*: “The concept of Jewish wedges that would bisect and prevent Palestinian spatial continuity and geographical integrity...” Pappé, p. 91: “(Yigal) Alon was the first to think of how best to use Jewish colonization in a way that would secure the space without incorporating the people... He imagined and put in place a chain of Jewish colonies that would separate Palestinians from Palestinians and essentially annex parts of the West Bank to Israel.”

¹⁷⁷ Zie B’Tselem, *“This Is Ours - And This, Too.”* Israel’s Settlement Policy in the West Bank, 2021, https://www.btselem.org/publications/202103_this_is_ours_and_this_too. PS De betreffende basisvoorzieningen worden door het Israëlsche regime nog altijd ontzegd aan de bewoners - Bedoeïenen - van de ‘niet-erkende’ dorpen in de Naqab/Negev - nochtans Israëlsche burgers.

Oost-Jeruzalem) , inclusief het gebruik van zionistische toeristische verhalen om de Palestijnse aanwezigheid uit te wissen, het binnenvallen en arresteren van de staf van Palestijnse culturele centra, de plundering van Palestijnse kunstvoorwerpen en de straffeloosheid voor de gewelddadige en steeds terugkerende aanvallen van kolonisten op de olijvenoogst, waaronder het verbranden van bomen, waarbij moet worden opgemerkt dat de olijvenoogst diep verankerd is in de rijke landbouwtraditie van Palestina en beschouwd wordt als een uitdrukking van de Palestijnse nationale identiteit.”¹⁷⁸

Ironisch, of beter: tragisch genoeg, zou de onmenselijkheid van de bezetting van Palestina nog verharder na de ‘Oslo Akkoorden’ (1993-95). Volgens Yossi Gurvitz was het pas ‘dankzij’ “Oslo” dat de Westoever echt ‘gebalkaniseerd’ is en dat de Palestijnen wegens Israël’s checkpoints tussen de enclaves voortaan vergunningen nodig hebben om zich van de ene regio van hun oorspronkelijk territorium naar de andere te verplaatsen, met nog eens een speciale vergunning om Oost-Jeruzalem (met de Al Aqsa moskee) binnen te mogen, en nog een bijzondere om in ‘Israël’ binnen te komen, bv. voor behandeling in een Israëlisch ziekenhuis.¹⁷⁹ Israëlische burgers, daarentegen, kunnen de Scheidingsmuur onbelemmerd passeren. Hun mobiliteit doorheen de Westbank - althans in het Gebied C van ‘Oslo’ (zie verder) - wordt zelfs constant verbeterd: zie verder, over de apartheidswegeninfrastructuur. Zie reeds het vernietigend oordeel over “Oslo” van Edward Said in 1998:¹⁸⁰

“Als de afgelopen jaren één ding bewezen hebben, dan is het wel het failliet van de visie die door Oslo verkondigd werd, én van het leiderschap dat heel deze ellendige onderneming ontworpen heeft. Het liet enorme aantallen Palestijnen onvertegenwoordigd, verarmd en vergeten achter. Het stelde Israël in staat nog meer land te onteigenen en zijn greep op Jeruzalem, de Golanhoogte en de nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever en in Gaza te consolideren. Het bekrachtigde de notie van wat enkel een ‘*petty Palestinian nationalism*’ kan worden genoemd, dat in werkelijkheid niet veel meer was dan een paar versleten slogans en het voortbestaan van het oude PLO-leiderschap.”

Zo heeft Israël de grootschalige fragmentering van de Westoever pas *dankzij* die “Akkoorden” echt kunnen aanvatten.¹⁸¹ Met de installatie van een “*Nationale Palestijnse Autoriteit*” hadden die onderhandelingen nochtans de aanzet moeten geven voor een toekomstige, zij het bescheiden zelfstandige en soevereine Palestijnse staat. Op geen enkel moment, in geen enkel document, echter, werd door Israël zelfs maar *het récht* van de Palestijnen op *zelfbeschikking* erkend. Het reële resultaat, niet echt verwonderlijk, is dat de Israëlische onteigening van de West Bank nog intenser werd (Edward Said veroordeelde de bekomen ‘deal’ dan ook als “*een Palestijns Versailles*”). In de woorden van de Palestijnse historicus Rashid Khalidi:

“De Palestijnse onderhandelaars hadden niet begrepen wat Israël bedoelde met autonomie. Wat ze hadden ondertekend was een heel beperkte vorm van zelfbestuur in een fragment van de Bezette Gebieden, zonder zeggenschap over land, water, grenzen of veel anders. In deze en de erop

¹⁷⁸ “*It is Apartheid*”, p.25: “B. *Undermining Palestinian Cultural Life*,” <http://www.dci.plo.ps/files/It%20is%20Apartheid%20%20NAD-PLO.pdf>

¹⁷⁹ Yossi Gurvitz, “*Peace is Out. Good.*” (Mondoweiss, Jan 10, 2020), <https://mondoweiss.net/2020/01/peace-is-out-good/> . Over de inhoud van althans, “*Oslo II*” zie verder.

¹⁸⁰ Edward Said, “*How Do You Spell Apartheid? O-s-l-o*” (Haaretz, Oct 11, 1998), <http://www.edwardsaid.org/articles/how-do-you-spell-apartheid-o-s-l-o/>.

¹⁸¹ Zie de informatie op Wikipedia, “*Oslo-akkoorden*,” <https://nl.wikipedia.org/wiki/Oslo-akkoorden> . Ook: “*Oslo Accords*”, https://en.wikipedia.org/wiki/Oslo_Accords .

gebaseerde akkoorden die met kleine wijzigingen tot op de vandaag van kracht zijn, behield Israël al deze voorrechten, wat neerkwam op vrijwel volledige controle over land en mensen. ¹⁸²

De door Oslo gecreëerde fictie, hoe dan ook, van zelfbestuur op de Westoever heeft internationaal de diabolisering versterkt van het Hamasregime in de Gazastrook en ook Israël als het ware gerehabiliteerd: van de reputatie van bezettingsmacht naar die van 'vredestichter.' Inderdaad, alle resoluties van de Verenigde Naties die, zoals Said opmerkte, "hoewel... papieren resoluties, de enige internationale garantie vormden dat de [Palestijnse] gerechtvaardigde claims niet zouden genegeerd worden," alle zijn ze door "Oslo" feitelijk tenietgedaan. Aan de 'internationale gemeenschap' (de VN, de VS, de EU...) geeft het nog altijd de gelegenheid om het te houden bij 'bezorgdheid' over de wandaden die het Israëlsche apartheidsregime dagelijks begaat tegen de weerloze bevolking in de West Bank, in Oost-Jeruzalem en de Gazastrook. Officieel uitgangspunt, immers, voor de VS-president maar ook de EU blijft de fictieve *"Twee-statenoplossing"* ¹⁸³ - hoewel ook de huidige Israëlsche regering reeds gesteld heeft dat er daarvan geen sprake zal zijn. ¹⁸⁴

3.7. Met *"Oslo II"* (1995) - het "Interim Agreement on the West Bank and Gaza Strip" - is een 'fati-dieke' stap gezet in de fragmentering van het Palestijnse territorium op de Westoever (met inbegrip van Oost-Jeruzalem). Tussen Israël: Yitzhak Rabin en Shimon Peres, en de onderhandelaars van de PLO-leiding in Tunis, met president Clinton als partijdige 'host', werd afgesproken om *"tijdelijk"* (*"in afwachting van een definitieve regeling"*), voor een periode van *"hoogstens vijf jaar,"* de Westelijke Jordaanoever (slechts 22% van Mandaat Palestina, met een Palestijnse bevolking van 2, 8 miljoen) op te delen in 3 bestuurlijke 'areas' of 'gebieden,' met voor de Palestijnse bewoners telkens een apart bezettingsregime (zie ook verder)

- Gebied A: ongeveer 17,2% van het territorium met 13 niet-aaneengesloten enclaves met daarin de belangrijkste steden (Hebron en Jerusalem uitgezonderd): Jenin, Nablus, Ramallah en Bethlehem, en Jericho in de Jordaanvallei, en met circa 54% van de bevolking; staat onder het bestuur van de 'Palestijnse Autoriteit' zowel voor de binnenlandse (!) veiligheid als voor civiele bevoegdheden (maar met uitzondering van water, land, het luchtruim en de ondergrond);

- Gebied B: huisvest het grootste deel van de resterende Palestijnse bevolking (ongeveer 44%) en beslaat 23,8% van de Westelijke Jordaanoever met 440 dorpen; de Palestijnse Autoriteit heeft civiele controle over het gebied, maar de algemene veiligheidscontrole berust bij Israël. PS In de praktijk

¹⁸² Rashid Khalidi, *"The Hundred Years' War on Palestine. A History of Settler Colonial Conquest and Resistance"* (2020), pp. 299-200. Een deel van de verklaring waarom "Oslo" voor de Palestijnen een rampzalig resultaat heeft opgeleverd, moet gezocht in het feit dat de onderhandelingen niet gevoerd werden door de ervaren deelnemers uit de West Bank die hadden deelgenomen aan de eerdere gesprekken in Madrid en Washington (waaronder Hanan Ashrawi, en met Rashid Khalidi als expert). Citaat p. 200: "The deteriorating situation of the Palestinian population in the Occupied Territories after Oslo since the mid-1990 has been in large measure the result of the choice of envoys whose performance at Oslo was inept, and of 'Arafat and his colleagues' willingness to sign the defective agreements they drew up."

¹⁸³ Jonathan Lis, *"EU Calls on Israel to Stop Home Demolitions After Sheikh Jarrah Eviction"* (Haaretz, Jan 20, 2022): "The statement issued by EU spokesperson Peter Stano highlighted the decision by the Jerusalem municipality to "advance a plan for the construction of more than 1,450 settlement-housing units" in East Jerusalem, warning that the plan "undermines the possibility of Jerusalem serving as the future capital of both States." <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-european-countries-urge-israel-to-stop-home-demolitions-after-sheikh-jarrah-eviction-1.10551617> .

¹⁸⁴ Lahav Harkov, *"Bennett to Americans: We want stability, but not two states"* (The Jerusalem Post, Aug 25, 2021), <https://www.jpost.com/international/bennett-to-americans-we-want-stability-but-not-two-states-677709>

bestaat gebied B niet meer sinds september 2000; het staat nu de facto volledig onder Israëlische controle.

- Gebied C: onder uitsluitend Israëlisch bestuur. Israël is er dankzij de Akkoorden in geslaagd zijn greep op het grootste deel van het Palestijnse grondgebied te versterken én tegelijkertijd de omvang van de aanwezige Palestijnse bevolking beperkt te houden. Met 59% van de Westoever bevat C de vruchtbaarste grond; het telt 532 dorpen en tussen de 200.000 à 300.000 autochtonen, de meesten landbouwers. Israël - de *Civil Administration* - kreeg dus “volgens afspraak” de volledige zeggenschap in het gebied, zowel civiel als inzake “veiligheid.” In de praktijk betekent het dat zo goed als geen Palestijnse bouwvergunningen worden toegekend en, tegelijkertijd, een politiek wordt gevoerd van afbraak van Palestijnse woningen en structuren.¹⁸⁵ Belangrijk hierbij: Gebied C is (1) van de drie het enige contigue en (2) ook de tussenruimtes tussen de A en B entiteiten behoren tot Gebied C. Anders gezegd: Gebied C omsingelt¹⁸⁶ én versplintert de PA Gebieden A en B (zie ook verder).¹⁸⁷ Het kritische bilan van de PLO studiedienst in 2016 luidde: ¹⁸⁸

“Sinds september 2000 is het apartheidsproces geïntensifieerd, wat heeft geleid tot de oprichting van ongeveer 120 checkpoints op de bezette Westoever, waardoor niet alleen de bewegingsvrijheid van mensen maar ook die van goederen en diensten beperkt wordt, wat het vermogen van de Palestijnen om een levensvatbare economie te ontwikkelen ernstig aantast. Op 14 mei 2002 heeft Israël zijn apartheidsbeleid geformaliseerd door aan te kondigen dat het de bezette Westelijke Jordaanoever had verdeeld in acht geïsoleerde kantons (zeg maar: getto's) die elk omsingeld en gecontroleerd worden door het IDF (de gebieden zijn: Jenin, Nablus, Tul Karm, Qalqiliya, Ramallah, Jericho, Bethlehem and Hebron). Rond sommige ervan werden afsluitingen gebouwd. Het verkeer van goederen (met inbegrip van voedsel en medische behoeften) en personen binnen de bezette Westoever is daardoor volledig onderworpen aan Israëlische controle...”

De Palestijnse bevolkingscentra zijn door Oslo II openluchtgevangenissen geworden. Elke mogelijkheid voor het uitbouwen van een samenhangend economisch, sociaal, cultureel en educatief leven is erdoor vernietigd is. Intussen blijven Joodse kolonisten zich de bezette Palestijnse gebieden (Gebied C) verder toe-eigenen en genieten zij quasi volledige bewegingsvrijheid en straffeloosheid.

¹⁸⁵ Over de wraakroepende ‘duldzaamheid’ - zeg maar: medeplichtigheid - daartegenover van de VS, zie: Austin Ahlman, “Israel Surpasses 1,000 Demolitions in the Occupied West Bank Since Joe Biden Took Office.” While the U.S. president refuses to condition military aid, Israel has toppled more than twice as many Palestinian structures in the West Bank than it had by this point in Trump’s term” (The Intercept, 25 Feb 2022), <https://theintercept.com/2022/02/25/israel-palestine-west-bank-demolitions/>.

¹⁸⁶ Over het belang van “the policy of encirclement” bij veroveringen, zie Norman Finkelstein (ivm de Oslo Akkoorden): “Whither the ‘Peace Process’?” (NLR, I/218, July/Aug 1996, £3.00), <https://newleftreview.org/issues/i218/articles/1867>.

¹⁸⁷ Voor een bijdrage over het (sorry) vestigingskolonialistische ‘statuut’ van Gebied C, zie: Lena Meari (BZU), “Colonial dispossession, developmental discourses, and humanitarian solidarity in ‘Area C’: the case of the Palestinian Yanun Village,” (OUP and Community Development Journal. 2017, pp.506-515), https://www.academia.edu/34472942/Colonial_dispossession_developmental_discourses_and_humanitarian_solidarity_in_Area_C_the_case_of_the_Palestinian_Yanun_Village. Citaat (p. 513): “While land appropriation and Palestinian displacement are the main features of the Zionist settler colonial project in Palestine, ‘Area C’ constitutes the current frontier of this project...”.

¹⁸⁸ PLO ‘Fact Sheet,’ Jan 9, 2016: “Palestinian Movement Restrictions Highlight Israeli Apartheid,” https://www.nad.ps/en/publication-resources/factsheets/palestinian-movement-restrictions-highlight-israeli-apartheid#footnote1_mpxn8iz.

Sedertdien, zoals bekend, is het ‘*voorlopige*’ van Oslo ‘*definitief*’ geworden. De in het vooruitzicht gestelde (door het westerse pro-Israël establishment nog altijd gehuldigde) “*two-state solution*” is verder weg dan ooit als gevolg van Israëls bewuste creatie van almaar meer “*facts on the ground.*” Wat in het bijzonder de (binnenlandse) “*security*” prerogatieven betreft van de PA in Gebied A: door westerse instructeurs opgeleid, werken de “*Palestinian Authority Security Forces (PASF)*” in het keurslijf van een ‘*security coordination*’ met de Israëlische veiligheidsdiensten. Zij beschouwen het bijgevolg niet enkel als hun taak om hand-en-spandiensten te verlenen aan de Israëli’s maar ook om de eigen, *Palestijnse* kritische activisten (zoals Issa Amro, in Hebron), journalisten en demonstranten zo vaak als nodig met geweld ‘in toom’ te houden. In juni 2021 bv. is een criticus van President Abbas, Nizar Banat, in een PA gevangenis cel door agenten van de PASF zelfs dood geslagen.¹⁸⁹

Abbas’ dreigementen een einde te zullen stellen aan die “*Security Coordination*” is louter retoriek. Zij kunnen niet verhullen dat de PA - de “*Oslo bureaucratie*” in Ramallahs “*Groene Zone*”¹⁹⁰ - fungeert als een onderaannemer van Israël. Bij de Oslo gesprekken, zo kun je stellen, was het er Israël om te doen de bezetting te “*outsourcen.*”¹⁹¹ Het IDF en de Israëlische veiligheidsdiensten zelf, bij dat alles, voeren naar believen *ook in steden van Zone A* nachtelijke raids uit, onder meer tegen kantoren van ngo’s (zie hoger § 1.2). Tegelijkertijd is Israël - met de sterke invloed van de ultranationalistische kolonistenbeweging op de regeringen - Gebied C gaan beschouwen en behandelen als een onderdeel van het Israëlische territorium (waaruit de Palestijnse autochtonen zoveel mogelijk moeten verdreven worden). Onteigening, afbraak van huizen en structuren én almaar toenemende terreur van jongkolonistenuig zijn er ‘dagelijkse kost.’ Een uitvoerig kritisch commentaar van B’Tselem:¹⁹²

“Dankzij de Oslo-akkoorden behield Israël in Gebied C de volle bouw- en planningsbevoegdheid. De strikte beperking op Palestijnse vestiging, bouw en ontwikkeling in deze zone blijft gehandhaafd, terwijl het de behoeften van de Palestijnse bevolking negeert. Dit beleid houdt in dat Palestijnse bewoners moeten leven in zeer rudimentaire omstandigheden. Men wordt elke wettelijke mogelijkheid ontzegd om huizen te bouwen of hun gemeenschap te ontwikkelen, zodat zij leven met de continue angst dat hun huizen kunnen worden gesloopt, en zichzelf gedwongen verplaatst worden en hun bestaansmiddelen zullen verliezen. De ‘Civil Administration’ verbiedt in grote gebieden van Gebied C elke Palestijnse bouwactiviteit en brengt daar zelf verschillende obstakels voor aan, zoals het aanmerken van deze gebieden als staatsgrond, land van toezicht, schietzones, natuurrezervaten en natuurparken, door land op te nemen in de jurisdictie van nederzettingen en regionale raden of door verbodsbepalingen in te voeren ten aanzien van de

¹⁸⁹ Zie: “*Palestinian Authority critic dies during arrest by PA*” (Aljazeera, June 24, 2021), <https://www.aljazeera.com/news/2021/6/24/critic-of-palestinian-authority-dies-during-arrest>.

¹⁹⁰ Zie Lisa Taraki, “*Enclave Micropolis. The Paradoxical Case of Ramallah/Al-Bireh* » in: Journal of Palestine Studies Vol. XXXVII, No. 4 (Summer 2008), pp. 6–20. Ook Kareem Rabie, “*Remaking Ramallah*” (New Left Review, 111 May/June 2018), <https://newleftreview.org/issues/ii111/articles/3290?token=krju3x5jPtZZ>. Voor een scherpe veroordeling van Mahmoud Abbas en de Fatah tijdens de verkiezingen van 2006 (die democratisch gewonnen werden door Hamas), zie Joseph Massad, “*Pinochet in Palestine*” (EI, 11 Nov 2006), <https://electronicintifada.net/content/pinochet-palestine/6525>.

¹⁹¹ Zie nogmaals Shir Hever, “*The Privatization of Israeli Security*” (Pluto Press, 2018), pp. 105-117: “*Outsourcing the Occupation*”. Tussen 1979-2000 heeft Israël de politiek van ‘outsourcing’ reeds gehanteerd in Libanon met het ‘South Lebanese Army.’

¹⁹² B’Tselem (Nov 10, 2013): “*Planning and construction policy for Palestinians in Area C*”, http://www.btselem.org/planning_and_building. Also: Human Rights Watch, “*Israel/West Bank: Separate and Unequal. Under Discriminatory Policies, Settlers Flourish, Palestinians Suffer*” (Dec 19, 2010), via <https://www.hrw.org/news/2010/12/19/israel/west-bank-separate-and-unequal>.

zone die nu gevangen zit tussen de Scheidingsmuur en de Groene Lijn.¹⁹³ Na aftrek van overlappingen tussen de verschillende beschreven gebieden, is het Palestijnen verboden te bouwen op ongeveer 70% van gebied C. In de resterende 30% ervan waarop dat niet a priori verboden is, moet elke bouw vooraf worden goedgekeurd door de Civil Administration, of het nu gaat om particuliere woningen, landbouwstructuren, akkerland of infrastructuurvoorzieningen.”

Sedert Netanyahu's verkiezingsbelofte in 2020 Gebied C te zullen annexeren en het uitgesproken engagement van, toen minister van Landsverdediging en nu premier Naftali Bennet (voormalig directeur van de Yesha Council van de kolonisten en auteur van een plan om Gebied C te annexeren): *"the State of Israel's policy is that Area C belongs to it,"* heeft het jongkolonistenuig in de *"outposts"* - die broeinesten zijn van nationalistisch-religieus extremisme - een campagne van fanatiek geweld en terreur tegen de Palestijnse bevolking opgestart met het doel het gebied *"Palestijnenvrij"* te maken.¹⁹⁴ Op een scherpe veroordeling van het terreurgeweld (met ook schending van graven) door een lid in zijn regering na – Yair Golan (Meretz, viceminister van Economie en ex-generaal): *"These aren't people. They're subhuman"* – reageerde Bennet met: *"Those who settle in Judea and Samaria are the pioneers of today. We have not taken a foreign land, we have reclaimed the land of our forefathers,"* en *"settlement activity in the West Bank represents modern-day pioneering..."*¹⁹⁵

3.8. Volledigheidshalve: "Oslo" was vanzelfsprekend niet het begin van de fragmentering van historisch Palestina, verre van.¹⁹⁶ De meest grootschalige en gewelddadige aanslag op Palestina's integriteit was uiteraard de *Nakba* van 1947-49 met de zionistische verovering van 78% (!) van Mandaat Palestina en met meer dan 750.000 vluchtelingen. Bijna twintig jaar later, juni 1967, werd, *'eindelijk!'* het resterende deel (22%) van Mandaat Palestina door Israël de facto ingelijfd. Wegens de demografische en etnische, zeg maar: raciale bekommernissen, echter, van het Joods-Israëlsche regime heeft dat niet geleid tot een 'nationale' hereniging van beide Palestijnse deelpopulaties, met integratie van ook de West Bank bevolking als *"Arab Israeli"* staatsburgers. Integendeel: de bevolking van de Westelijke Jordaanoever, die voorheen kon beschikken over een Jordaan ID, is door Israël's leiders gedernationaliseerd, en dus stateloos en rechteloos gemaakt.

Vandaag moet worden vastgesteld dat de met oorlogsgeweld - in 1947-49 en 1967 - afgedwongen creatie van een 'zionistische entiteit' in Mandaat Palestina en de erop aansluitende, tot op vandaag niet afhoudende politiek van gewelddadige onteigening de historische Palestijnse natie verregaand uiteengerukt werd. Die gedwongen scheiding beperkt zich niet tot Israël en de Bezette Gebieden (de

¹⁹³ Een recent voorbeeld: Gideon Levy & Alex Levac, *"Israeli Army Bulldozes Palestinian Wheat Fields to Make Way for Tanks. The army continues to expel residents of this Jordan Valley village when it trains on their land"* (Haaretz, Jan 7, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/twilight-zone/premium.MAGAZINE-israeli-army-bulldozes-palestinian-wheat-fields-to-make-way-for-tanks-1.10522418>.

¹⁹⁴ Zie Ori Nir, *"For Israel's Settlers, It's War. Their Target: Palestinian Land – and Bodies."* (Haaretz, Jan 23, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/premium-for-israel-s-settlers-it-s-war-their-target-palestinian-land-and-bodies-1.10559557>.

¹⁹⁵ Haaretz, *"Israeli Minister Slammed for Rebuking 'Subhuman' Settlers After Vandalism of Palestinian Graves"* (Jan 6, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/premium-minister-slammed-for-calling-settlers-subhuman-after-vandalism-of-palestinian-grav-1.10519470>.

¹⁹⁶ Het echte begin: de zionistische toe-eigening van Palestina was reeds aangevat tijdens de Yishoef, 1900-1947. Van belang was onder meer de vestiging van de agrarische *'kibbutzim'* en *'moshavim'* geweest. De eerst kibbutz werd reeds in 1909 opgericht door de "socialistische" Hashomermilitie op het grondgebied van het Palestijnse dorp Um Junia. Tijdens de 'Grote Arabische Opstand,' 1936-39, richtten milities ook zgn. *'toren-en-palissades'* fort op. Zie Lucas Catherine, *"Palestina. Geschiedenis van een Kolonisatie"* (2017³), p. 65 en 87-89.

Westelijke Jordaanoever, Jeruzalem en de Gazastrook) maar betreft, met de erin gevestigde vluchtelingenkampen, ook de buurlanden in het Midden-Oosten: Jordanië, Libanon en Syrië, alsook de diaspora elders in de wereld. Volgens de experts Internationaal Recht, Richard Falk en Virginia Tilley, moeten die ruimtelijk van elkaar gescheiden 'domeinen' beschouwd worden als *delen van één alomvattend systeem*. Hun fysieke 'verdeeldheid,' immers, is het gevolg van éénzelfde apartheidsregime. Dat regime is opgelegd aan het Palestijnse volk *in zijn geheel* ten einde het te overheersen en onderdrukken en op die manier Israël als "*Joodse staat*" te bestendigen. In hun VN-rapport, inderdaad: "*Palestine and the Israeli Occupation, Issue No. 1: Israeli Practices towards the Palestinian People and the Question of Apartheid*,"¹⁹⁷ kwamen Tilley en Falk reeds enkele jaren geleden tot de conclusie

"dat Israël een apartheidsregime heeft ingesteld dat *het Palestijnse volk in zijn geheel* overheerst. De auteurs van het rapport zijn zich bewust van de ernst van deze beschuldiging en concluderen dat het beschikbare bewijs buiten elke redelijke twijfel aantoont dat Israël zich schuldig heeft gemaakt aan beleidslijnen en praktijken die de misdaad van apartheid constitueren zoals wettelijk omschreven in de instrumenten van het internationaal recht" (*Summary*).¹⁹⁸

De rapporteurs herinneren er tevens aan dat "apartheid door het internationaal recht gedefinieerd is als de tweede meest ernstige misdaad tegen de menselijkheid." Vandaar "de wettelijke verplichtingen van de VN-lidstaten en de morele verantwoordelijkheid van de mondiale 'civil society' om er een einde aan te stellen..." Wanneer, dan, hebben we effectief te doen met een apartheidsregime?

"Om apartheid aan te treffen is het cruciaal vast te stellen of de Grondwet van de staat ('*Basic Law*') discriminatie onwettig maakt ofwel het verzét ertegen onwettig maakt. Dit laatste geval beantwoordt aan de definitie van apartheid in de Conventie van 1973¹⁹⁹ die als misdaad tegen de menselijkheid noemt: "*de vervolging van organisaties en personen omdat zij zich tegen de apartheid verzetten, door hen hun fundamentele rechten en vrijheden te ontnemen*" (p. 20).

Eigen aan het Israëlische apartheidsregime is dat het insisteert een "*democratie*" te zijn, terwijl het zijn niet-Joodse burgers op fundamentele manier discrimineert. Van "*het grootste belang*," daarom, is

"dat Israël *verschillende* bestuur methodes gebruikt om de Palestijnse bevolking onder controle te houden, afhankelijk van waar men woont, waardoor er verschillende omstandigheden ontstaan... De praktische last van die administratieve complexiteit komt ook Israël ten goede,

¹⁹⁷ Het rapport werd opgesteld op vraag van de 'UN-Economic and Social Commission for Western Asia' (UN-ESCWA) en gepubliceerd in Beirut, 15 maart 2017 (pdf, 74p.). Onder Israëlische en Amerikaanse druk is het nadien van de VN-website verwijderd (maar het is nooit ingetrokken). Het is beschikbaar op de BACBI website: http://www.bacbi.be/pdf/un_apartheid_report_saved.pdf . Voor '*Summary*': http://www.bacbi.be/pdf/apartheid_executive_summary.pdf .

¹⁹⁸ Dit omvattend perspectief is overgenomen in het zo pas gepubliceerde, bijzonder omvangrijke (280 blz.) rapport van Amnesty International (1 feb 2022): "*Israel's apartheid against Palestinians. Cruel system of domination and crime against humanity*," <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2022/02/MDE1551412022ENGLISH.pdf> . Zie ook het 2021 rapport van HRW: Human Rights Watch, "*A Threshold Crossed. Israeli Authorities and the Crimes of Apartheid and Persecution*" (27 April 2021, 224p.), https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2021/04/israel_palestine0421_web_0.pdf .

¹⁹⁹ Zie "*Convention on the Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid*" (1973), 1015 UNTS 243. Zij trad in werking op 18 July 1976. Zie ook: John Dugard and John Reynolds, "*Apartheid, International Law, and the Occupied Palestinian Territory*," in: *European Journal of International Law* 24, 3, 2013. Is beschikbaar op: <https://academic.oup.com/ejil/article/24/3/867/481600?login=true> ; kopie op pdf: [https://repository.up.ac.za/bitstream/handle/2263/32233/Dugard_Apartheid\(2013\).pdf](https://repository.up.ac.za/bitstream/handle/2263/32233/Dugard_Apartheid(2013).pdf) .

aangezien de fragmentatie van het Palestijnse volk de kernmethode is waarmee Israël apartheid afdwingt.” (Rapport p. 37)

Op wereldschaal identificeert het Rapport vier “domeinen” tussen dewelke de Palestijnse natie – vandaag geschat op ongeveer 12,37 miljoen mensen – van elkaar gescheiden [“separated”] werd door de creatie van een (in oorsprong Europese) kolonistenstaat in historisch Palestina en het koloniale beleid dat die staat gevoerd heeft en nog altijd voert (zie Rapport, pp. 37-48, ik vat samen):

+ *domein 1*: dat van de Palestijnse minderheid in de Israëlische staat: ongeveer 1.960.000 “Arabieren”. Omdat zij “niet-Joods” zijn in een “Joodse Staat”, zijn zij tweederangsburgers, gediscrimineerd door meer dan 50 wetten en fysiek gescheiden, door de Israëlische muur en omheining, van hun landgenoten op de Westelijke Jordaanoever en in Gaza;

+ *domein 2*: de Palestijnse zogenaamde “permanent residents” van Oost-Jeruzalem. Hun verblijf is in feite voorwaardelijk, aangezien zij niet het Israëlische staatsburgerschap genieten en hen hun verblijfsvergunning kan ontnomen worden; zij zijn met ongeveer 316.000;

+ *domein 3*: de inwoners van de Bezette Gebieden: de Westelijke Jordaanoever (2,7 miljoen) en de Gazastrook (1,9 miljoen), die onder de krijgswet leven, zonder burgerlijke of politieke rechten;

+ *domein 4*: heeft betrekking op de vluchtelingen van 1948 en 1967, wier terugkeer naar hun geboorteland door Israël op raciale gronden wordt geweigerd. Zij zijn stateloos en leven in vluchtelingskampen in de omringende Arabische landen (ongeveer 5.460.000) en ook op de Westelijke Jordaanoever en in de Gazastrook (71% van de bevolking van de Gazastrook is vluchteling). Maar tot dit vierde ‘domein’ behoren ook de onvrijwillige ballingen in de rest van de wereld.

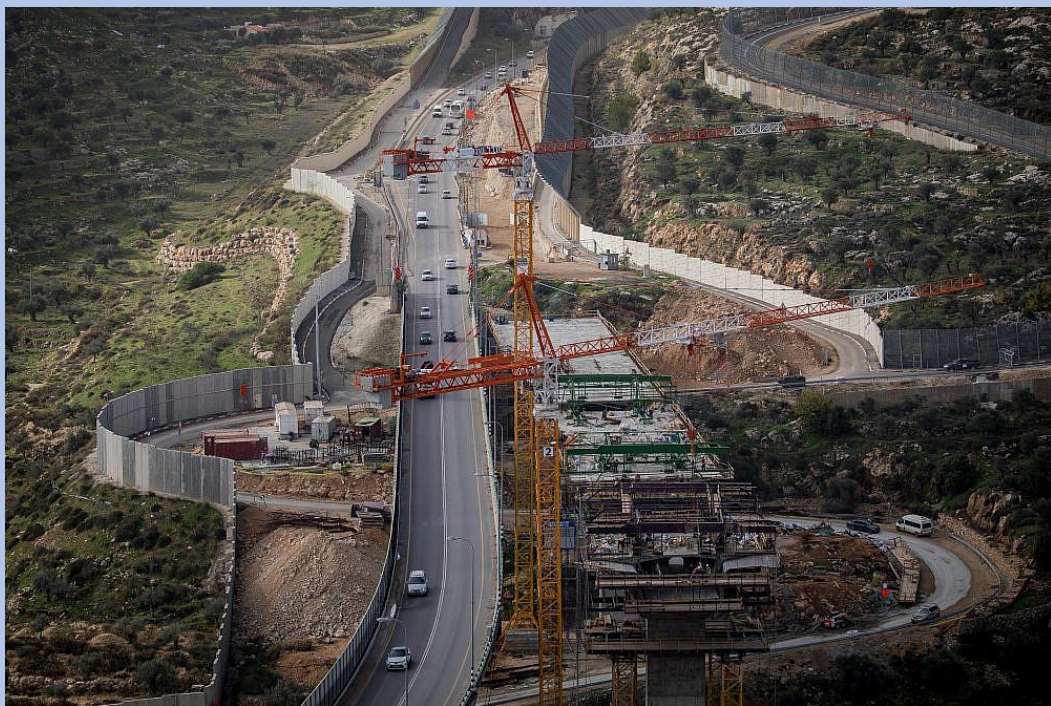
Naar aanleiding van de vaststelling dat Israël in de vier ‘domeinen’ verschillende bestuur methodes gebruikt,²⁰⁰ is het belangrijk om te wijzen op de *politieke* effecten van die ‘diversiteit’ wat de (on)mogelijkheid betreft van het Palestijnse volk om zich *nationaal* teweer te stellen tegen de kolonisator. Recentelijk heeft de Israëlische socioloog Lev Grinberg Israëls veroordeling door Amnesty International als een ‘apartheidsregime’ om die reden onbevredigend genoemd: “het is geen Apartheid, het is erger.”²⁰¹ Hij spreekt daarom van een “upgraded apartheid:”

“Het succes van Israëls overheersing is gebaseerd op fysieke scheiding en een verscheidenheid aan discriminerende regimes... In ‘opgewaardeerde apartheid’ is er een scheiding tussen soorten van Palestijnen. Er zijn vijf aparte groepen Palestijnen die het slachtoffer zijn van verschillende soorten discriminerende regimes, en zij hebben uiteenlopende politieke doelstellingen: binnen de grens van 1967 wordt gelijkheid geëist, op de Westelijke Jordaanoever een onafhankelijke staat en in Gaza opheffing van de belegering. De vluchtelingen eisen het recht op terugkeer, en de Palestijnen in Oost-Jeruzalem zijn in verwarring: ze hebben bewegingsvrijheid en sociale rechten zoals andere Israëlische burgers, maar net als de Palestijnen op de Westelijke Jordaanoever wordt hun het burgerschap ontzegd, en net als zij worden ze bedreigd met uitzetting uit hun huizen, aanvallen door “kolonisten” en willekeurige moordaanslagen.”

²⁰⁰ Zie ook Ahmed Abu Artema: “Afhankelijk van waar zij zich geografisch bevinden, heeft Israël de Palestijnen ingedeeld via een hiërarchie van identificaties met politieke, veiligheids- en juridische implicaties,” in: “*The Naqab is a key piece in Israel’s apartheid puzzle*” (The Electronic Intifada, Feb 23, 2022), <https://electronicintifada.net/content/naqab-key-piece-israels-apartheid-puzzle/34876>.

²⁰¹ Lev Grinberg, “*It Isn’t Apartheid – It’s Worse*” (Haaretz, Feb 24, 2022), <https://www.haaretz.com/opinion/.premium-it-isn-t-apartheid-it-s-worse-1.10630937>. Kan vrij gelezen worden via Jewish Voice for Labour (Feb 28), <https://www.jewishvoiceforlabour.org.uk/article/it-isnt-apartheid-its-worse/>.

3.9. De verregaande versnippering van de West Bank, vandaag, is behalve het gevolg van de vestiging van kolonies (elk met hun omheind municipaal territorium) ook het resultaat van de onteigening van land voor de aanleg van gesegregeerde structuren: natuurgebieden en -parken, gesloten militaire zones, leger oefenterreinen en schietzones, van als “staatsland” aangemerkte, voor Palestijnen ontoegankelijke gronden, industrieterreinen, archeologische opgravingen, enz. De inplanting alom van kolonies heeft bovendien ten gerieve van het mobiliteitscomfort van de kolonisten geleid tot grootschalige “bypass roads,” i.e. apartheidsbanen (enkel auto’s met gele nummerplaten) die de kolonies *rechtstreeks* met Israël verbinden — en die kolonies de facto tot voorsteden maken van de steden in Israël. ‘Rechtstreeks:’ kolonisten die bv. naar Jeruzalem rijden, blijven via viaducten, tunnels en scheidingsmuren de hele rit in “Gebied C” (niet enkel de ondergrond van Palestina maar ook het luchtruim valt onder Israëlische zeggenschap). Al rijden ze boven of onder “Gebied A,” ze hoeven niet één Palestijn te zien.

A general view of the construction work on the Tunnel Road, as seen from the Gilo settlement.
(Yonatan Sindel/Flash90 - +972, Dec 15, 2020)

Doorheen het hele territorium, in feite, wordt ten gerieve van de verdere kolonisering een apartheidswegennet gebouwd (bij kruisingen met oude, bestaande Palestijnse wegen worden die laatste via bermten of tunnels aan het zicht van de Israëlische ontrokken; eventueel vormen zij de aanleiding voor nieuwe checkpoints). Behalve over het feit dat door dat almaar meer Palestijnse grond wordt geconfisqueerd, merken critici ook ongerust op dat de uitbreiding van de wegeninfrastructuur voor kolonisten er reeds sterk toe heeft bijgedragen om Israël's ‘tijdelijke bezetting’ te transformeren in een permanente één-staat-realiteit. Nog extra misdadig want een verdere, ingrijpende aanslag op de vrijheid van beweging van Palestijnse boeren en, dus, op de Palestijnse agricultuur, is de praktijk om de route van een nieuwe apartheidsweg doorheen een agrarische regio zo te plannen dat, ter hoogte van een dorp, het voor de dorpingen of farmers onmogelijk wordt gemaakt om hun akker-

land, olijfbomgaarden, weilanden, e.a. in de toekomst nog te bereiken. Een dorp kan daardoor beroofd worden van zijn bestaansmiddelen, met de schade van dien voor de Palestijnse economie.²⁰²

3.10. De meest ‘monumentale’ uiting van Israëls raciale scheidingspolitiek is vanzelfsprekend de vele honderden kilometers lange Scheidings- of Apartheidsmuur (in de praktijk vaak een scheidingshek). In principe gebouwd tussen Israël en de bezette Westoever (volgens de Groene Lijn), annexeert hij volkomen arbitrair (maar niet onbedoeld) “*dunam na dunam*” van de West Bank.²⁰³ Naar gelang de route, ontnemt hij bijvoorbeeld aan een stad of dorp het agrarische areaal ervan of, op een ‘in/uitgang’ na, omsingelt hij een ganse stad (bv. Bethlehem) of dorp (Qalandiya).²⁰⁴

“Met de bouw van de muur werd in 2002 begonnen... De muur omsluit de bezette Westelijke Jordaanoever niet volledig maar hij dringt diep door in het bezette gebied, waardoor Israëls diefstal van land en hulpbronnen nog wordt uitgebreid. Terwijl in Israël (tegenwoordig) in de rechtse kolonistenbeweging de *de jure* annexatie in het vizier is gekomen, vormt de Muur (nu reeds) een belangrijke ‘tool’ van Israëls illegale en voortgaande *de facto* annexatie. Het pad van de Muur en het erbij horende regime zijn gepland om zo’n 46% van de Westelijke Jordaanoever *de facto* te annexeren, waarbij gemeenschappen worden geïsoleerd in Bantoestans, getto’s en ‘militaire zones’... De Muur is op ongeveer 20% van zijn lengte in beton opgetrokken, onder meer in Bethlehem, delen van Ramallah, Qalqiliya, delen van Tulkarm en doorheen de ‘Jeruzalem Enveloppe’. Hij is 8 m hoog - tweemaal zo hoog als de Berlijnse Muur - met wachttorens en een ‘bufferzone’ van 30-100 m breed voor elektrische afrasteringen, grachten, camera’s, sensoren, en patrouilles. Op andere plaatsen bestaat hij uit lagen hekwerk en prikkeldraad, militaire patrouillewegen, zandpaden om voetafdrukken te traceren, greppels en bewakingscamera’s”.²⁰⁵

In 2007 was reeds een half miljoen Palestijnen een direct slachtoffer van de met misprijzen voor de lokale bevolking gebouwde Scheidingshek.²⁰⁶ In agrarisch gebied is land van Palestijnse boeren vaak

²⁰² Over de rol van de wegeninfrastructuur in de kolonisering van de West Bank, zie het rapport van het Israeli Centre for Public Affairs en Breaking the Silence: “*Highway to Annexation: Israeli Road and Transportation Infrastructure Development in the West Bank*” (Dec 2020, pdf, 39p.), <https://www.breakingthesilence.org.il/in-side/wp-content/uploads/2020/12/Highway-to-Annexation-Final.pdf>. Citaat: “Palestinian development and roads generally run north-south. Therefore, significant Israeli infrastructure is designed to run east-west, fragmenting Palestinian territory and suburbanizing these settlements by connecting them to roads in Israel proper. A significant portion of the projects currently in planning or underway in the West Bank are the construction or expansion of these lateral roads.”

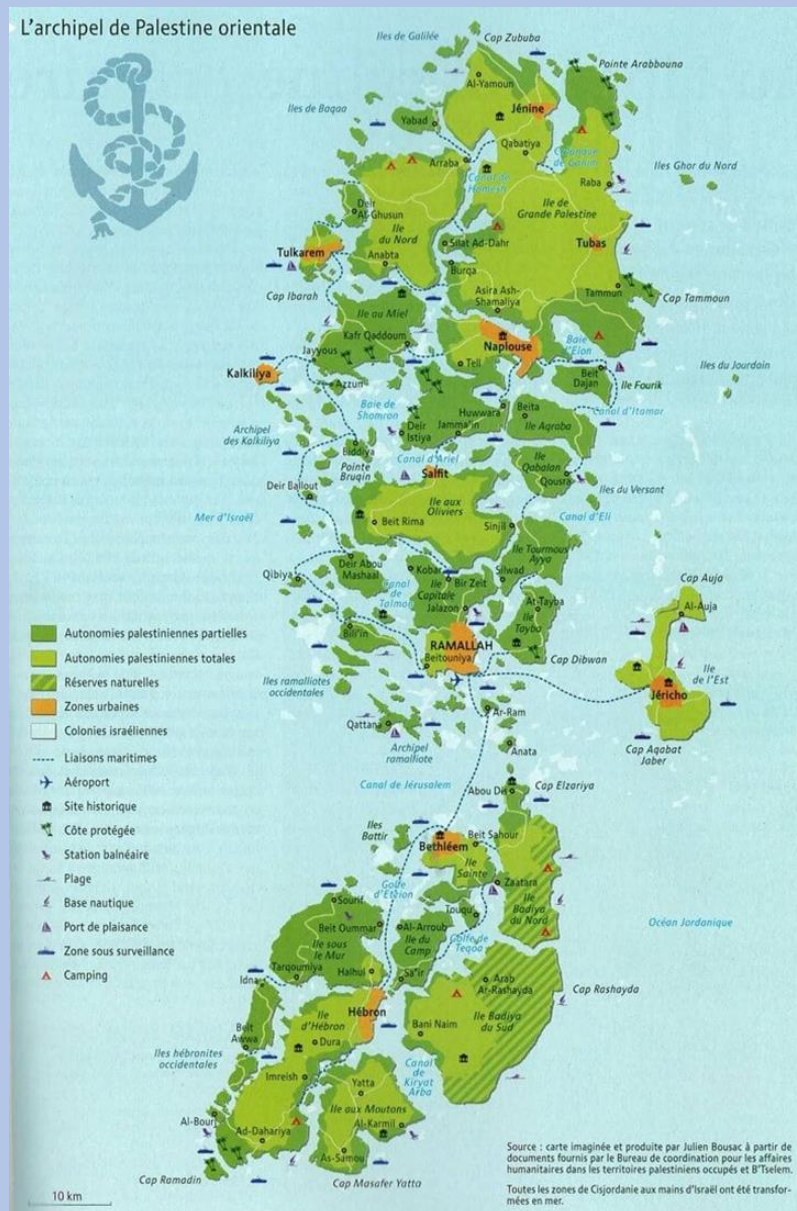
²⁰³ Over de ‘architectuur’ van de Muur en de vele wijzigingen bij de aanleg, van de route ervan onder de druk van belangengroepen, internationaal en Palestijns verzet tegen “*the horrific impact of the Wall on the daily lives of Palestinians*,” zie (alvast tot 2007) ch. 6, “*The Wall: Barrier Archipelagos and the Impossible Politics of Separation*” in Eyal Weizman, “*Hollow Land. Israel’s Architecture of Occupation*” (2007). PS 1 dunam is 0,1 ha.

²⁰⁴ Het checkpoint van Qalandiya (bij Ramallah), gedefinieerd als een “*terminal*”, is één van de hyperdrukke en meest beruchte: “voor duizenden Palestijnen is het de belangrijkste grensovergang naar Oost-Jeruzalem en Israël. Ongeveer 26.000 Palestijnen maken dagelijks de doorsteek: voor hun werk, om familie te bezoeken in nabij gelegen dorpen die door de scheidingsmuur zijn afgesneden, of om een medische behandeling te krijgen. Hoewel de afstand slechts enkele mijlen bedraagt, kan de reis uren duren,” zie: Harrison Jacobs, “*I took the excruciating 10-mile journey through Israel’s most notorious military checkpoint that adds hours to the daily commute for 26,000 Palestinians*” (7 Aug 2018): <https://www.businessinsider.nl/israel-palestine-qalandiya-checkpoint-commute-photos-2018-8>.

²⁰⁵ Stop The Wall, <https://stopthewall.org/the-wall/>. In een omstandig advies van 2004 heeft het Internationaal Gerechtshof de Muur illegaal verklaard. Zie “*Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, Advisory Opinion*” (ICJ, July 2004): <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/131/131-20040709-ADV-01-00-EN.pdf>.

²⁰⁶ Nadia Abu-Zahra & Adah Kay, “*Unfree in Palestine*,” pp. 117-118.

tussen de 'Muur'/het hek en de Groene Lijn komen te liggen (de zgn. "seam zone"). Poorten die het voor een teler alsnog mogelijk moeten maken om zijn land te betreden en bewerken, worden slechts voor een beperkte tijd geopend - of soms helemaal niet, afhankelijk van de grillen van de soldaten.²⁰⁷

Met behulp van deze en nog vele andere structuren heeft de kolonisator het Palestijnse territorium op de Westelijke Jordaanoever (Gebieden A en B) versplinterd in "227 bevolkingseilandjes gegroepeerd in zo'n 35 mini-Palestinatans."²⁰⁸ Ze kunnen tot op zekere hoogte vergeleken worden met de 10 Zuid-Afrikaanse Bantostans.

Het onderlinge verkeer wordt voortaan gekanaliseerd via Israëli-sche militair gecontroleerde 'bottlenecks'.²⁰⁹ Tegemoetkomend, inderdaad, aan Israëls veiligheidsbepoornissen, heeft het Akkoord van 1993 ("voorlopig") de oppervlakte van elke erkende entiteit in de A en B Gebieden beperkt en, zoals eerder aangestipt, de onderling gecreëerde tussenruimtes tot Gebied C gerekend - en dus onder Israëli-sche militaire controle geplaatst. Die door het IDF omheinde kantons werden erdoor herleid tot een soort van openluchtgevangencellen of getto's. Elke verplaatsing ertussen vereist sedertdien een al dan niet tijdelijke "per-

mit" van de 'Civiele Administratie,' zeg maar: bezettingsbureaucratie.

²⁰⁷ Zie Machsom Watch, « Gates » : "Because the 'separation fence' follows such an absurd route, it has been necessary to install a number of gates that let children go to their schools and permit farmers access to their fields (q.v. 'seam area'). In actual practice, it is the army that controls these gates and opens and closes them as it sees fit. Thus, for example, during the olive harvest, it is the army which determines the hours when the gates will open and close and thus exactly how long the olive-harvest season can last. In many areas, the Palestinians have simply been forbidden to work their lands at any point in the year, a prohibition whose effect is already visible in the run-down state of the olive groves. URL: <https://machsomwatch.org/en/node/51795> .

²⁰⁸ Lucas Catherine, "Palestina. Geschiedenis van een Kolonisatie" (3de herz. druk, 2017), p. 290.

²⁰⁹ Weizman, o.c, p. 146, met verwijzing naar Amira Hass, "The Roads Not Taken. Restrictions have turned the West Bank into isolated enclaves" (Haaretz, March 24, 2006), <https://www.haaretz.com/1.4897867> .

“De Palestijnen moeten daardoor een dozijn verschillende reisvergunningen aanvragen, die elk aan verschillende categorieën van personen het recht geven om via verschillende categorieën van controlepoorten naar verschillende categorieën van ruimten te reizen.” (Weizman, l.c.)

‘Cartografisch’ bekeken, daarom, kan de Palestijnse pseudostaat gezien worden als een *archipel van allemaal aparte eilandjes middenin een Israëlische zee*.²¹⁰ In de realiteit van elke dag betekent het dat Palestijnen ertoe veroordeeld zijn een territoriaal verdeeld én tegelijkertijd opgesloten leven te leiden (zeg maar: te lijden). Bovendien, het weze vanaf muren, afsluitingen of wachttorens alsook via bewakingscamera's, drones en ballonnen staan de mensen onbeschermd bloot aan schietgrage jonge soldaten alsook aan de haatvolle agressies en het vandalisme van opgepept jongkolonistenuit. Tegelijkertijd riskeren zij ook 's nachts geterroriseerd te worden door brutale militaire raids in privéwoningen, eventueel zelfs met bijthonden.²¹¹

Let wel: de door Israël aan de onderworpen bevolking opgelegde politiek van fragmentatie en segregatie beperkt zich niet tot regio's. Waar nuttig of nodig — vanuit het oogpunt van de kolonisator — kan ze ook opgelegd worden aan een stad, tussen de wijken en straten ervan. Oost-Jeruzalem buiten beschouwing latend, geldt dat in een bijzonder brutale vorm voor Al-Khalil of (Hebreeuws) Hebron. Als de tweede grootste stad van de Westoever, fungeerde ze van oudsher als het commerciële centrum voor de hele zuidelijke Westoever. Tegelijkertijd, kun je zeggen, is Al Khalil/Hebron een stad met een kwalijke ‘geschiedenis’.²¹²

In het kader van de Oslo Akkoorden 1997 is de stad opgedeeld in twee ‘areas.’ H1, met meer dan 80% van de oppervlakte en ca 215.000 autochtone stedelingen, staat onder de volle bevoegdheid van de Palestijnse Autoriteit. H2, kleiner dan 20% en met ook een kleine duizend ultraorthodoxe kolonisten, betreft onder meer de Oude Stad rond de Ibrahimi Moskee.²¹³ ‘Veiligheid’ in H2 is een uitsluitend Israëlische bevoegdheid, volledig in handen van het IDF en de Shin Bet. Dat heeft in de loop der jaren geleid tot een zeer verregaande en brutale segregatie ten bate van de kolonistenfamilies en volledig ten koste van de autochtone bevolking. Wat de ideologie betreft van die Joodse kolonisten:

“Hebron is de enige Palestijnse stad met Israëlische vestigingen in het midden ervan. De fundamentalistische kolonisten, beïnvloed door het gedachtegoed van Rabbi Avraham Yitzhak Kook,

²¹⁰ Zie afbeelding. Deze cartografische ‘weergave’ van de hand van Julien Boussac is in 2009 gepubliceerd in de Wereldatlas van Le Monde Diplomatique. Zie de Association France Palestine Solidarité (23 mars 2009), *“L’archipel de Palestine orientale”*, <https://www.france-palestine.org/L-archipel-de-Palestine-orientale>. Voor een bijzonder overzichtelijke en duidelijke, *échte* kaart van de West Bank (met opname van alle locaties en velerlei informatie), zie OCHA, *“WEST BANK - Access Restrictions, June 2020,”* https://www.ochaopt.org/sites/default/files/westbank_a0_25_06_2020_final.pdf.

²¹¹ Zo Amira Hass, in: *“There is never ‘quiet time’ in the West Bank”* (Haartz, Nov 24), <https://www.haaretz.com/opinion/.premium-there-is-never-quiet-time-in-the-west-bank-1.10410731>.

²¹² Op 25 februari 1994 heeft de Amerikaanse Jood Baruch Goldstein een bloedbad aangericht onder moslims die in de moskee aan het bidden waren. 29 werden door hem vermoord en 125 gewond (19 ervan werden nadien door IDF soldaten bij hun vlucht naar buiten doodgeschoten...). Goldstein, door Palestijnen gedood, heeft een ereperk gekregen in Kiryat Arba, kolonie gebouwd *en plus* in de voortuinen van Hebron. Hoewel slachtoffers, zijn het de Palestijnse inwoners die sedertdien de prijs moeten betalen voor Goldsteins massamoord. Anderzijds, nog verder terug in de tijd, eind augustus 1929 tijdens een algemene revolutie tegen de Britten, is onder de Joodse bevolking in Hebron - kolonisten en Sefarden - een bloedbad aangericht. De herinnering eraan wordt door Israël misbruikt om het dagelijkse leven vandaag voor de Palestijnse inwoners van het oude stadsdeel onleefbaar te maken. PS Vandaag zijn 6 volgelingen van hem (zgn. ‘Kahanisten’) verkozen als lid van de Knesset.

²¹³ Voor Joden geldt het oude gebouw als de Tombe van de Patriarchen. In 2017 is ze door de UNESCO erkend als Palestijns erfgoed. Binnenin is het gebouw ingedeeld in twee, absoluut afgescheiden ruimtes. De toegang voor Joden wordt voortdurend gemaximaliseerd, die voor Palestijnen zoveel mogelijk gehinderd.

vallen op door hun extreme ideologie en letterlijke interpretatie van joods-religieuze teksten. Zij zijn verenigd in hun overtuiging dat 'Eretz Yisrael' "*the spatial center of holiness in the world*" vormt, alsook dat Hebron en de rest van de West Bank naar goddelijk recht als 'joods' horen te worden beschouwd."²¹⁴

Niet minder dan 22 militaire checkpoints en 64 fysieke obstakels allerhande (zoals: betonnen barrières, opgestapelde tonnen en vergrendelde poorten) houden de autochtone inwoners van de Oude Stad weg van de hoofdstraten en van de kolonistenbuurten. De ooit heel drukke Shuhada Street met name is door het leger afgesloten.²¹⁵ Voor handel en toerisme²¹⁶ en voor de autochtone bewoners zelf is de Israëlische onteigeningspolitiek rampzalig. Ze worden op die manier dagelijks onderworpen zo al niet aan direct fysiek geweld,²¹⁷ dan toch aan nooit aflatende onrust en pesterijen. Het doel: hen het leven onmogelijk maken zodat ze 'uit vrije wil' zouden vertrekken.²¹⁸ Ook fysieke dreigementen en aanvallen door kolonisten, vaak ondersteund door de soldaten, moeten daartoe bijdragen, aldus Amira Hass.²¹⁹ Ter illustratie over hoe het er in de Oude Stad nu aan toegaat, nog een recente getuigenis, 3 februari 2022:²²⁰

"Vorige week sloot het Israëlische leger 45 Palestijnse winkels in de Oude Stad van Hebron, zonder de ondernemers te vertellen waarom of wanneer ze weer open zouden mogen. De sluiting, die Palestijnse bewoners beschreven als een collectieve straf, begon op 27 januari nadat de winkels het doelwit waren geworden van Israëlische kolonisten tijdens confrontaties tussen Palestijnen en Joodse religieuze studenten in de nabijgelegen Hebron Yeshiva... Na een onderzoek door +972 en Local Call kregen de winkels zondag toestemming weer open te gaan."

Vandaag, onder de regering van Naftali Bennet, geniet de ultraorthodoxe kolonie in Hebron steun op de hoogste politieke niveaus. Op 28 november j.l. heeft de Israëlische president Isaac Herzog (ooit nog voorzitter van de Arbeidspartij) het bestaan om, vergezeld door kolonisten en leden van de

²¹⁴ Zie de uitgebreide website over Hebron, "*Mapping the Apartheid*," met de "*Introduction*" ervan: <https://www.hebronapartheid.org/index.php?page=introduction>.

²¹⁵ Zie de campagne van de 'Friends of Hebron': <https://www.friendsofhebron.com/openshuhadastreet>. Zie ook B'Tselem, "*Hebron City Center*," <https://www.btselem.org/hebron>: "Palestinians living in the area are subjected to extreme restrictions on their movement by car or on foot – including the closure of main streets – while settlers are free to go where they wish. In addition, the military has issued shutdown orders to hundreds of stores and commercial establishments in the area."

²¹⁶ Zie: MIFTAH, "*Policy Paper: The Situation of Trade and Tourism in the Old City of Hebron*" (July 07, 2021), Executive Summary: <http://www.miftah.org/Display.cfm?DocId=26710&CategoryId=4> Het rapport zelf (10p.), http://www.miftah.org/Doc/Factsheets/Miftah/English/PolicyPaper_The_Situation_of_Trade_and_Tourism_in_the_Old_City_of_Hebron_En.pdf

²¹⁷ "*Israeli Soldiers Brutally Beat Palestinian Student at Checkpoint in Hebron*" (The Palestine Chronicle, Aug 30, 2021), <https://www.palestinechronicle.com/israeli-soldiers-brutally-beat-palestinian-student-at-checkpoint-in-hebron/>.

²¹⁸ Zie hierover het rapport van B'Tselem (Sept 2019): "*Playing the Security Card. Israeli Policy in Hebron as a Means to Effect Forcible Transfer of Local Palestinians*" (35 blz.). Het kan online gedownload worden op het URL https://www.btselem.org/sites/default/files/publications/201909_playing_the_security_card_eng.pdf.

²¹⁹ Amira Hass, "*Settlers Attack Palestinians. The Israeli Army Punishes the Palestinians. Repeat.*" "The silence of the night in a Hebron neighborhood was broken by a dozen young Jews running down the street bashing cars in front of the soldiers protecting them. It's not a rare event" (Haaretz, Dec 4, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.MAGAZINE-settlers-attack-palestinians-the-israeli-army-punishes-the-palestinians-repeat-1.10439219>.

²²⁰ Basil al-Adraa "*Israeli soldiers force closure of Palestinian stores in Hebron's Old City.*" After settlers attacked Palestinian store owners, the Israeli army punished the Palestinians by shutting their businesses for nearly a week" (+972, Feb 3, 2022), <https://www.972mag.com/army-closure-stores-hebron/>

Knesset, naar Hebron te komen om in de ‘Tombe van de Patriarchen’ het joodse Chanoeka te vieren. Israëlische troepen hadden onderwijl de poorten van de moskee gesloten en de Palestijnen die bijeen waren gekomen om te protesteren, de toegang ontzegd.²²¹

3.11. Belangrijk: Palestijnen worden per definitie elk apart, als individu, geconfronteerd met het controle- en vergunningenstelsel. Hun relatie met de bezetter, anders gezegd, wordt niet gemedieerd via een collectiviteit (bv. de Palestijnse Autoriteit) maar is als het ware ‘geprivatiseerd.’ Bij elke verplaatsing uit de eigen enclave naar gelijk welke bestemming: werk, school, familie, enz. stuit je telkens *als énkeling* (eventueel met een gezinslid) op militaire “stops” en om die veilig te kunnen passeren en je bestemming te bereiken, dien je behalve over je ID te beschikken over een relevante persoonlijke vergunning. Dat geldt, zoals hoger reeds opgemerkt (kap. 3.3), bijvoorbeeld ook om als landbouwer *je eigen land* te mogen betreden en bewerken. Of om als bouwvakker in Israël te mogen gaan werken (meestal dien je op de ‘zwarte markt’ je werkvergunning te *kopen*).²²² Maar ook om te trouwen, om je te laten behandelen of om je elke dag naar je school of universiteit te kunnen begeven, enz., enz. heb je Israëlische vergunningen nodig.

Israëls repressieve politiek, daarom, van fragmentering van het Palestijnse territorium én onderwerping van de bevolking aan een geïndividualiseerd vergunningenstelsel heeft als bedoeld effect dat de bevolking géén gezamenlijke, d.i. ‘nationale’ vuist kan maken. Opgesloten, elk in hun ‘enclave,’ zijn met name dorpingen tegelijkertijd zo goed als weerloos overgeleverd zijn aan de terreur en het al-maar toenemende vandalisme van de “hilltop youth,” dwz het extremistisch, religieus-nationalistisch jongkolonistenuig dat gewapend met stokken en stenen (soms zelfs gewapend) afzakt uit de hoger gelegen “outposts.”²²³ In hun ‘historische’ rol van “frontier rabble” in dienst van Israël’s koloniseringsproject, wordt deze terroristen door de autoriteiten weinig of niets in de weg gelegd — heel vaak, trouwens, krijgen zij bescherming van de uitgestuurde soldaten tegen de belaagde bevolking.²²⁴

²²¹ Zie: Ahmad Melhem, “Israel settlement expansion risks escalation in Hebron.” “Israeli President Isaac Herzog’s November 28 visit to the Tomb of the Patriarchs has highlighted a seemingly pro-settler approach to government policies in the already tense city” (Al-Monitor, Dec 9, 2021), <https://www.al-monitor.com/originals/2021/12/israel-settlement-expansion-risks-escalation-hebron>.

²²² Zie nu Tali Heruti-Sover, “The Great Exploitation: Palestinians Forced to Pay Huge Sums to Work in Israel.” Under the current system, tens of thousands of Palestinian workers are each forced to pay 2,500 shekels (\$780) a month for a work permit in Israel. The money is divided up between a Palestinian middleman and an Israeli contractor” (Haaretz, Jan 27), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.MAGAZINE-the-great-extortion-of-palestinians-workers-forced-to-pay-huge-sums-to-work-1.10571294>.

²²³ Zie nu B’Tselem: “State Business: Israel’s misappropriation of land in the West Bank through settler violence” (Nov 2021), https://www.btselem.org/publications/202111_state_business. Ook: “Settler Violence = State Violence” (updated 25 Nov 2021), https://www.btselem.org/settler_violence. Recentelijk heeft een viceminister (en ex-generaal) hierover klare taal gesproken - wat hem niet in dank is afgenomen door zijn collega’s: “Deputy minister assails settlers at illegal outpost as ‘subhuman,’ sparking furor.” Meretz’s Yair Golan says Homesh residents are ‘carrying out a pogrom’ against neighboring Palestinians; Bennett calls remarks ‘shocking, generalizing and a borderline blood libel’ (Emanuel Fabian, The Times of Israel, Jan 6, 2022), <https://www.timesofisrael.com/deputy-minister-assails-settlers-at-illegal-outpost-as-subhuman-sparking-furor/>.

²²⁴ Het optreden van “frontier rabble” was altijd reeds typisch voor vestigingskolonialisme, ook in de 19de eeuw. Zie: Patrick Wolfe, “Settler Colonialism and the Elimination of the Native” (Journal of Genocide Research, 2006, p. 392): “Rather than something separate from or running counter to the colonial state, the murderous activities of the frontier rabble constitute its principal means of expansion. These have occurred behind the screen of the frontier, in the wake of which, once the dust has settled, the irregular acts that took place have been regularized and the boundaries of White settlement extended. Characteristically, officials express regret at the lawlessness of this process while resigning themselves to its inevitability.”

Het voorgaande, echter, mag niet misbegrepen worden: de kwalijke effecten van het Israëlische checkpoint- en vergunningensysteem treffen niet enkel fysieke personen maar ook maatschappelijke sectoren die erdoor ondermijnd worden. Dat geldt met name voor de twee sectoren waarop de Palestijnse samenleving zich in het verleden altijd, met reden, heeft laten voorstaan, zeg maar in het Midden-Oosten: het onderwijs en de gezondheidszorg. In wat volgt, beperk ik me grotendeels tot de gevolgen voor het Palestijnse onderwijssysteem. Voor de gezondheidszorg moet ik het houden bij een paragraaf en verwijzingen- met excuses.

Het Palestijnse onderwijssysteem — ooit een voorbeeld van excellentie in het Midden-Oosten — vormt reeds vele jaren het mikpunt van de Israëlische bezetter. Van ‘lager’ tot ‘hoger’ wordt het geërodeerd door de vele restricties inzake mobiliteit, gecombineerd met zowel de repressie vanwege het bezettingsleger als met het door haat gedreven geweld van de kolonisten.

Wat op het spel staat, vooreerst, is, ‘banaal (?)’, of leerlingen én leerkrachten van een school, respectievelijk studenten en docenten dagelijks hun school of instelling althans grotendeel op tijd kunnen bereiken. Wat met de Muur, de verregaande fragmentering van de West Bank, de checkpoints, wegen en andere versperringen, omleidingen, een opgelegd uitgaansverbod, enz. is zoiets sedert de jaren 2000 steeds meer een groot probleem geworden. Zo meldde UNICEF in oktober 2002 reeds dat een kwart miljoen kinderen en 9.300 onderwijzers niet bij machte waren hun normale klassen te bereiken. Enkele gegevens uit het verleden (de problemen zijn sedertdien alleen maar toegenomen): ²²⁵

“In oktober 2002... noteerde UNICEF dat bijna een kwartmiljoen kinderen en 9.300 leraars hun normale klaslokalen niet konden bereiken. Minstens 560 scholen waren gesloten wegens een militair uitgaansverbod, afsluitingen en opsluitingen-in-huis. Tussen september 2000 en mei 2004 leidden zulke maatregelen tot de sluiting van 1.289 scholen. Het Israëlisch leger gebruikte ook militaire orders om scholen en universiteiten te sluiten. In Hebron bv., in 2003, werden de Hebron Universiteit en de Palestine Polytechnic gedurende 8 maanden gesloten waardoor 6000 studenten getroffen werden; in hetzelfde jaar werden 10 scholen in Hebron gesloten. In 2002 begon de Muur 22 zones te scheiden van hun scholen... De VN herhaalde hun waarschuwingen betreffende de effecten van bewegingsrestricties op het onderwijssysteem en op Palestijnse kinderen: “De toegang tot het onderwijs is direct gecorreleerd aan Israëls beleid van afsluiting en uitgaansverbod en militaire operaties. Leerkrachten en leerlingen kunnen hun school niet meer bereiken... Wat nog leerkrachten betreft, moest UNRWA de prioriteit geven aan leerkrachten die de school konden bereiken boven relevante onderwijservaring of academische specialisatie.”

Bovenop deze hindernissen gecreëerd door het door Israël opgelegde ‘hindernissenparcours,’ komen de regelrechte gewelddaden van soldaten en kolonisten zowel tegen leerlingen: in school, op weg naar school of naar huis, als tegen de schoolgebouwen. Eén voorbeeld: de gewelddaden tegen twee lagere schooltjes (jongens, meisjes) in een dorp bij Nablus, genoteerd gedurende een jaar:²²⁶

²²⁵ Zie Nadia Abu-Zahra & Adah Kay, o.c., ch. 7, “Education,” pp. 143-151.

²²⁶ “Lubban al-Sharqiyah, a village of 4,000 people located 15 km south of Nablus.” Zie: Gideon Levy & Alex Levac (16 Dec 2021): “Israeli Troops and Settlers Zero in on a New Target for Attacks: Palestinian Schools.” Israeli soldiers forcibly prevent these Palestinian kids from reaching school, and fire tear-gas grenades into classrooms. Settlers curse and beat them, and humiliate their teachers. Imagine what sort of sentiments are brewing here (Haaretz, Dec 16, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/twilight-zone/.premium.HIGH-LIGHT.MAGAZINE-israeli-troops-and-settlers-have-new-target-for-attacks-palestinian-schools-1.10473088>.

"Yakub Issawi [voorzitter van de gemeenteraad] bewaart de informatie die hij het afgelopen jaar heeft verzameld in zijn mobiele telefoon. Het leger brak acht keer in de scholen in terwijl er les werd gegeven; troepen verhinderden 76 keer dat leerlingen de scholen konden bereiken. Vijf keer zijn er drones boven het gebied gesignaleerd - het is niet duidelijk of het leger of de kolonisten ze hebben gelanceerd, maar ze hebben de kinderen gestoord en bang gemaakt. Zeven keer werden traangasgranaten in klaslokalen gegooid, en telkens moesten de gebouwen worden ontruimd. Leerlingen werden 13 keer geslagen, maar liepen geen verwondingen op. Dertien leerlingen werden in hechtenis genomen voor een paar uur of een paar dagen. De IDF vergrendelde 15 keer de poorten van de scholen. Kolonisten vielen leerlingen zeven keer gewelddadig aan. En er waren ongeveer 100 incidenten, zegt Issawi, waarbij dreigende troepen of kolonisten bij de ingangen van de scholen stonden." Over de kolonisten in de buurt: "'Ze hakken onze bomen om en verbranden velden," zegt Iwassi. "Je staat 's morgens op en al je olijfbomen zijn omgehakt. Ze willen een lege school en een leeg dorp en een land zonder Palestijnen."

Ook Palestina's universiteiten²²⁷ - docenten, onderzoekers en studenten - hebben zwaar te lijden onder de militair-burocratische restricties, de repressie, de raids en de sabotage uitgaande van het IDF, i.c. Israël's apartheidsregime. Het recht op academische vrijheid wordt constant geschonden:²²⁸

"Er zijn talrijke beperkingen op de toegang tot de Palestijnse universiteiten. Sommige zijn algemene beperkingen op de toegang tot Gaza of de Westelijke Jordaanoever, die voor iedereen gelden, dus ook voor studenten en professoren. Andere beperkingen echter zijn specifiek gericht tegen Palestijnse studenten - voor Israël vertonen zij per definitie een "*hoog risicoprofiel*" - als ook tegen de Palestijnse universitaire instellingen zelf, die door Israël worden omschreven als "*broeikassen voor het kweken van terroristen*".²²⁹

Terwijl er voorheen een hechte samenwerking was tussen verschillende instellingen, en studenten uit Gaza bijvoorbeeld gingen studeren aan een universiteit in de West Bank, heeft Israël's afsluiting en blokkade van de Strook daaraan een einde gemaakt.²³⁰ Onder de verregaande restricties, hoe dan ook, op het vlak van mobiliteit ook binnen de West Bank worden de universiteiten meer en meer herleid tot '*lokale*' instellingen.

Voor de Birzeit University (BZU), bij Ramallah, één van de grootste (vanaf 2020 telt ze meer dan 15.000 studenten) en meest internationaal gerichte Palestijnse universiteit, was en is het mikpunt

²²⁷ Lijst van 24 Palestijnse universiteiten en instituten, in de West Bank en de Gazastrook: <https://www.bacbi.be/pdf/universities1.pdf>. Zie ook: het rapport "*Les universités palestiniennes sous l'occupation*" (AURDIP, 1 juillet, 2015), <http://www.aurdip.org/les-universites-palestiniennes.html?lang=fr>.

²²⁸ Sari Bashi, "*Israel's truthiness on Palestinian academic freedom*" (+972 Magazine Jan 13, 2015), <https://www.972mag.com/israels-truthiness-on-palestinian-academic-freedom/>. Cf. Prof. Imad Barghouti (Al-Quds) die in 2020-21 bijna een vol jaar in administratieve detentie is opgesloten geweest voor een bericht op Facebook, <https://www.scientists4palestine.com/prof-barghouthi-is-free/> (zie hoger n. 134).

²²⁹ Zie algemeen: "*Legal Framework: Higher Education. Rights and Obligations under International and Israeli Law*" (Gisha - Legal Center for Freedom of Movement, May 2020), <http://gisha.org/UserFiles/File/safepassage/PositionPapers/Eng/education.pdf>.

²³⁰ Voor onderzoekers en studenten in de Gazastrook werd het bovendien extra moeilijk gemaakt om via Erez Crossing naar het buitenland te reizen: als voorwaarde om aan boord te mogen van de shuttle naar de Allenby Bridge moesten zij een verbintenis te ondertekenen dat ze voor minstens een jaar niet naar Gaza zouden terugkeren. Zie: "*Gisha in letter to Gaza CLA: Stop the unlawful practice of making Gaza residents sign a commitment not to return for a year as they exit via Erez Crossing*" (Aug 9, 2017), <http://gisha.org/updates/8107>.

van repressie. In het verleden werd zij verschillende keren door het leger gesloten, de langste keer tussen 1988 en 1992.²³¹ De campus ervan is vaak het toneel van militaire raids, waarbij studenten en studentes door speciale eenheden (vaak vermoemd) met veel geweld worden opgepakt.²³² Velen ervan worden aansluitend soms voor lange tijd opgesloten in ‘administratieve detentie.’²³³ Heel recent nog in januari 2022:²³⁴

“Israëlische bezettingstroepen hebben op maandag 10 januari 2022 vijf Palestijnse studenten-leiders gearresteerd buiten de Oostpoort van de campus van de Birzeit Universiteit, wat leidde tot protesten en verontwaardiging over de voortdurende aanvallen tegen het Palestijnse studentenleven. Speciale bezettingstroepen bestormden met geweld de campus met een gecombineerde troepenmacht van vermoemde eenheden die handwapens droegen en volledig bewapende soldaten, en vuurden met scherp op Palestijnse studenten.”

Zoals op de website van ‘The Right to Education’ (BZU) gesteld wordt:²³⁵

“De systematische obstructie, door de illegale Israëlische bezetting, van het Palestijnse onderwijs op de Westelijke Jordaanoever en in de Gazastrook vormt niet alleen een schending van de mensenrechten van individuen, maar ook een aanslag op de ontwikkeling van de Palestijnse samenleving als geheel. Frequente afsluitingen van steden, honderden militaire wegversperringen en de bouw van de illegale Muur verhinderen duizenden studenten en docenten om hun scholen en universiteiten te bereiken. Studenten worden regelmatig het slachtoffer van intimidatie en willekeurige arrestatie door Israëlische soldaten. Universiteiten en scholen werden gesloten, overvallen en aangevallen.”

²³¹ Zie: “Birzeit University”, https://en.wikipedia.org/wiki/Birzeit_University . En “(BZU) University Closure History.” Occupation forces closed down the university 15 times, as listed below, <https://www.birzeit.edu/en/about/history/education-under-occupation/closures-history> (1973-1992). En <https://www.birzeit.edu/en/about/history/education-under-occupation/violations> .

²³² “West Bank: Israeli forces storm Birzeit University, shoot and arrest students.” Birzeit condemns the ‘blatant attack’ and calls for the protection of educational institutions. At least one Palestinian student has been wounded by Israeli fire and four others were arrested as soldiers stormed Birzeit University near Ramallah on Monday. A group of undercover Israeli agents, known as *Mustarebeen* [i.e. vermoemd als Palestijnen], entered the university’s campus from the northern gate and fired live bullets at the students, Birzeit University said in a statement posted on Facebook. The soldiers opened fire to keep students away as they made their arrests, wounding two people, according to Palestinians news agency Wafa. (Middle East Eye, Jan 10, 2022), <https://www.middleeasteye.net/news/israel-palestine-birzeit-university-stormed-shoot-arrest-students> . Zie ook “Birzeit University community stands as one against Israeli military raid on campus” (BZU, Dec 14, 2021), <https://www.birzeit.edu/en/news/birzeit-university-community-stands-one-against-israeli-military-raid-campus> .

²³³ “UN panel finds that three female Palestinian students from Birzeit University are in arbitrary detention, following legal submission from LPHR and Addameer” (Lawyers for Palestinian Human Rights, July 1, 2021), <https://lphr.org.uk/latest-news/un-panel-finds-that-three-female-palestinian-students-from-birzeit-university-are-in-arbitrary-detention-following-legal-submission-from-lphr-and-addameer/>

²³⁴ “Five Palestinian student leaders at Birzeit University seized by Israeli occupation forces” (Samidoun, Jan 10, 2022), <https://samidoun.net/2022/01/five-palestinian-student-leaders-at-birzeit-university-seized-by-israeli-occupation-forces/> . PS Studenten worden ook thuis opgepakt.

²³⁵ “The Right to Education Campaign,” <https://www.birzeit.edu/en/right2edu> . “Right to Education Campaign denounces the arrest of students by Palestinian security forces.” The campaign sees that it is deeply worrying that students are being held by Palestinian forces and are deprived of their right to education, and academic freedom. (28 Dec 2021), <https://www.birzeit.edu/en/news/right-education-campaign-denounces-arrest-students-palestinian-security-forces> .

Maar ook de internationale samenwerking van Palestijnse universiteiten met buitenlandse instituten, academici en onderzoekers wordt door de Civil Administration gesaboteerd in wat een vorm van “scholasticide” moet genoemd worden. Zo was het voor buitenlandse docenten reeds lastig gemaakt om het gepaste verblijfsvisum te krijgen of te hernieuwen (hernieuwingen worden geweigerd of uitgesteld; soms wordt enkel een ‘toeristenvisum’ verstrekt...). Sommigen van hen zijn wegens zulke visaproblemen reeds verplicht geworden om de Westelijke Jordaanoever te verlaten...²³⁶ Nogmaals de BZU - zoals gezegd de meest internationaal gerichte Palestijnse universiteit - heeft zwaar te lijden onder deze Israëlische sabotage die in strijd is met het internationaal recht. Reeds in 2018 werd door de Rector, Prof. Abdullatif Abuhijleh, daaromtrent een oproep gelanceerd tot internationale academische solidariteit.²³⁷ Dit jaar, echter, februari 2022, heeft de Israëlische bezettingsadministratie nieuwe maatregelen afgekondigd die een verdere afbraak betekenen van de academische vrijheid van de Palestijnse universiteiten.²³⁸ Zoals Amira Hass het kort samenvat: ²³⁹

“Israël zal Palestijnse instellingen voor hoger onderwijs enkel toestaan docenten uit het buitenland in dienst te nemen indien zij les geven op gebieden die door Israël als essentieel zijn aangemerkt, en alleen als de docenten en onderzoekers deskundig zijn en ten minste een doctoraat hebben, volgens een nieuwe reeks procedures van het Ministerie van Defensie.”

Eens te meer is de BZU hiertegen als eerste in verzet gegaan, met *“Call to Action Birzeit University Rejects Israeli Measures Against Academic Freedom.”*²⁴⁰

Wat nog, heel kort, de Palestijnse gezondheidszorg betreft, zij heeft evenzo of nog zwaarder structureel te lijden onder Israëls militair-bureaucratische politiek om het recht op mobiliteit van de bevolking ruw aan banden te leggen bij middel van het territoriale rooster van checkpoints en

²³⁶ Zie *“Birzeit University condemns breach of academic freedom after academics forced to leave Palestine”* (BZU, July 12, 2018), <https://www.birzeit.edu/en/news/birzeit-university-condemns-breach-academic-freedom-after-academics-forced-leave-palestine>. En: *“Birzeit University continues to lose international faculty as Israel persists in discriminatory policy. Update”* (BirZeit University, Nov 14, 2019): <https://www.birzeit.edu/en/news/update-birzeit-university-continues-lose-international-faculty-israel-persists-discriminatory>. Ook: Adalah, April 20, 2021: *“Israel forcing international lecturers out of West Bank Palestinian universities.”* Birzeit University, Adalah, Al-Haq now fighting to end escalating discriminatory Israeli policy aimed at preventing international academics from staying in the West Bank and refusing to renew visas for those with teaching contracts, <https://www.adalah.org/en/content/view/9767>.

²³⁷ Met BACBI hebben wij de academische overheden in ons land, frans- en nederlandstalig, opgeroepen tot solidariteit. Alleszins vanwege de Vlaamse rectoren toe heeft dat tot een positieve reactie geleid. Zie (met opname van de brief van rector Abdullatif Abuhijleh), ons dossier aan de Vlaamse rectoren (5 oktober 2018, pdf, 7blz.): <https://www.bacbi.be/pdf/Birzeit-brief-aan-VLIR.pdf>. Zie ook op de BACBI website: *“Academy Against Israel Scholasticide,”* <https://www.bacbi.be/Home.htm#scholasticide>.

²³⁸ Voor het bureaucratische reglement voor verblijfsvergunningen van ‘buitenlanders’, *“Procedure for entry and residence of foreigners in the Judea and Samaria area”* (20Feb, 2022), 95p.: klik hier. Voor ‘academische: pp. 31-38: 3. Lecturers and researchers in the field of higher education; blz. 38-44: 4. Students.

²³⁹ Amira Hass, *“Israel to Decide for Palestinians Which Foreign Lecturers Can Teach at West Bank Universities.”* A set of procedures published by the Defense Ministry puts further restrictions on who can enter, work and stay in the West Bank” (Haaretz, Dec 4, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.MAGAZINE-settlers-attack-palestinians-the-israeli-army-punishes-the-palestinians-repeat-1.10439219>. Zie ook Haaretz Editorial: *“Resist Israel's Academic Occupation of the Palestinians”* (Haaretz, March 10, 2022), <https://www.haaretz.com/opinion/editorial/academic-occupation-1.10664954>. Voor het nieuwe militair-bureaucratische reglement, *“Procedure for entry and residence of foreigners in the Judea and Samaria area”* (20Feb 2022), 95p. klik hier. Pp. 31-38: 3. “Lecturers and researchers in the field of higher education,” pp. 38-44: “4. Students.”

²⁴⁰ March 12, 2022, <https://www.birzeit.edu/en/news/call-action-birzeit-university-rejects-israeli-measures-against-academic-freedom>.

wegversperringen, gekoppeld aan de willekeur van het vergunningenregime. Heel recent is de nefaste situatie aangeklaagd in een “*position paper*” van Medical Aid for Palestine (MAP):²⁴¹

“In deze beleidsnota wordt beschreven hoe systematische discriminatie en fragmentatie van het Palestijnse volk door Israël een fundamentele uitdaging vormen voor de rechten van de Palestijnen op gezondheid en waardigheid, en een belemmering voor het leveren en ontwikkelen van een Palestijns gezondheidszorgsysteem dat in termen van beschikbaarheid, toegankelijkheid, aanvaardbaarheid en kwaliteit voldoet aan de behoeften van Palestijnen in de gebieden waar het MAP actief is. Het paper laat zien hoe dit heeft geleid tot grote ongelijkheden op gezondheidsgebied tussen Palestijnen en Israëli's, ongelijkheden die nog zijn toegenomen als gevolg van de recente militaire offensieven en de COVID-19-pandemie..”

Om een heel concreet voorbeeld te geven van de disfuncties die het gevolg zijn van Israëls obstructie-beleid (op basis van een getuigenis van Machsom Watch, de Israëlische ngo die de wantoestanden aan de checkpoints aanklaagt): een Palestijnse ambulance die met een medisch team een patiënt naar Oost-Jeruzalem moet voeren, moet aan het Qalandiya checkpoint wachten op een tweede ambulance met medisch team die vanuit Oost-Jeruzalem moet komen. Na controle door de soldaten van documenten en bagage moet de patiënt vervolgens “*back-to-back*” van de ene in de andere ambulance worden ‘overgeladen,’ die hem of haar vervolgens naar zijn of haar bestemming zal voeren...²⁴²

Officieel nochtans vrijgesteld van vergunningen, worden Palestijnse ambulances vaak lang (soms té lang) door soldaten opgehouden aan een checkpoint. Soms krijgen ze gewoon géén doorgang, in sommige omstandigheden worden ze zelfs beschoten... Voor de individuele patiënten zelf is de situatie vaak nog dramatischer: ook wanneer zij zwaar ziek zijn en dringend een behandeling of operatie moeten ondergaan in een hospitaal, krijgen ze vaak géén doorgangsvergunning of te laat. In het algemeen wordt de concrete afstand en tijdsduur voor dokters naar hun zieke patiënten (bv. in het dorp ernaast) wegens de vele versperringen en omleidingen veel te groot, enz. De negatieve gevolgen, met andere woorden, van de Israëlische restricties voor de toegang van de Palestijnse bevolking tot de gezondheidsdiensten en de daarmee gepaard gaande ondermijning van het bestaande (ooit goed functionerend) systeem van de Palestijnse gezondheidszorg in het algemeen zijn zodanig groot dat het basismensenrecht op gezondheid fundamenteel wordt geschonden.²⁴³

²⁴¹ “*Systematic Discrimination And Fragmentation As Key Barriers To Palestinian Health And Healthcare*” (MAP, November 2021, 30p.), <https://www.map.org.uk/downloads/reports/map-health-inequalities-paper-final.pdf>.

²⁴² Vastgesteld door Machsom Watch op 26 dec 2021, in: “*Qalandiya - a Palestinian's time is unmeasured and not taken into any account*,” <https://machsomwatch.org/en/reports/checkpoints/dec-26-2021/afternoon/71607>. Voor een recent geval zie Tamar Fleishman, “*Meanwhile in Palestine: On the Politics of Life and Death*” (The Palestine Chronicle, Feb 28, 2022), <https://www.palestinechronicle.com/meanwhile-in-palestine-on-the-politics-of-life-and-death/>.

²⁴³ Zie nogmaals Nadia Abu-Zahra & Adah Kay, o.c., ch. 6, “*The Health System*”. Het meest inhumain en misdadig, natuurlijk, is de leefsituatie van de inwoners van de Gazastrook. Wegens de blokkade en de bombardementen zijn de eigen klinieken niet langer in staat de nodige medische diensten te verlenen. Aan patiënten, anderzijds, die zich aanbieden aan het Erez Crossing checkpoint, worden vergunningen voor doorgang naar Israël, de West Bank of Oost-Jeruzalem in groten getale geweigerd (cf. hoger). Dat is met name het geval voor vrouwelijke kankerpatiënten, zie “*Routine Denial of Lifesaving Care for Female Cancer Patients*” (Physicians for Human Rights – Israel, June 24, 2017), <http://www.phr.org.il/en/routine-denial-lifesaving-care-female-cancer-patients/>. Ook aan kinderen met kanker die doorverwezen zijn voor behandeling in een hospitaal in Israël of Oost-Jeruzalem, worden exitvergunningen vaak geweigerd, zie: “*On International Childhood Cancer Day, Israel and Political Division Deepens Struggle of Children with Cancer in Gaza Strip*” (Palestinian Center for Human Rights, 19/2019), <https://pchrghaza.org/en/?p=11994>. Zie ook het rapport van Al-Mezan Center for Human Rights, “*The Implications of Closure and the Use of Force on Children in Gaza, 30 March -31 October 2018*” (Feb 2019), pp. 15-16,

Het checkpoint- en vergunningenregime van de Israëlische bezettingsmacht, kortom, heeft de Palestijnse bevolking in haar geheel het slachtoffer gemaakt van dagelijkse structurele willekeur.

Commentatoren, tenslotte, wijzen ook op de verregaand corrumperende en desintegrerende effecten van het stelsel op de Palestijnse samenleving. Het vormt een directe aanslag op het sociale weefsel. De bewering van de Israëlische kolonisator dat het vergunningenstelsel nodig zou zijn in het belang van de veiligheid, wordt door prof. Yael Berda met kracht afgewezen. Zij kant zich daarom tegen de opvatting (die ze o.m. aan B'Tselem toeschrijft) dat het systeem kan en moet *'hervormd'* worden:²⁴⁴

"Het vergunningenstelsel voor Palestijnen stelt Israël in staat informanten te werven, politieke activiteiten te onderdrukken en een ondoorzichtig systeem van segregatie en controle te creëren. Zeg alleen niet dat het om veiligheid gaat," zegt Yael Berda. "Het beeld zou bekend moeten zijn bij iedereen met ook maar de geringste kennis over Palestina. Het vergunningenstelsel moet worden ontmanteld. Door erin mee te gaan wordt het alleen maar dieper verankerd en versterkt. Punt." "Er is geen manier om het te hervormen?" "Nee, want het is gebaseerd op een rassenhierarchie die zegt dat elke Palestijn een potentiële terrorist is. Wij (de Israëli's) laten enkel de Palestijnen binnen die een 'OK' hebben, én ze moeten van een bepaalde leeftijd zijn. Dege-
nen die zich bezighouden met politieke, culturele of civiele activiteiten houden we buiten de deur, in een poging om elk Palestijns politiek leiderschap dat zou kunnen ontstaan, te onthoofden. Wat voor zin heeft het dit systeem te hervormen?"

Ten gronde gaat het, zoals gezegd, om een menselijk en maatschappelijk domein te meer dat de Israelische kolonisator 'gevat heeft in het verregaande apartheidsregime waaraan hij de autochtone bevolking van Palestina reeds sedert meer dan 70 jaar onderwerpt.

Literatuurlijst

Publicaties in boekvorm:

- Nadia Abu-Zahra & Adah Kay, "Unfree in Palestine. Registration, Documentation and Movement Restriction" (Pluto Press, 2013).
- Abeer Baker & Anat Matar, "Threat. Palestinian Political Prisoners in Israel" (Pluto Press, 2011).
- Ramzy Baroud, "These Chains Will Be Broken. Palestinian Stories of Struggle and Defiance in Israeli Prison." Foreword Khalida Jarrar, Afterword Richard Falk (Clarity Press, 2020).
- Haim Bresheeth-Zabner, "An Army Like No Other. How the Israeli Defense Forces Made A Nation" (Verso 2020).
- B'Tselem, "This Is Ours - And This, Too. Israel's Settlement Policy in the West Bank" (March 2021, 63p.).
- B'Tselem, "State Business. Israel's misappropriation of land in the West Bank through settler violence" (November 2021, 43p.).
- Lucas Catherine, "Palestina. Geschiedenis van een Kolonisatie" (EPO, 2017³).
- Sylvain Cypel, "L'État d'Israël contre les Juifs" (La Découverte, 2020).

"Denial of Medical Care: Rejection and Delay of Children's Requests for Permits," <http://www.mezan.org/en/uploads/files/1558427257972.pdf> .

²⁴⁴ In het reeds hoger vermelde gesprek met Edo Konrad (+972): *"Israel's permit regime isn't about security, it's about segregation"* (+972, Jan 9, 2019), <https://www.972mag.com/israel-permit-regime-palestinians-segregation/> Zie ook Nadia Abu-Zahra & Adah Kay, o.c., pp. 84-87.

- Ray Dolphin, "The West Bank wall. Unmaking Palestine." Introduction by Graham Usher" (Pluto Press, 2006).
- Jeff Halper, "Decolonizing Israel, Liberating Palestine. Zionism, Settler Colonialism, and the Case for One Democratic State" (Pluto Press, 2021).
- Shir Hever, "The Privatization of Israeli Security" (Pluto Press, 2018).
- Rashid Khalidi, "The Hundred Years' War on Palestine. A History of Settler Colonial Conquest and Resistance" (Profile Books, 2020).
- Ronit Lentin, "Traces of Racial Exception. Racializing Israeli Settler Colonialism" (Bloomsbury Academic, 2018).
- Ilan Pappé, "The Ethnic Cleansing of Palestine" (Oneworld, 2006).
- Ilan Pappé, "The Biggest Prison on Earth" (Oneworld, 2017).
- Eyal Weizman, "Hollow Land. Israel's Architecture of Occupation." New edition (Verso 2017).
- Parick Wolfe, "Traces of History. Elementary Structures of Race" (Verso 2016).

Documenten, Fact Sheets, Press Releases, Rapporten,...

- 7 human rights organizations Condemn Use of NSO Group's Pegasus Against Palestinian activists (8 Nov 2021), <https://7amleh.org/2021/11/08/7-human-rights-organizations-condemn-use-of-nso-group-s-pegasus-against-palestinian-activists>.
- 7amleh's Annual Report on Violations of Palestinian Digital Rights in 2021: Hashtag Palestine 2021 (30 blz.), <https://7amleh.org/2022/01/10/hashtag-palestine-rise-in-violations-of-palestinian-digital-rights-in-2021>
- Parallel report for Israel's fifth periodic review by the Human Rights Committee. Submitted by Al Mezan Centre for Human Rights, Addameer Prisoner Support & Human Rights Association, Jerusalem Legal Aid and Human Rights Center (JLAC), Cairo Institute for Human Rights Studies & Al Haq-Law in the Service of Man (March 1, 2022), <https://mezan.org/en/uploads/files/16486357451157.pdf>.
- "A Scarred Childhood: Israeli Attacks against Palestinian Children in the Occupied West Bank in 2022." Media Briefs, April 12, 2022 (State of Palestine, PLO, Negotiations Affairs Dpt, <https://www.nad.ps/en/media-room/media-briefs/scarred-childhood-israeli-attacks-against-palestinian-children-occupied-west>
- ACRI, "The Need for an Arab Public School in Upper Nazareth" (ACRI - Association for Civil Rights in Israel, April 21, 2021), https://www.english.acri.org.il/post/_139
- Adalah: "Absentees' Property Law," <https://www.adalah.org/en/law/view/538>
- Adalah: "The Discriminatory Laws Database," <https://www.adalah.org/en/content/view/7771>
- Addameer, Fact Sheet: "Induced Desperation: The Psychological Torture of Administrative Detention" (June 26, 2016), <http://www.addameer.org/content/fact-sheet-induced-desperation-psychological-torture-administrative-detention>.
- Addameer, p.r. 23 Dec 2019: "Addameer Collects Hard Evidence on Torture and Ill-Treatment Committed against Palestinian Detainees at Israeli Interrogation Centers (8 p.), <http://www.addameer.org/printpdf/3845>.
- Addameer, "Administrative Detention" (20 Jan 2022), <https://www.addameer.org/sites/default/files/Administrative%20Detention%20Fact%20Sheet%202022.pdf>.
- Addameer, "Prisons and Detention Centers," <https://www.addameer.org/prisons-and-detention-centers>
- Addameer, "Administrative Detention Fact Sheet 2022" (Jan 20, 2022), <https://www.addameer.org/node/4665>
- Al-Haq: "Statement Al-Haq about funding suspension imposed by the European Commission" (Jan 21, 2022), <https://www.alhaq.org/advocacy/19424.html>.
- Al-Haq Sends Urgent Appeal to UN Special Procedures on Israel's Extrajudicial Killing of Three Palestinian Men in Nablus (March 13, 2022), <https://www.alhaq.org/advocacy/19710.html>.
- Al-Mezan, press release 25 Nov 2021: "Israeli authorities' arrest a patient's accompanier at Erez Crossing, blocking patient from access to urgent medical care," <http://www.mezan.org/en/post/24082>.
- Al-Mezan Center for Human Rights, "The Implications of Closure and the Use of Force on Children in Gaza, 30 March -31 October 2018" (Feb 2019), pp. 15-16, "Denial of Medical Care: Rejection and Delay of Children's Requests for Permits," <http://www.mezan.org/en/uploads/files/1558427257972.pdf>

- Al-Shabaka, "Criminalizing Palestinian Resistance: The EU's Additional Condition on Aid to Palestine" (Feb 2, 2020), <https://al-shabaka.org/commentaries/criminalizing-palestinian-resistance-the-eus-new-conditions-on-aid-to-palestine/> .
- Amnesty International (2020), "Israel And Occupied Palestinian Territories 2020," <https://www.amnesty.org/en/location/middle-east-and-north-africa/israel-and-occupied-palestinian-territories/report-israel-and-occupied-palestinian-territories/> .
- Amnesty International, Feb 1, 2022: "Israel's apartheid against Palestinians: Cruel system of domination and crime against humanity," (pdf, 280p.), <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2022/02/MDE1551412022ENGLISH.pdf>
- Association belgo-palestinienne, « La politique israélienne de 'sociocide' » (Ass. belgo-palestinienne, 3 janvier 2012) : <http://www.association-belgo-palestinienne.be/la-politique-israelienne-de-sociocide/>.
- AURDIP, "Les universités palestiniennes sous l'occupation" (1er juillet, 2015), <http://www.aurdip.org/les-universites-palestiniennes.html?lang=fr> .
- BADIL Resource Center for Palestinian Residency & Refugee Rights: "Forced Population Transfer: The Case of Palestine. Installment of a Permit Regime" (2015, 88p.), <https://www.badil.org/press-releases/980.html> .
- Birzeit University, "University Closure History." Occupation forces closed down the university 15 times, <https://www.birzeit.edu/en/about/history/education-under-occupation/closures-history> (1973-1992).
- Birzeit University, "Israeli occupation Violations. Detailed information about the attacks of the Israeli occupation authorities on Birzeit University and on its faculties and students," <https://www.birzeit.edu/en/about/history/education-under-occupation/violations>
- Birzeit University, "Birzeit University community stands as one against Israeli military raid on campus" (BZU, Dec 14, 2021), <https://www.birzeit.edu/en/news/birzeit-university-community-stands-one-against-israeli-military-raid-campus> .
- Birzeit University, "Call to Action Birzeit University Rejects Israeli Measures Against Academic Freedom" (BZU, March 12, 2022), <https://www.birzeit.edu/en/news/call-action-birzeit-university-rejects-israeli-measures-against-academic-freedom>
- Bisan Center, July 29, 2021: "Occupation forces raid the offices of Bisan Center for Research and Development", <https://www.bisan.org/occupation-forces-raid-the-offices-of-bisan-center-for-research-and-development/>
- Bisan Center, Nov 8, 2021: "Spyware Surveillance of Palestinian Human Rights Defenders" <https://www.bisan.org/spyware-surveillance-of-palestinian-human-rights-defenders/>
- B'Tselem, Nov 10, 2013: "Planning and construction policy for Palestinians in Area C", http://www.btselem.org/planning_and_building .
- B'Tselem, Nov 11, 2017, "Restrictions of Movement", https://www.btselem.org/freedom_of_movement/ .
- B'Tselem, Nov 11, 2017, "The Occupied Territories and International Law", https://www.btselem.org/international_law .
- B'Tselem, 25 Sept 2019: "List of military checkpoints in the West Bank and Gaza Strip," https://www.btselem.org/freedom_of_movement/checkpoints_and_forbidden_roads .
- B'Tselem, Sept 2019: "Playing the Security Card. Israeli Policy in Hebron as a Means to Effect Forcible Transfer of Local Palestinians," https://www.btselem.org/sites/default/files/publications/201909_playing_the_security_card_eng.pdf .
- B'Tselem, 12 Jan 2021: "This is apartheid: The Israeli regime promotes and perpetuates Jewish supremacy between the Mediterranean Sea and the Jordan River", https://www.btselem.org/press_releases/20210112_this_is_apartheid
- B'Tselem, "This Is Ours - And This, Too." Israel's Settlement Policy in the West Bank, 2021, https://www.btselem.org/publications/202103_this_is_ours_and_this_too .
- B'Tselem Nov 2021: "State Business: Israel's misappropriation of land in the West Bank through settler violence", https://www.btselem.org/publications/202111_state_business . Ook: "Settler Violence = State Violence" (updated 25 Nov 2021), https://www.btselem.org/settler_violence .
- DCIP: "Israeli forces raid DCIP office, confiscate computers and client files" (July 29, 2021), https://www.DCIPalestine.org/israeli_forces_raid_dcip_office_confiscate_computers_and_client_files .

- DCIP "Statement on Israeli Authorities' Designation of DCIP as a "Terrorist Organization" (Oct 22, 2021), https://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/dcipalestine/pages/5323/attachments/original/1634923190/DCIP_statement_MoD_Designation_22OCT2021.pdf.
- DCIP: "Israeli forces shoot, kill 16-year-old Palestinian boy in Nablus" (March 17, 2022), https://www.DCIPalestine.org/israeli_forces_shoot_kill_16_year_old_palestinian_boy_in_nablus.
- DCIP: "Israeli forces shoot, kill 16-year-old Palestinian boy in Jenin" (March 31, 2022), https://www.DCIPalestine.org/israeli_forces_shoot_kill_16_year_old_palestinian_boy_in_jenin.
- DCIP: "Israeli forces kill 16-year-old Palestinian boy in Jenin" (11 April), https://www.DCIPalestine.org/israeli_forces_kill_16_year_old_palestinian_boy_in_jenin.
- Geneva Convention (III) relative to the Treatment of Prisoners of War. Geneva, 12 August 1949, <https://ihl-databases.icrc.org/ihl/WebART/375-590007?OpenDocument>
- Human Rights Watch, "Israel/West Bank: Separate and Unequal. Under Discriminatory Policies, Settlers Flourish, Palestinians Suffer" (Dec 19, 2010), via <https://www.hrw.org/news/2010/12/19/israel/west-bank-separate-and-unequal>
- Human Rights Watch, "Born Without Civil Rights. Israel's Use of Draconian Military Orders to Repress Palestinians in the West Bank" (Nov 2019, ISBN: 978-1-6231-37816, pdf, 97p.), https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/palestine1219_web_0.pdf
- Human Rights Watch, "A Threshold Crossed. Israeli Authorities and the Crimes of Apartheid and Persecution" (27 April 2021, ISBN: 978-1-62313-900-1, 224p.), https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2021/04/israel_palestine0421_web_0.pdf
- International Convention on the Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid. Adopted by the General Assembly of the United Nations on 30 November 1973" (UNGA, 30 Nov 1973), tekst: <https://treaties.un.org/doc/publication/unts/volume%201015/volume-1015-i-14861-english.pdf> Ook: https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocities-crimes/Doc.10_International%20Convention%20on%20the%20Suppression%20and%20Punishment%20of%20the%20Crime%20of%20Apartheid.pdf
- International Covenant on Civil and Political Rights (vanaf 23 maart 1967), <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx> (UN Human Rights Office of the High Commissioner).
- International Jewish Anti-Zionist Network, "Israel's Worldwide Role in Repression" (2012, 28 p.): <http://www.ijan.org/wp-content/uploads/2015/03/israels-worldwide-role-in-repression.pdf>
- Israeli Centre for Public Affairs & Breaking the Silence: "Highway to Annexation: Israeli Road and Transportation Infrastructure Development in the West Bank" (Dec 2020, pdf, 39p.), <https://www.breakingthesilence.org.il/inside/wp-content/uploads/2020/12/Highway-to-Annexation-Final.pdf>
- "Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, Advisory Opinion (ICJ, July 2004): <http://www.icj-cij.org/docket/files/131/1671.pdf>
- "Legal Framework: Higher Education. Rights and Obligations under International and Israeli Law" (Gisha - Legal Center for Freedom of Movement, May 2020), <http://gisha.org/UserFiles/File/safepassage/PositionPapers/Eng/education.pdf>
- MAP: "Systematic Discrimination And Fragmentation As Key Barriers To Palestinian Health And Healthcare" (Medical Aid for Palestine, position paper, Nov 2021, 30p.), <https://www.map.org.uk/downloads/reports/map-health-inequalities-paper-final.pdf>.
- MIFTAH, "Policy Paper: The Situation of Trade and Tourism in the Old City of Hebron" (July 07, 2021, 10p.), http://www.miftah.org/Doc/Factsheets/Miftah/English/PolicyPaper_The_Situation_of_Trade_and_Tourism_in_the_Old_City_of_Hebron_En.pdf
- "NGO Monitor: Shrinking Space. Defaming human rights organizations that criticize the Israeli occupation" (pdf, 47p.), http://policyworkinggroup.org.il/report_en.pdf
- OCHA, "Occupied Palestinian Territory Humanitarian Atlas" van OCHA (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - occupied Palestinian territory), 2019, 58p., <https://www.ochaopt.org/atlas2019/images/db/atlas-final.pdf>
- OCHA, "WEST BANK - Access Restrictions, June 2020," https://www.ochaopt.org/sites/default/files/west-bank_a0_25_06_2020_final.pdf.

- Palestine and the Israeli Occupation, Issue No. 1: "Israeli Practices towards the Palestinian People and the Question of Apartheid." UN-Economic and Social Commission for Western Asia (UN-ESCWA), 15 March 2017 (pdf, 74p.). Beschikbaar op: http://www.bacbi.be/pdf/un_apartheid_report_saved.pdf. 'Summary': http://www.bacbi.be/pdf/apartheid_executive_summary.pdf
- Palestine Online (2 Jan 2022), 'Israel' Issues 1595 Administrative Detention Orders Against Palestinians", <http://palestineonline.org/israel-issues-1595-administrative-detention-orders-against-palestinians-in-2021/>
- Palestinian Center for Human Rights, Ref. 19/2019) "On International Childhood Cancer Day, Israel and Political Division Deepens Struggle of Children with Cancer in Gaza Strip," <https://pchrgaza.org/en/?p=11994>
- Palestinian Prisoners' Society, Prisoners' Affairs Commission & Addameer, "Year-end report: Israeli occupation arrests over 5,500 Palestinians in 2019" (Samidoun – Palestinian Prisoner Solidarity Network, 30 Dec 2019): <https://samidoun.net/2019/12/year-end-report-israeli-occupation-arrests-over-5500-palestinians-in-2019/>
- Physicians for Human Rights - Israel, "Routine Denial of Lifesaving Care for Female Cancer Patients" (June 24, 2017), <http://www.phr.org.il/en/routine-denial-lifesaving-care-female-cancer-patients/>
- PLO fact sheet: "Palestinian Movement Restrictions Highlight Israeli Apartheid" (PLO, 9 Jan 2016), <https://www.nad.ps/en/publication-resources/factsheets/palestinian-movement-restrictions-highlight-israeli-apartheid>
- PLO: "It is Apartheid. The Reality of Israel's Colonial Occupation of Palestine," State of Palestine. Palestine Liberation Organization. Negotiations Affairs Department, <http://www.dci.plo.ps/files/It%20is%20Apartheid%20%20NAD-PLO.pdf>
- Rome Statute of the International Criminal Court (2011), <https://www.icc-cpi.int/resource-library/documents/rs-eng.pdf>
- Union of Agricultural Work Committees (UAWC), July 18, 2021: "Statement by UAWC after Israeli military raid on our headquarters in Al-Bireh," <http://www.uawc-pal.org/news.php?n=3779&lang=2>
- UN experts condemn Israel's designation of Palestinian human rights defenders as terrorist organisations (UN Human Rights, Office of the High Commissioner, 25 Oct 2021), <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=27702&LangID=E>
- "UN panel finds that three female Palestinian students from Birzeit University are in arbitrary detention, following legal submission from LPHR and Addameer" (Lawyers for Palestinian Human Rights, July 1, 2021), <https://lphr.org.uk/latest-news/un-panel-finds-that-three-female-palestinian-students-from-birzeit-university-are-in-arbitrary-detention-following-legal-submission-from-lphr-and-addameer/>
- UNGA: Resolution 181 (II), "Future government of Palestine," (November 29, 1947): <https://unispal.un.org/unispal.nsf/9a798adbf322aff38525617b006d88d7/7f0af2bd897689b785256c330061d253?OpenDocument>
- UNGA: Resolution 302 (IV), 8 Dec 1949: "United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Middle East' (UNRWA), <https://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/0/AF5F909791DE7FB0852560E500687282>
- UN OCHA, "Over 700 road obstacles control Palestinian movement within the West Bank" (8 Oct 2018), <https://www.ochaopt.org/content/over-700-road-obstacles-control-palestinian-movement-within-west-bank>
- Universal Declaration of Human Rights, <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights/>. Ratified by the United Nations General Assembly on 10 December 1948. Nederlandse versie: <https://mensenrechten.nl/nl/universele-verklaring-van-de-rechten-van-de-mens>.
- Yesh Din, "Through the Lens of Israel's Interests: The Civil Administration in the West Bank" (21 Jan 2018), <https://www.yesh-din.org/en/lens-israels-interests-civil-administration-west-bank/>

Auteursbijdragen, berichten...:

- "Israel kills Palestinian at checkpoint in West Bank, fourth to be killed in 24 hours" (MEMo, 21 March 2019), <https://www.middleeastmonitor.com/20190321-israel-kills-palestinian-at-checkpoint-in-west-bank-fourth-to-be-killed-in-24-hours/>

- "Israeli checkpoints" (reliefweb, 26 June, 2020), <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/israeli-checkpoints-have-become-death-traps-occupied>
- "Israel MK: Settlers are 'subhumans'" (MEMO, 7 Jan 2022), <https://www.middleeastmonitor.com/20220107-israel-mk-settlers-are-subhumans/>
- "Israeli occupation authorities have arrested more than 53,000 Palestinian children since 1967" (MEMO, April 5, 2022), <https://www.middleeastmonitor.com/20220405-50000-palestinian-children-detained-by-israel-since-1967/>
- "Khitam Saafin, l'activiste palestinienne des droits des femmes, condamnée à 16 mois de prison » (Pour la Palestine, 21 février, 2022), <https://charleroi-pourlapalestine.be/index.php/2022/02/21/khitam-saafin-lactiviste-palestinienne-des-droits-des-femmes-condamnee-a-16-mois-de-prison/>
- Yuval Abraham, "Sahar Francis, 'They targeted us for one reason: We're succeeding in changing the paradigm'+972, Oct 25, 2021: " <https://www.972mag.com/palestinian-ngos-human-rights-attacks/>
- Ahmed Abu Artema, "The Naqab is a key piece in Israel's apartheid puzzle" (The Electronic Intifada, Feb 23, 2022), <https://electronicintifada.net/content/naqab-key-piece-israels-apartheid-puzzle/34876>
- Dima Abumaria (6 Jan 2020), "Palestinian NGOs Refuse 'New' Terror-Related EU Funding Terms" (The Media Line, 3 Feb 2020), <https://themedialine.org/by-region/palestinian-ngos-refuse-new-terror-related-eu-funding-terms/>
- Ahmad Al-Bazz & Edo Konrad, "How Israel's road projects are ensuring apartheid is here to stay" (+972, Dec 31, 2020), <https://www.972mag.com/israel-settler-roads-apartheid/>
- Yousef M. Aljamal, "Ahmad Al-Manasra: A Palestinian Child Who Grew up Behind Israeli Bars" (Politics Today, April 12, 2022), <https://politicstoday.org/ahmad-al-manasra-a-palestinian-child-who-grew-up-behind-israeli-bars/>
- Linah Alsaafin, "The colour-coded Israeli ID system for Palestinians. Israel's control over the Palestinian population is based on a system of colour-coded IDs in the occupied territories" (Al-Jazeera, 18 Nov 2017), <https://www.aljazeera.com/news/2017/11/colour-coded-israeli-id-system-palestinians-171115164848669.html>
- Sahar Amer, "Israel's Pegasus spyware: Tested in Palestine, sold to the world" (The New Arab, Aug 4, 2021), <https://english.alaraby.co.uk/analysis/israels-spyware-tested-palestine-sold-world>
- Jaclynn Ashley, "Israel's Checkpoint 300: Suffocation and broken ribs at rush hour" (Al Jazeera, 13 March 2019), <https://www.aljazeera.com/features/2019/3/13/israels-checkpoint-300-suffocation-and-broken-ribs-at-rush-hour>
- Eytan Avriel: "Israel, Spyware and Corruption: NSO Ties to Netanyahu, Bennett and Other Politicians" (Haaretz, Nov 15, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.HIGHLIGHT-israel-spyware-and-corruption-nso-ties-to-netanyahu-bennett-and-other-politicians-1.10383553>
- Mustapha Awad : « Sans vous, je ne serais pas là » (Charleroi pour la Palestine, 26 avril 2019), <https://charleroi-pourlapalestine.be/index.php/2019/04/26/mustapha-awad-sans-vous-je-ne-serais-pas-la/>
- Frank Bajak en Joseph Krauss, "Report: NSO spyware found on 6 Palestinian activists' phones" (The Associated Press, Nov 8, 2021), <https://apnews.com/article/technology-business-israel-jamal-khashoggi-hacking-6bfc5bc992de7f33f5c8e969e69ce15c>
- Ramzy Baroud, "From Pegasus to Blue Wolf" (Mint Press News, Nov 18, 2021), <https://www.mintpress-news.com/pegasus-blue-wolf-israel-surveillance-experiment-went-global/278995/>
- Ramzy Baroud, "How Israel's 'security' experiment in Palestine went global" (Arab News, 15 Nov 2021), <https://arab.news/8y5ct>
- Sari Bashi, "Israel's truthiness on Palestinian academic freedom" (+972 Magazine, Jan 13, 2015), <https://www.972mag.com/israels-truthiness-on-palestinian-academic-freedom/>
- Omer Benjakob, "Israel Appoints New Cyber Czar – Here Are the Challenges He Faces" (Haaretz, Feb 22, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/tech-news/.premium-israel-appoints-new-cyber-czar-here-are-the-challenges-he-faces-1.10627113>
- Yael Berda, "The 'Permit Regime': Bureaucracy as a Weapon. The Institutional logic behind Israel's bureaucratic apparatus that regulates and restricts life under occupation" (Rosa Luxemburg Stiftung, August 2020, 9 blz.), <https://www.rosalux.de/en/publication/id/42798/the-permit-regime-bureaucracy-as-a-weapon>

- Aaron Boxerman, "Stuck in limbo, undocumented Palestinian spouses live shadow lives" (The Times of Israel, Aug 29, 2021), <https://www.timesofisrael.com/stuck-in-limbo-undocumented-palestinian-spouses-live-shadow-lives/>
- Saggi Cohen, "Israel's Candiru Hacking Tools Used Against Middle East and U.K. Sites, Report Says" (Haaretz, Nov 17, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-report-israel-s-candiru-technologies-used-to-hack-middle-east-and-u-k-news-sites-1.10393104>
- Jonathan Cook, "Netanyahu scandals reflect corruption at the heart of Israeli society," (Mondoweiss, Feb 3, 2017), via <http://mondoweiss.net/2017/02/netanyahu-scandals-corruption/>
- Jonathan Cook, "How Israeli spy tech reaches deep into our lives" (Middle East Eye, Nov 11, 2019), <https://www.middleeasteye.net/opinion/how-hand-israeli-tech-reaches-deep-our-lives>
- Tariq Dana, "Criminalizing Palestinian Resistance: The EU's New Conditions on Aid to Palestine" (Al-Shabaka, Feb 2, 2020), <https://al-shabaka.org/commentaries/criminalizing-palestinian-resistance-the-eus-new-conditions-on-aid-to-palestine/>
- Corin Degani, "An Elite Israeli Intelligence Unit's Soldiers Are Sworn to Secrecy – but Tell All on LinkedIn" (Haaretz, Nov 18, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/tech-news/.premium-an-israeli-intell-unit-s-soldiers-are-sworn-to-secrecy-but-tell-all-on-linkedin-1.10397237>
- Herman De Ley, "Universiteit en Kolonialisme. Kritische bedenkingen bij partnerships met Israël" (BACBI - Dossier Nr 1, 17 aug 2017, 106p.), <https://www.bacbi.be/pdf/techniondossier2.pdf>
- Herman De Ley, "Het 'LAW-TRAIN' Project: Waarom een partnership met de Israëlische politie onverdedigbaar is" (BACBI-Dossier, Nr 2, 17 maart 2017, pdf, 54p.), https://www.bacbi.be/pdf/lawtraindossier_NL.pdf
- Herman De Ley, "Boycott Israel (BDS), een morele plicht" (BACBI-Dossier Nr 3, 12 mei 2017, pdf, 55p.), https://www.bacbi.be/pdf/boycot_NL.pdf
- François Dubuisson, "Trump 'Plan' would create a fictitious Palestinian state devoid of rights under international law" (Mondoweiss, Jan 31), <https://mondoweiss.net/2020/01/trump-plan-would-create-a-fictitious-palestinian-state-devoid-of-rights-under-international-law/>
- John Dugard and John Reynolds, "Apartheid, International Law, and the Occupied Palestinian Territory" (*European Journal of International Law*, Volume 24, Issue 3, August 2013, Pages 867–913): <https://academic.oup.com/ejil/article/24/3/867/481600>
- Elisabeth Dwoskin, "Israel escalates surveillance of Palestinians with facial recognition program in West Bank" (The Washington Post, 8 Nov 2021), https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/israel-palestinians-surveillance-facial-recognition/2021/11/05/3787bf42-26b2-11ec-8739-5cb6aba30a30_story.html
- Eliza Egret & Tom Anderson, "Check Point Software: Ex-Israeli military spooks profiting from the cyber-security industry" (Corporate Watch, Nov 25, 2019), <https://corporatewatch.org/check-point-software-ex-israeli-military-spooks-profiting-from-the-cyber-security-industry/>
- Emanuel Fabian, "Deputy minister assails settlers at illegal outpost as 'subhuman,' sparking furor" (The Times of Israel, Jan 6, 2022), <https://www.timesofisrael.com/deputy-minister-assails-settlers-at-illegal-outpost-as-subhuman-sparking-furor/>
- Tamar Fleishman, "Meanwhile in Palestine: On the Politics of Life and Death" (The Palestine Chronicle, Feb 28, 2022), <https://www.palestinechronicle.com/meanwhile-in-palestine-on-the-politics-of-life-and-death/>
- Sahar Francis, « Le régime carcéral d'occupation ne doit pas être amélioré, mais aboli ! » in 'Palestine', N° 82 (2019), pp. 31-33.
- Sophia Goodfriend, "The start-up spy state. Israel's surveillance sector is marketing its repressive technology as offering innovative solutions to global problems — a tactic on display at its latest expo." (+972, April 6), <https://www.972mag.com/isdef-surveillance-tech-israel-army/>
- Mark Griffiths & Jemima Repo, "Women and checkpoints in Palestine" (Security Dialogue, June 10, 2020), <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0967010620918529>
- Lev Grinberg, "It Isn't Apartheid – It's Worse" (Haaretz, Feb 24, 2022), <https://www.haaretz.com/opinion/.premium-it-isn-t-apartheid-it-s-worse-1.10630937>. Via Jewish Voice for Labour (Feb 28), <https://www.jewishvoiceforlabour.org.uk/article/it-isnt-apartheid-its-worse/>
- Yossi Gurvitz, "Peace is Out. Good." (Mondoweiss, Jan 10, 2020), <https://mondoweiss.net/2020/01/peace-is-out-good/>

- Haaretz Editorial, "The NSO Affair Is a National Failure for Israel" (Nov 7, 2021), <https://www.haaretz.com/opinion/editorial/the-nso-affair-is-a-national-failure-for-israel-1.10360110>
- Haaretz Editorial, "Enough With Administrative Detentions" (Jan 4, 2022): <https://www.haaretz.com/opinion/editorial/enough-with-administrative-detentions-1.10515018>
- Haaretz, "Israeli Minister Slammed for Rebuking 'Subhuman' Settlers After Vandalism of Palestinian Graves" (Jan 6, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-minister-slammed-for-calling-settlers-sub-human-after-vandalism-of-palestinian-grav-1.10519470>
- Haaretz Editorial: "NSO Is an Arm of Israel's Government" (January 31, 2022): <https://www.haaretz.com/opinion/editorial/.premium-nso-is-an-arm-of-israel-s-government-1.10578017>
- Haaretz: "Israel Police Used NSO's Pegasus Spyware Against Top Gov't Officials, Journalists and Activists" (Haaretz, Feb 7, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/israel-police-used-nso-s-pegasus-spyware-against-top-gov-t-officials-journalists-and-activists-1.10595999>
- Haaretz Editorial, "Family Unification Bill Meant to Stop Palestinian 'Creeping Right of Return,' Israel's Shaked Says" (Haaretz, Feb 9, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/shaked-family-unification-bill-meant-to-stop-palestinian-creeping-right-of-return-1.10601224>
- Haaretz: "Israel Police Used NSO's Pegasus Spyware Against Top Gov't Officials, Journalists and Activists" (Haaretz, Feb 7, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/israel-police-used-nso-s-pegasus-spyware-against-top-gov-t-officials-journalists-and-activists-1.10595999>
- .Salah Hamouri, « Israël ou le harcèlement d'État » (billet de blog, Mediapart, 30 nov, 2021), <https://blogs.mediapart.fr/salah-hamouri/blog/301121/israel-ou-le-harcèlement-d-etat>
- Lahav Harkov, "Bennett to Americans: We want stability, but not two states" (Jerusalem Post, Aug 25, 2021), <https://www.jpost.com/international/bennett-to-americans-we-want-stability-but-not-two-states-677709>
- Amira Hass, "The Roads Not Taken. Restrictions have turned the West Bank into isolated enclaves" (Haaretz, March 24, 2006), <https://www.haaretz.com/1.4897867>
- Amira Hass, "Palestinian Time in Israeli Hands" (Haaretz, 4 Jan 2017), <https://www.haaretz.com/opinion/.premium-palestinian-time-in-israeli-hands-1.5481457>
- Amira Hass, "Israel's New Condition for Palestinians Hoping to Work Their Land: A Pop Quiz in Map Reading" (Haaretz, Jan 4, 2020), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-israel-s-new-condition-for-palestinians-hoping-to-work-their-land-a-pop-quiz-1.8352896>
- Amira Hass, "It Took a Decade for This Palestinian to Learn She Was Allowed to Live in the West Bank" (Haaretz, Jan 11, 2020), <https://www.haaretz.com/us-news/premium-it-took-a-decade-for-this-palestinian-to-learn-she-was-allowed-to-live-in-west-bank-1.8380554>
- Amira Hass, "The Sacred Task of Preventing Palestinians from Reaching Work" (Haaretz, Feb 16, 2020), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-the-sacred-task-of-preventing-palestinians-from-reaching-work-1.8534870>
- Amira Hass, "The Faces of Non-existent People: Palestinians Living Without an Official ID" (Haaretz, July 29, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.MAGAZINE-the-faces-of-non-existent-people-palestinians-living-without-an-official-id-1.10053803>
- Amira Hass, "The Struggle for Palestinian Family Unification Succeeds – Haltingly, Little and Late" (Haaretz, Oct 13, 2021): <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-the-struggle-for-palestinian-family-unification-succeeds-haltingly-little-and-lat-1.10290877>
- Amira Hass, "Palestinians Targeted With Israeli Spyware Decry 'State Terrorism'" (Haaretz, Nov 8, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-palestinians-targeted-with-israeli-spyware-decry-state-terrorism-1.10364800>
- Amira Hass, "Palestinians Targeted by Pegasus Shows Israel's Sense of Arrogance" (Haaretz, Nov 9, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-palestinian-targeted-by-pegasus-shows-israel-s-sense-arrogance-1.10366296>
- Amira Hass, "Settlers Attack Palestinians. The Israeli Army Punishes the Palestinians. Repeat." (Haaretz, Dec 4, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.MAGAZINE-settlers-attack-palestinians-the-israeli-army-punishes-the-palestinians-repeat-1.10439219>

- Amira Hass, "Israel to Decide for Palestinians Which Foreign Lecturers Can Teach at West Bank Universities." A set of procedures published by the Defense Ministry puts further restrictions on who can enter, work and stay in the West Bank" (Haaretz, Dec 4, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.MAGAZINE-settlers-attack-palestinians-the-israeli-army-punishes-the-palestinians-repeat-1.10439219>
- Budour Youssef Hassan, "When Hunger is the Only Option" (The Electronic Intifada, 6 Oct 2016), via <https://electronicintifada.net/content/when-hunger-only-option/18166>
- Yara Hawari, "The Systematic Torture of Palestinians in Israeli Detention" (Al-Shabaka, Nov 28, 2019), <https://al-shabaka.org/briefs/the-systematic-torture-of-palestinians-in-israeli-detention/>
- Yara Hawari, "Trump's 'peace' deal flagrantly tramples on Palestinian rights and freedoms" (The Guardian, Jan 30, 2020), <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/jan/30/trump-peace-deal-palestinian-rights-israel-international-law> .
- Tali Heruti-Sover, "The Great Exploitation: Palestinians Forced to Pay Huge Sums to Work in Israel." (Haaretz, Jan 27), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.MAGAZINE-the-great-extortion-of-palestinians-workers-forced-to-pay-huge-sums-to-work-1.10571294>
- Eva Illouz, "'47 Years a Slave: A New Perspective on the Occupation" (Haaretz, Feb 7, 2014), <http://www.haaretz.com/israel-news/.premium-1.572880>
- Talal Jabari, "Administrative detention: 'Because I said so' ruling" (+972, 14 August, 2016), <http://972mag.com/administrative-detention-because-i-said-so-ruling/110377/>
- Harrison Jacobs, "I took the excruciating 10-mile journey through Israel's most notorious military checkpoint that adds hours to the daily commute for 26,000 Palestinians" (7 Aug 2018): <https://www.businessinsider.nl/israel-palestine-qalandiya-checkpoint-commute-photos-2018-8>
- Michael Jansen, "Big Brother Israel a 'Stalker State'" (The Jordan Times, Nov 24, 2021), <https://www.jordantimes.com/opinion/michael-jansen/big-brother-israel-%E2%80%98stalker-state%E2%80%9999>
- Alex Kane, "How Israel Became a Hub for Surveillance Technology" (The Intercept, Oct 17, 2016), <https://the-intercept.com/2016/10/17/how-israel-became-a-hub-for-surveillance-technology/>
- Shira Kadari-Ovadia, "Jerusalem's Hebrew U to Reexamine Collaboration With Right-wing Group That Blacklists Academics. Students will continue to receive credits for volunteering with Im Tirtzu, which has targeted left-wing groups and academics, at least through the end of the academic year" (Haaretz, Feb 27, 2020), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-hebrew-u-to-reexamine-collaboration-with-right-wing-group-that-blacklists-academics-1.8593969>
- Kate, "At the 'worst checkpoint in the West Bank,' Palestinians begin lining up at 3 a.m." (Mondoweiss, March 17, 2019), <https://mondoweiss.net/2019/03/checkpoint-palestinians-lining/>
- Lena Meari (BZU), "Colonial dispossession, developmental discourses, and humanitarian solidarity in 'Area C': the case of the Palestinian Yanun Village," (OUP and Community Development Journal. 2017), https://www.academia.edu/34472942/Colonial_dispossession_developmental_discourses_and_humanitarian_solidarity_in_Area_C_the_case_of_the_Palestinian_Yanun_Village
- Kate, "At the 'worst checkpoint in the West Bank,' Palestinians begin lining up at 3 a.m." (Mondoweiss, March 17, 2019), <https://mondoweiss.net/2019/03/checkpoint-palestinians-lining/>
- Carrie Keller-Lynn, "Eight key questions at the heart of the NSO spy software confusion" (The Times of Israel, Feb 21, 2022), <https://www.timesofisrael.com/eight-key-questions-at-the-heart-of-the-nso-spy-software-confusion/> .
- Matt Kennard, "The cruel experiments of Israel's arms industry" (The Electronic Intifada, Dec 27, 2016), <https://electronicintifada.net/content/cruel-experiments-israels-arms-industry/19011> .
- Jack Khoury, "Israel Detains Palestinian Lawyer Without Trial After Claim He Was Tapped With NSO Spyware" Salah Hamouri, hailing from East Jerusalem, faces a four-month administrative detention for membership (Haaretz, March 13, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-israel-detains-palestinian-lawyer-without-trial-after-claim-he-was-hacked-by-pegasus-1.10671323> .
- Patrick Kingsley & Ronen Bergman, "Despite Abuses of NSO Spyware, Israel Will Lobby U.S. to Defend It" (NYT, Nov 8), <https://www.nytimes.com/2021/11/08/world/middleeast/nso-israel-palestinians-spyware.html>
- Stephanie Kirchgaessner & Michael Safi, "Palestinian activists' mobile phones hacked using NSO spyware, says report" (The Guardian, Nov 8, 2021): <https://www.theguardian.com/world/2021/nov/08/palestinian-activists-mobile-phones-hacked-by-nso-says-report>

- Edo Konrad, "Israel's permit regime isn't about security, it's about segregation" (+972, Jan 9, 2019), <https://www.972mag.com/israel-permit-regime-palestinians-segregation/>
- Yaniv Kubovich: "Israeli Soldiers Not Allowed Off Shifts Until They Enter 50 Palestinian Names in Database" (Haaretz, March 24, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-soldiers-not-allowed-off-shifts-until-they-enter-50-palestinian-names-in-database-1.10694278>
- Peter Larson, "Once again this year, the UN General Assembly repeatedly voted overwhelmingly to criticize Israel. Why?" (Mondoweiss, Dec 31, 2021), <https://mondoweiss.net/2021/12/once-again-this-year-the-un-general-assembly-repeatedly-voted-overwhelmingly-to-criticize-israel-why/>
- Shimrit Lee, "Top Israeli university marketing country's arms industry to the world" (+972 Magazine, March 9, 2017), <https://www.972mag.com/top-israeli-university-marketing-countys-arms-industry-to-the-world/>
- Chaim Levinson, "Israel Has 101 Different Types of Permits Governing Palestinian Movement. Over the decades permit regimen grows into vast, triple-digit bureaucracy" (Haaretz, Dec 23, 2011), <https://www.haaretz.com/1.5222134>
- Gideon Levy, "The Shin Bet's Academic Freedom" (Haaretz, Sept 8 2008), <https://www.haaretz.com/1.5026847>
- Gideon Levy & Alex Levac (16 Dec 2021): "Israeli Troops and Settlers Zero in on a New Target for Attacks: Palestinian Schools" (Haaretz, Dec 16, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/twilight-zone/.premium.HIGHLIGHT.MAGAZINE-israeli-troops-and-settlers-have-new-target-for-attacks-palestinian-schools-1.10473088> .
- Gideon Levy & Alex Levac, "Israeli Army Bulldozes Palestinian Wheat Fields to Make Way for Tanks. The army continues to expel residents of this Jordan Valley village when it trains on their land" (Haaretz, Jan 7, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/twilight-zone/.premium.MAGAZINE-israeli-army-bulldozes-palestinian-wheat-fields-to-make-way-for-tanks-1.10522418>.
- Gideon Levy & Alex Levac, "A Teen Leaves for Work. Minutes Later His Body Is Pierced by 12 Bullets" (Haaretz, March 26, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/twilight-zone/.premium.HIGHLIGHT.MAGAZINE-a-teen-leaves-for-work-minutes-later-his-body-is-pierced-by-12-bullets-1.10698949> .
- Jonathan Lis, "EU Calls on Israel to Stop Home Demolitions After Sheikh Jarrah Eviction" (Haaretz, Jan 20, 2022): <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-european-countries-urge-israel-to-stop-home-demolitions-after-sheikh-jarrah-eviction-1.10551617>.
- Jonathan Lis & Hagar Shezaf, "Gantz Declares Six Palestinian NGOs Terrorist Organizations" (Haaretz, 22 Oct 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-gantz-declares-six-palestinian-ngos-terrorist-organizations-1.10317349> .
- Ingrid Lunden, "AnyVision, the controversial facial recognition startup, has raised \$235M led by SoftBank and Eldridge" (TechCrunch+, July 7, 2021), <https://techcrunch.com/2021/07/07/anyvision-the-controversial-facial-recognition-startup-has-raised-235m-led-by-softbank-and-eldridge/>
- Chen Maanit & Bar Peled, "Israeli Minister Asks Immigration Authority to Disregard Expiration of Palestinian Unification Law", Haaretz, Sept 13, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-ayelet-shaked-refuses-to-allow-palestinian-family-reunification-even-though-law-exp-1.10206895>
- Chen Maanit & Josh Breiner, "Israel's Prisons Hold Thousands of Inmates in Solitary Confinement, Some for Years" (Haaretz, Feb 24, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-israel-s-prisons-hold-thousands-of-inmates-in-solidary-confinement-some-for-years-1.10630651>
- Judy Maltz, "A Shocking Death Sparks Fierce Debate About Israel's Haredi Battalion. 'Netzah Yehuda' is a special battalion of ultra-Orthodox soldiers. Following the latest in a series of violent incidents against Palestinians, calls are growing to rethink its existence – and Haredi deployment in general" (Haaretz, Feb 16, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.HIGHLIGHT.MAGAZINE-a-shocking-death-sparks-fierce-debate-about-israel-s-haredi-battalion-1.10615212> .
- Lubna Masarwa, "Israel can monitor every telephone call in West Bank and Gaza, says intelligence source. 'Harsh invasion of privacy' provides Israeli Security Agency a system of control over the Palestinians" (Middle East Eye, Nov 15, 2021), <https://www.middleeasteye.net/news/israel-can-monitor-every-telephone-call-west-bank-and-gaza-intelligence-source>
- Joseph Massad, "Pinochet in Palestine" (The Electronic Intifada, 11 Nov 2006), <https://electronicintifada.net/content/pinochet-palestine/6525>

- Yousef Munayyer, "Exporting the Tools of Apartheid" (Jewish Currents, July 26, 2021), <https://jewishcurrents.org/exporting-the-tools-of-apartheid/>
- Maureen Clare Murphy, "Gantz admits no one in Gaza is safe from Israel's terror" (The Electronic Intifada, 19 May 2021), <https://electronicintifada.net/blogs/maureen-clare-murphy/gantz-admits-no-one-gaza-safe-israels-terror/>
- Tamara Nassar, "How Israel tortures Palestinians" (The Electronic Intifada, 15 January 2020), <https://electronicintifada.net/blogs/tamara-nassar/how-israel-tortures-palestinians>
- Orly Noy, "In Israel's dystopia, surveilling Palestinians 'improves their quality of life'" (+972, Nov 9, 2021), <https://www.972mag.com/dystopia-surveillance-palestinians-army/>
- Ori Nir, "For Israel's Settlers, It's War. Their Target: Palestinian Land – and Bodies." (Haaretz, Jan 23, 2022), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-for-israel-s-settlers-it-s-war-their-target-palestinian-land-and-bodies-1.10559557>
- David Palumbo-Liu, "Israel Unleashes an Onslaught on Human-Rights NGOs, Artists, and Writers. The new wave of McCarthyite smears and repressive laws is unprecedented" (The Nation, Feb 26, 2016), <https://www.thenation.com/article/israel-unleashes-onslaught-on-human-rights-ngos-artists-and-writers/>
- Anshel Pfeffer, "Pegasus Scandal Is a Massive Can of Worms About to Erupt All Over Israel's Elites" (Haaretz, 7 Feb 2022): <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-pegasus-scandal-is-a-massive-can-of-worms-about-to-erupt-all-over-israel-s-elites-1.10596827>
- Jonathan Pollak, "B'Tselem, Yesh Din, Time to Close" (Haaretz, Oct 24, 2021), <https://www.haaretz.com/opinion/.premium-b-tselem-yesh-din-time-to-close-1.10318594>
- Dr. Mutaz M. Qafisheh & Ihssan Adel Madbouh, "Palestine's Accession to Geneva Convention III: Typology of Captives Incarcerated by Israel" (Asian Journal of International Law, 8 Nov 2021, pp. 1-30), <https://www.cambridge.org/core/journals/asian-journal-of-international-law/article/abs/palestines-accession-to-geneva-convention-iii-typology-of-captives-incarcerated-by-israel/2EDFF76003322E64F458AB49074BD37D>
- Khaled Quzmar "This was the deadliest year for Palestinian children since 2014" (+972 Magazine, Dec 14, 2021), <https://www.972mag.com/DCIPalestinian-children-killings-2021/>
- Kareem Rabie, "Remaking Ramallah" (New Left Review, 11 May/June 2018), <https://newleftreview.org/issues/ii111/articles/3290?token=krju3x5jPtZZ>
- Erik Raspoet, "11.11.11: 'Israëlsche desinformatiecampagne in Europa moet stoppen,'" (Knack, 21 jan 2020), <https://www.knack.be/nieuws/wereld/11-11-11-israelsche-desinformatiecampagne-in-europa-moet-stoppen/article-longread-1555619.html>
- Kali Robinson, "What to Know About the Arab Citizens of Israel" (Council on Foreign Relations, June 14, 2021), <https://www.cfr.org/backgrounder/what-know-about-arab-citizens-israel>
- Jesse Rosenfeld, Oren Ziv and Ahmad Al-Bazz, "Triple West Bank assassination recalls darkest days of the Intifada" (+972, Feb 15, 2022), <https://www.972mag.com/west-bank-assassination-palestinians/>
- Edward Said, "How Do You Spell Apartheid? O-s-l-o" (Haaretz, Oct 11, 1998), <http://www.edwardsaid.org/articles/how-do-you-spell-apartheid-o-s-l-o/>
- Ben Sales, "4 ways Jews and Arabs live apart in Israeli society" (Jewish Telegraphic Agency, April 12, 2016), <https://www.jta.org/2016/04/12/israel/4-ways-jews-and-arabs-live-apart-in-israeli-society>
- Noa Sattath, "With Pegasus, we're approaching democracy's point of no return." The reported use of this extreme and invasive spyware is a violation of basic human rights – and before being used on Israelis, it was tested on Palestinians (The Times of Israel, Feb 20, 2022), <https://blogs.timesofisrael.com/with-pegasus-were-approaching-democracys-point-of-no-return/>
- Chemi Shalev, "Im Tirtzu and the Proto-fascist Plot to Destroy Israeli Democracy" (Haaretz, April 10, 2018), <https://www.haaretz.com/opinion/.premium-the-proto-fascist-plot-to-destroy-israeli-democracy-1.5378187>
- Noam Sheizaf, "Jerusalem Court: Okay to call Im Tirtzu a 'fascist group'" (+972, Sept 8, 2013), <https://www.972mag.com/jerusalem-court-okay-to-call-im-tirzu-a-fascist-group/>

- Hagar Shezaf, "Israel Surveils Palestinians in West Bank in Massive Facial Recognition Program" (Haaretz, Nov 8, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/israel-surveils-palestinians-in-west-bank-in-massive-facial-recognition-program-1.10363514>
- Hagar Shezaf, "Israel's Spin in Its Efforts to Justify Labeling of Palestinian NGOs Terrorist Groups" (Haaretz, Nov 18, 2021), <https://www.haaretz.com/opinion/.premium-israel-s-claims-against-six-palestinian-terror-groups-grow-steadily-weaker-1.10395051>
- Hagar Shezaf & Jonathan Jacobson, "Revealed: Israel's Cyber-spy Industry Helps World Dictators Hunt Dissidents and Gays" (Haaretz, Oct 20, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.MAGAZINE-israel-s-cyber-spy-industry-aids-dictators-hunt-dissidents-and-gays-1.6573027>
- Hagar Shezaf, "Israeli Demolition Orders for Palestinians in West Bank's Area C Hit Five-year Record" (Dec 7, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-demolition-orders-for-palestinians-in-west-bank-s-area-c-hit-five-year-record-1.10445759> .
- Olivia Solon, "Why did Microsoft fund an Israeli firm that surveils West Bank Palestinians?" (NBC News, Oct 28, 2019), <https://www.nbcnews.com/news/all/why-did-microsoft-fund-israeli-firm-surveils-west-bank-palestinians-n1072116>
- Rod Such, "How Israel's permit regime costs Palestinians" (The Electronic Intifada, 28 Sept 2017), <https://electronicintifada.net/content/how-israels-permit-regime-costs-palestinians/22816>
- Mousa Tawfiq, "Sick Gazan boy dies after being denied entry into Israel" (Middle East Eye, 11 Feb 2017), <http://www.middleeasteye.net/in-depth/features/go-back-gaza-and-let-its-doctors-treat-you-966801647>
- Lode Vanoost, "Palestijns gevangen hongerstaker in levensgevaar, Israël weigert aanklacht te formuleren" (De Wereld Morgen, 4 jan 2022), <https://www.dewereldmorgen.be/artikel/2022/01/04/palestijns-gevangen-hongerstaker-in-levensgevaar-israel-weigert-aanklacht-te-formuleren/>
- Philip Weiss, "'Say cheese!' Israeli soldiers force a dozen Palestinian children into nighttime photo lineup" (Mondoweiss, Nov 17, 2021), <https://mondoweiss.net/2021/11/say-cheese-israeli-soldiers-force-a-dozen-palestinian-children-into-nighttime-photo-lineup/>
- Amitai Ziv, "This Israeli Face-recognition Startup Is Secretly Tracking Palestinians." (Haaretz, July 15, 2019), <https://www.haaretz.com/israel-news/business/.premium-this-israeli-face-recognition-startup-is-secretly-tracking-palestinians-1.7500359>
- Amitai Ziv, "Israeli Face-recognition Tech Used Within Israel Against Law, NBC Investigation Finds." (Haaretz, Nov 2, 2019), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium-israeli-face-recognition-startup-used-in-east-jerusalem-nbc-investigation-finds-1.8057282>
- Amitai Ziv & Amira Hass, "NSO Spyware Used Against Palestinian Activists From NGOs Israel Outlawed, Report Says." Four of the infected phones have Israeli numbers, and their owners are East Jerusalem residents with Israeli identity cards. This is the first time Pegasus software has been found on a cellphone with an Israeli number (Haaretz, Nov 8, 2021), <https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.HIGHLIGHT-nso-spyware-used-against-palestinian-activists-in-blacklisted-ngos-report-says-1.10363231>
- Raef Zreik, "The Israeli right's new vision of Jewish political supremacy" (+972, Oct 27, 2020), <https://www.972mag.com/israeli-right-jewish-supremacy-segregation/>
